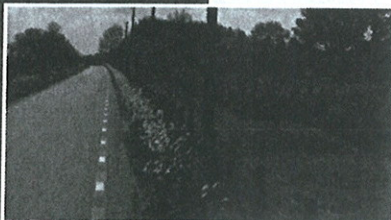

204g-48

Deelrapport beoordeling effecten op beschermde natuurgebieden

Passende beoordeling
Natuurbeschermingswet 1998

E.J.F. de Boer
G. Hoefsloot

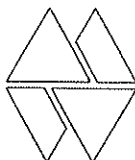
Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

**Projectnota/MER verbetering Diefdijk
Deelrapport beoordeling effecten voorkeursalternatief op beschermde
natuurgebieden**

Passende beoordeling Natuurbeschermingswet 1998

E.J.F. de Boer
G. Hoefsloot

Bureau Waardenburg bv

Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 - 512710, Fax 0345 - 519849

e-mail wbb@buwa.nl website: www.buwa.nl

opdrachtgever: Waterschap Rivierenland

14 juni 2010
rapport nr. 10-060

Status uitgave: eindrapport
Rapport nr.: 10-060
Datum uitgave: 14 juni 2010
Titel: Projectnota/MER verbetering Diefdijk. Deelrapport beoordeling effecten
voorkeursalternatief op beschermde natuurgebieden
Subtitel: Passende beoordeling Natuurbeschermingswet 1998
Samensteller: Ir. E.J.F. de Boer
Ir. G. Hoefsloot
Aantal pagina's inclusief bijlagen: 102
Project nr.: 08-164
Projectleider: ir. E.J.F. de Boer
Naam en adres opdrachtgever: Waterschap Rivierenland
Postbus 599; 4000 AN; Tiel
Referentie opdrachtgever: TL183-1/beub/045
Akkoord voor uitgave: G.F.J. Smit
Teamleider
Paraaf:

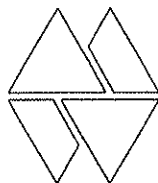

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Waterschap Rivierenland.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2001 / ISO 9001:2001.

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 - 512710, Fax 0345 - 519849

e-mail wbb@buwa.nl website: www.buwa.nl

Voorwoord

Waterschap Rivierenland is gestart met de planvoorbereiding van de verbetering van de Diefdijk. Hiertoe is onder meer een Projectnota/MER opgesteld (dat ook als planMER zal fungeren). Onderdeel van de Projectnota/MER is een beoordeling van de effecten op beschermde natuurwaarden. Hieronder valt een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998. Onderhavige rapportage maakt deel uit van die toetsing en is een vervolg op de algemene effectbeoordeling van de verschillende dijkversterkingsvarianten op natuurwaarden (zie Hoefsloot & De Boer, 2010). In onderhavige rapportage wordt nagegaan wat de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van beschermde gebieden zijn van de voorkeursvariant voor dijkverbetering.

Onderhavige toetsing vormt onderdeel van de Projectnota/MER en is nog niet bedoeld voor vergunning aanvraag. De toetsing verschaft inzicht in de gevolgen voor beschermde natuurwaarden in het kader van de aanwijsbesluiten Natura 2000-gebieden, beschermde natuurmonumenten en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Waterschap Rivierenland heeft Bureau Waardenburg opdracht verstrekt het onderzoek uit te voeren naar mogelijke effecten van de ingreep op beschermd gebied. In dit rapport wordt verslag gedaan van de bevindingen. In de conclusies wordt ingegaan op de significantie van effecten en of er vervolgstappen, zoals nadere onderzoeken of een vergunningaanvraag, noodzakelijk zijn.

De mogelijkheid dat het project komt te vallen onder de Crisis- en Herstelwet is nog niet meegenomen in onderhavige rapportage

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

E.J.F. de Boer	projectleiding, rapportage.
G. Hoefsloot	vooronderzoek, rapportage.

Genoemde personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hun uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het Kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem is ISO gecertificeerd.

Vanuit Waterschap Rivierenland werd de opdracht begeleid door de heer R. van Doorn.

Inhoud

Voorwoord.....	3
1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding en doel.....	7
1.2 Aanpak beoordeling.....	7
1.3 Voorgenomen ingreep.....	9
2 Plangebied en Natura 2000-gebied.....	11
2.1 Het plangebied.....	11
2.2 Natura 2000-gebied en beschermd natuurmonument.....	12
2.3 Instandhoudingsdoelen en kernopgaven.....	13
2.3 Voorkomen van habitattypen en soorten.....	15
3 Effecten.....	21
3.1 Mogelijke effecten en de invloedssfeer van het project.....	21
3.2 Effecten op habitattypen en algemene waarden.....	22
3.3 Effecten op soorten.....	23
3.4 Effecten op vogels.....	25
3.5 Soortgerichte maatregelen uitvoeringsplan.....	26
4 Significantie en cumulatie.....	29
4.1 Significante effecten.....	29
4.2 Cumulatie.....	29
5 Conclusies.....	31
6 Literatuur.....	33
Bijlage 1 Wettelijk kader.....	35
Bijlage 2 Stroomschema significantiebepaling.....	41
Bijlage 3 Ontwerp aanwijfsbesluit.....	43

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Voor de verbetering van de Diefdijk / Nieuwe Zuiderlingedijk / Zuiderlingedijk (hierna aangeduid als Diefdijk) tussen Everdingen en Gorinchem zijn in de Projectnota/MER verschillende alternatieven uitgewerkt:

- een economische alternatief
- een cultuurhistorisch landschappelijk alternatief
- een ecologisch landschappelijke alternatief

De Diefdijk is in de Projectnota/MER op basis van met name ook landschappelijke kenmerken opgedeeld in vier deeltrajecten. In een voorgaande fase zijn voor alle varianten tot in detail de effecten op de natuurwaarden (kwantitatief en kwalitatief) uitgezocht (Hoefsloot & De Boer, 2010).

In de fase daarop is vervolgens een keuze gemaakt voor de uiteindelijke uitwerking van de dijkverbetering: de voorkeursvariant. Als laatste onderdeel van de natuurtoetsing dient in de Projectnota/MER een Passende Beoordeling te worden gemaakt van de voorkeursvariant. Onderhavig rapport is betreffende Passende Beoordeling.

In de hier gepresenteerde Passende Beoordeling wordt nagegaan wat de effecten op beschermd gebied zijn, met name de gevolgen ten aanzien van de haalbaarheid van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied en Beschermd natuurmonument. Voor de op effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS wordt verwezen naar het 'Onderdeel Natuur' van de Projectnota/MER verbetering Diefdijklinie (Hoefsloot & De Boer, 2010).

1.2 Aanpak beoordeling

De beoordeling geeft een inschatting van de effecten en geeft aan of effecten op beschermde natuurgebieden in het licht van de instandhoudingsdoelen al dan niet significant zijn. Het onderzoek vindt plaats op grond van:

- Bronnenonderzoek
- Aanvullend veldonderzoek
- *Expert judgement*.

Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Voor een actueel overzicht van het voorkomen van relevante habitattypen en soorten die in de regio voorkomen, is gebruik gemaakt van het aanwijzingsbesluit/gebiedendocument (LNV, 2008), ecologische profielen-documenten (www.synbiosys.alterra.nl), andere openbare bronnen op internet (o.a. vegetatiedatabank van Alterra, websites van

SOVON, RAVON enz, waarneming.nl) van verspreidingsatlassen van relevante soortgroepen en (jaar)verslagen van Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's) (zie literatuurlijst). Niet in de laatste plaats is informatie verzameld bij terreinbeherende organisaties zoals Staatsbosbeheer en het Zuid-Hollandslandschap.

Veldonderzoek

In het voorafgaande hebben in 2008, 2009 en 2010 verschillende veldonderzoeken plaatsgevonden. Bij deze veldonderzoeken is:

- gericht geïnventariseerd op het voorkomen van beschermde natuurwaarden;
- zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid en de kwaliteit van relevante habitattypen;
- zoveel mogelijk concrete informatie verzameld over het voorkomen van overige bijzondere soorten zoals Rode lijstsoorten en indicerende en kenmerkende soorten.

Het veldonderzoek ten behoeve van voorliggende rapportage omvatte onder meer de bemonstering van aanwezige sloten en andere waterelementen met een schepnet of met fuiken om de aanwezigheid van beschermde amfibieën en vissen vast te kunnen stellen. De verschillende vegetatietypen in het plangebied zijn onderzocht op de aanwezigheid van kenmerkende soortensamenstellingen die duiden op de aanwezigheid van beschermde habitattypen (Hoefsloot *et al.*, 2009).

Expert judgement

Expert judgement is toegepast op locaties waar gedurende het veldonderzoek onvoldoende verspreidingsgegevens konden worden verzameld van doelsoorten. De betekenis van deze locaties voor relevante soorten is aan de hand van kennis over biotoopvoorkeur en biotoopgebruik beoordeeld.

Toetsing

De effecten van de ingreep zijn getoetst aan de instandhoudingsdoelen die voor het gebied Diefdijk en Zuider-Lingedijk (zullen) gelden. Deze zijn ontleend aan het Ontwerp-aanwijzingsbesluit van (LNV, 2009).

Deze rapportage geeft antwoord op de volgende vragen:

- Welke beschermde natuurgebieden (Natura 2000, Beschermde Natuurmonumenten) liggen binnen de invloedssfeer van het plan/project? Wat zijn de instandhoudingsdoelen voor deze natuurgebieden? (Hoofdstuk 2).
- Wat is de ligging van het plangebied ten opzichte van de habitattypen, de leefgebieden van soorten of andere natuurwaarden waarvoor de betreffende natuurgebieden zijn aangewezen? Welke functies heeft het plangebied en zijn invloedssfeer voor deze beschermde natuurwaarden? (Hoofdstuk 2)
- Welke effecten op beschermde natuurgebieden heeft de ingreep? (Hoofdstuk 3)
- Moeten de effecten (inclusief cumulatieve effecten) significant worden genoemd? (Hoofdstuk 5)

- Moet voor de dijkverbetering een vergunning worden aangevraagd (Hoofdstuk 6)?

Deze vragen zullen beantwoord worden op basis van de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

1.3 Voorgenomen ingreep

De ingreep kan worden onderverdeeld naar een aantal afzonderlijke locaties verspreid gelegen langs de vier onderscheiden deeltrajecten (zie § 2.1). Voor kaartbeelden van de ingreep met daarop de aard van de ingrepen en de exacte ligging wordt terugverwezen naar de kaartbijlagen behorende bij het hoofdrapport van de Projectnota/MER. Gezien de uitgestrektheid van het plangebied en de gedetailleerdheid van de afzonderlijk kaarten is het ondoenlijk deze hier in onderhavige rapportage op te nemen.

Hieronder is per deeltraject aangegeven welk type dijkverbeteringwerken voorzien zijn. Deze werkzaamheden vinden alleen plaats op locaties waar de dijk niet voldoet aan de veiligheidseisen. In totaal gaat het om een lengte van 10,4 kilometer dijk tussen de Lek bij Everdingen en de Waal bij Gorinchem waar werkzaamheden uitgevoerd gaan worden.

Deeltraject I en II

- Klei ingraven
- Aanbermen
- (Lichte) damwanden plaatsen

Deeltraject III

- Aanbermen

Deeltraject IV

- Aanbermen
- (Lichte) damwanden plaatsen.

2 Plangebied en Natura 2000-gebied

2.1 Het plangebied

Gebiedsbeschrijving plangebied

Het plangebied omvat het gehele traject van de Diefdijk, de Nieuwe Zuider Lingedijk en de Spijkse Kweldijk tussen Everdingen en Gorinchem. Voor de planuitwerking van de dijkverbetering is dit traject op diverse gronden opgedeeld in vier deeltrajecten:

- Deeltraject I: Fort Everdingen-Spoordijk
- Deeltraject II: Meerdijk (Leerdam)
- Deeltraject III: Nieuwe Zuiderlingedijk
- Deeltraject IV: Zuiderlingedijk (Spijkse Kweldijk)

Binnen het totale traject dient op verschillende plaatsen dijkverbeteringsmaatregelen te worden getroffen. Op de plekken waar dit nodig is omvat het plangebied de dijk zelf en een zone tot maximaal enige tientallen meters uit de voet van de dijk. De ingrepen zijn meestal maar aan één zijde van de dijk gepland. Binnen het totale plangebied vallen:

- de kruin van de dijk (waar in alle gevallen een verharde weg op aanwezig is)
- dijktaaluds met een grazige begroeiingen en in sommige gevallen ook een beplanting met fruitbomen
- dijksloten en uiteinden van daarop uitkomende kavelsloten inclusief bijbehorende oevers en oeverbegroeiingen
- agrarische gronden
- natuurgebied
- struweel, knotbomen, elzenopslag, etc.
- vestingwerken
- wielen en doorbraakkolken
- de Linge

De dijk en het dijktaalud is in veel gevallen het belangrijkste of enige deel van het plangebied.

Voor een uitgebreide beschrijving van het plangebied wordt verwezen naar de rapportage 'MER verbetering Diefdijklinie, Onderdeel natuur' (Hoefsloot & De Boer, 2010). Met betrekking tot de Linge kan dat verder worden aangevuld met de omschrijvingen uit de notitie 'Indicatie 'No-Go areas' langs de Linge' (Hoefsloot, 2009).

2.2 Natura 2000-gebied en beschermd natuurmonument

Gebiedsbeschrijving Lingegebied & Diefdijk-Zuid

De rivier de Linge heeft een smal stroomgebied tussen de Rijn en de Waal. Het landschap is minder dynamisch dan dat van de grote rivieren, maar heeft in veel opzichten toch het karakter van een rivierenlandschap met de daarbij behorende landschapselementen, begroeiingen en soorten. Samenhangend met de geringere dynamiek, wordt het gebied gekenmerkt door interessante overgangen naar laagveen, wat tot uiting komt door een diversiteit aan verlandingsgemeenschappen. In de uiterwaarden zijn grienden, bosjes, rietvelden, rietruigten, graslanden en waterplassen aanwezig. Ook liggen er enkele wielen en tichelgaten binnen het gebied. De laaggelegen percelen langs de Zuider Lingedijk, die zijn ontstaan door kleiwinning ten behoeve van dijk aanleg, bestaan vooral uit riet- en zeggenmoerassen, vochtige struwelen, moerasbossen en open water. Langs Diefdijk liggen kleiputten met moerassen, moerasbosjes en nattere graslanden, die ook zijn ontstaan bij dijk aanleg (LNV, 2009).

Gebiedsbeschrijving Oeverlanden Linge

Onderstaande gebiedsbeschrijving Oeverlanden Linge is een verkorte weergave van de omschrijving in het aanwijsbesluit beschermd natuurmonument (LNV, 1985). De belangrijkste punten zijn hier weergegeven. Voor de complete beschrijving wordt verwezen naar bijlage 3.

Het natuurmonument omvat de natuurwetenschappelijk waardevolle, buitendijks gelegen gronden aan weerszijden van de rivier ten westen van Asperen. Het vormt de benedenloop van de rivier. Het oorspronkelijke rivierkarakter is echter verdwenen. Het natuurmonument kent als gevolg van menselijk ingrijpen en abiotische factoren een grote verscheidenheid en soortenrijkdom. Met name de rietmoerassen, wielen en verlande kleiputten zijn in dit verband van groot belang.

Het natuurmonument omvat:

- Open water: In de Linge zelf met waterlelie en gele plomp en in sloten in de oeverlanden ook watergentiaan, en plaatselijk kranswieren en krabbenscheer.
- Oever- en verlandingszone's: 0,5 tot 2,0 meter brede zone's met kleine watereppe, mattenbies, vergeet-mij-nietjes en zwanenbloem.
- Riet- en zeggenmoerassen: verschillende typen met onder andere bittere veldkers, zomerklokje, moeraswolfsmelk of rietorchis en addertong.
- Griend: met een ondergroei waarin naast een aantal algemene soorten groot springzaad en moeraswespenorchis voor kunnen komen.
- Graslanden: verschillende typen waaronder ook de hooilanden op de dijk taluds. Natte, schrale graslanden met rode ogentroost, moeraskartelblad, grote ratelaar en vleeskleurige orchis. Meest soortenrijke dijkvegetaties zijn te vinden op de zuidhellingen met onder andere gele morgenster, knoopkruid, groot streepzaad, reukgras en kraailook.

De ornithologische waarde wordt bepaald door aan water, moeras en struweel gebonden broedvogels als roerdomp, woudaapje zwarte stern, rietgors, grote karekiet, snor en rietzanger. Verder komen ook broedvogels als bos- en steenuil, torenvalk, blauwborst, scholekster, grutto, tureluur en watersnip voor. Voor wintergasten is het gebied van belang voor krakeend, pijlstaart, smient, nonnetje, middelste en grote zaagbek, kramsvogel, koperwiek, klapekster, bruine en blauwe kiekendief, sperwer, buizerd en boomvalk.

Voor zoogdieren is het gebied van belang voor diverse algemene muizensoorten en kleine marterachtigen.

Amfibieën die voorkomen zijn groene en bruine kikker, heikikker, gewone pad, rugstreeppad, kamsalamander en kleine watersalamander.

Een typische vissoort die in het gebied voorkomt is de grote modderkruiper.

Daarnaast wordt met name de afwisseling, de kleinschaligheid, landschapschoon en stilte als waarde van het gebied gezien.

2.3 Instandhoudingsdoelen en kernopgaven

Habitattypen

In tabel 2.1 staan de habitattypen waar het Natura 2000-gebied Zuider Lingedijk & Diefdijk-Zuid voor is aangewezen en de daarvoor geformuleerde instandhoudingsdoelen.

Tabel 2.1 *Habitattypen Zuider Lingedijk en Diefdijk-Zuid en hun instandhoudingsdoelen (Bron: ontwerp-aanwijzingsbesluit).*

Naam	Doel omvang	Doel kwaliteit	Overige
H6430 Ruigten en zomen (subtype A)	Behoud	Behoud	
H7230 Alkalisch laagveen	Uitbreiding	Verbetering	
H91E0 Vochtige alluviale bossen (subtypen A, B en C)	Behoud	Behoud	Enige afname in omvang t.b.v H7230 toegestaan

Het subtype A van 'ruigten en zomen' betreft vegetaties met moerasspirea als kenmerkende soort.

De drie subtypen van het 'vochtige alluviale bos' zijn:

Subtype A zachthout oobossen

Subtype B essen-iepenbossen

Subtype C beekbegeleidende bossen, hieronder vallen o.a. elzenbroekbossen

Habitatrichtlijnsoorten

Voor het Natura 2000-gebied zijn voor vier soorten behoud doelstellingen geformuleerd (drie vissoorten en een amfibiesoort). In tabel 2.2 zijn deze weergegeven inclusief de geformuleerde doelstellingen.

Tabel 2.2 Soorten van Bijlage II van de Habitatrictlijn en hun instandhoudingsdoelen (Bron: ontwerp-aanwijzingsbesluit)

Naam	Doel omvang leefgebied	Doel kwaliteit leefgebied	Doel populatie	Overige
H1134 Bittervoorn	Behoud	Behoud	Behoud	
H1145 Grote modderkruiper	Behoud	Behoud	Behoud	
H1149 Kleine modderkruiper	Behoud	Behoud	Behoud	
H1166 Kamsalamander	Uitbreiding	Verbetering	Uitbreiding	

Broedvogelsoorten

Voor broedvogels is voor een soort een complementair doel gesteld (zie tabel 2.3)

Tabel 2.3 Soorten broedvogels en hun instandhoudingsdoelen (Bron: ontwerp-aanwijzingsbesluit).

Naam	Doel omvang leefgebied	Doel kwaliteit leefgebied	Doel populatie (draagkracht voor ten minste)	Overige
A197 Zwarte stern	Behoud	Behoud	15 paar	

Niet broedvogelsoorten

Voor niet broedvogelsoorten zijn geen instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd.

Algemene instandhoudingsdoelen en kernopgaven

Algemene instandhoudingsdoelen

Daarnaast gelden de volgende algemene instandhoudingsdoelen.

1. De bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
2. De bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrictlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.
3. De natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de ecologische structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.
4. De op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Kernopgaven

Voor het bereiken van de instandhoudingsdoelen is in het Doelendocument (ministerie van LNV, 2007) de volgende kernopgave geformuleerd (ze staat niet in het ontwerp-aanwijzingsbesluit).

3.11 Vissen en amfibieën: Laagdynamische wateren voor grote modderkruiper H1145, bittervoorn H1134 en amfibieën, zoals kamsalamander H1166.

De kernopgaven zijn richtinggevend geweest bij het opstellen van de instandhoudingsdoelen, maar vormen zelf geen doel.

Indien de instandhoudingsdoelstellingen uit het ontwerp aanwijsbesluit Natura 2000-gebied strijdig zijn met de instandhoudingsdoelstellingen uit het aanwijsbesluit beschermd natuurmonument zijn de doelstellingen uit het ontwerp aanwijsbesluit Natura 2000-gebied bovenliggend boven die uit het aanwijsbesluit beschermd natuurmonument omdat het ontwerp aanwijsbesluit Natura 2000-gebied invulling geeft aan de bovenliggende Europese Regelgeving.

Sense of Urgency

Voor dit gebied is geen Sence of Urgency aangegeven ten aanzien van waterkwaliteit en/of beheer. Ook geldt er geen wateropgave. (LNV, 2007; KIWA, 2007).

2.3 Voorkomen van habitattypen en soorten

Habitattypen

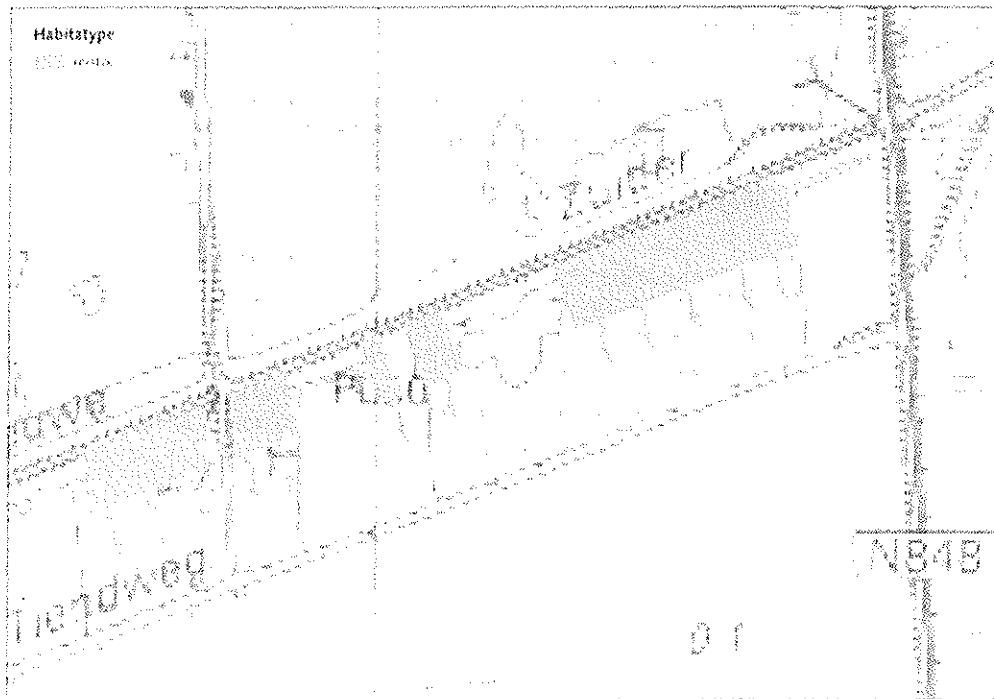
Uit veldonderzoek uitgevoerd in 2008, 2009 en 2010 is het volgende gebleken:

- deeltraject I en II: binnen het plangebied komen geen habitattypen voor waar instandhoudingsdoelstellingen voor zijn geformuleerd.
- deeltraject III: binnen het plangebied komt het habitatype H91E0 Subtype C voor (vochtige alluviale bossen, in dit geval elzenbroekbossen).
- Deeltraject IV: Mogelijk hoort een smalle strook met elzenbos en struweel direct langs de noordoever van de Linge tot H91E0C van matige kwaliteit. De aanwezigheid van kenmerkende soorten is ter plaatse niet onderzocht.

Op basis van veldonderzoek blijkt dat langs deeltraject III het habitatype vochtige alluviale bossen (H91E0C) voorkomt. Uit veldonderzoek in 2008 (Hoefsloot *et al.*, 2009) en waarnemingen in 2010 (niet gerapporteerd) is gebleken dat het habitatype ter plaatse van matige kwaliteit is. Het betreft de buitenste rand van het begreppelde elzenbroekbos met een slecht ontwikkelde verstoorde ondergroei waarin kenmerkende soorten veelal ontbreken. Het habitatype bevindt zich onder andere ter hoogte van voorziene aanbermingen ten zuiden van de Nieuwe Zuiderlingedijk tussen de Kerkweg en de N848 (zie figuur 1).

Op de noordoever van de Linge binnen deeltraject IV is mogelijk beschermd habitatype H91E0C aanwezig. Het betreft een smalle strook met elzenbroekbos direct langs het water (Hoefsloot, 2009). De werkzaamheden worden niet binnen deze strook

uitgevoerd. Daarom is niet nader onderzocht of er kenmerkende soorten van het habitatype H91E0C voorkomen.

Figuur 1 Beschermde habitatype H91E0C ter hoogte van voorziene aanbermingen ten zuiden van de Nieuwe Zuiderlingedijk tussen de Kerkweg en de N848.

Op de overige locaties waar de ingrepen zijn voorzien komen geen kwalificerende bossen of moerassen voor. De ingrepen vinden verder plaats in gebied waar momenteel grasland, oeverzone's en open water voorkomt. Graslanden en open water behoren niet tot de habitattypen waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Binnen deeltraject I ten noordoosten van Leerdam ligt het natuurgebied Schaayk van het Zuid-Hollands Landschap. Er zijn ter hoogte van het natuurgebied geen beschermde habitattypen aanwezig.

Op de oevers komen smalle zone's met riet en natte ruigte voor. De vraag of deze tot de het habitatype H6430 subtype A (vegetaties met moerasspirea als kenmerkende soort) behoort hangt mede af van de soortensamenstelling. De kenmerkende soort moerasspirea ontbreekt meestal of wordt anders hoogstens met enkele exemplaren aangetroffen. Andere soorten die volgens de habitatomschrijving (zie www.synbiosys.alterra.nl) kenmerken voor dit subtype zoals poelruit, moeraswolfsmelk en lange ereprijs, zijn in ruige oevervegetatie niet aangetroffen. Wel komt op vrij uitgebreide schaal gewone valerianen in de oevervegetaties voor. Verder bestaan de vegetaties in hoofdzaak uit algemene en voedselminnende ruigtesoorten. Op basis van het ontbreken of slechts zeer minimaal voorkomen van moerasspirea en bijzondere soorten kunnen oevervegetaties binnen het plangebied (het gehele traject) niet als

habitattype 'ruigten en zomen' worden aangemerkt. Voorkomende vegetaties passen op basis van hun soortensamenstelling niet binnen de vegetatietypen die bij het habitattype zijn opgegeven (zie ook profielendocument habitattype en Hoefsloot *et al.*, 2009). Effecten op potentiële locaties waar het habitattype H6430A zich op termijn kan ontwikkelen zijn niet aan de orde. Voor het habitattype is namelijk geen uitbreidingsdoel geformuleerd.

Binnen deeltraject II en IV liggen terreinen die onder het aanwijsbesluit beschermd natuurmonument vallen. Dijkvegetaties en open water worden wel in dit aanwijsbesluit aangehaald. Bij dijkvegetaties gaat het dan met name om soortenrijke en bloemrijke vegetatie uit het glanshaververbond met onder meer oosterse morgenster, knoopkruid en groot streepzaad. De dijkvegetaties binnen het plangebied vallen hier vanwege hun meer ruige en soortenarmere karakter en het afwezig zijn van de meer bijzondere soorten niet onder (zie ook Hoefsloot *et al.*, 2009).

Groter open water met waterlelie en gele plompvegetaties komt niet binnen het plangebied voor. Kleinere wateren (sloten) vallende onder het aanwijsbesluit beschermd natuurmonument komen in zijn geheel niet binnen het plangebied voor.

Natte schraalgraslanden liggen niet binnen het plangebied. De graslanden bij deeltraject IV zijn wat ruigere, begraasde min of meer voedselrijke graslanden. Van deze laatste graslanden zal een deel verdwijnen en vervangen worden door open water en natuurvriendelijke oever.

Habitatrichtlijnsoorten

Het plangebied omvat zoals aangegeven met name dijktaluds, graslanden, oeverzone's, sloten en beplantingen (bos, struweel, bomen). Tijdens het veldbezoek zijn alle potentiële geschikte habitats voor de soorten met instandhoudings-doelstellingen in kaart gebracht (op basis van veldkenmerken zoals watervegetaties, oevervegetaties, waterkwaliteit en aanwezigheid van vis). Tijdens de veldonderzoeken zijn betreffende soorten op verschillende plaatsen aangetroffen (Hoefsloot *et al.*, 2009). Met het daarnaast in kaart brengen van alle potentieel geschikte habitats is een overzicht verkregen van gebiedsdelen waar mogelijk effecten ten aanzien van die soorten kunnen optreden en van gebiedsdelen waar effecten kunnen worden uitgesloten. Speciaal voor deeltraject IV zijn in 2009 geschikte biotopen voor habitatrichtlijnsoorten aangemerkt als 'no go area's' voor de uitwerking van de buitendijkse aanbermingsvariant (Hoefsloot, 2009).

In tabel 2.4 is een overzicht gegeven van de habitatrichtlijnsoorten die langs de deeltrajecten en binnen het plangebied voorkomen of met zeer grote waarschijnlijkheid voorkomen.

Tabel 2.4 Aanwezigheid soorten ontwerp-aanwijzingsbesluit (bron: Hoefsloot et al., 2009).

soort	deeltraject			
	I	II	III	IV
Grote modderkruiper	zeker	oude waarneming	zeker	waarschijnlijk
Kleine modderkruiper	zeker	zeker	zeker	zeker
Bittervoorn	zeker	zeer waarschijnlijk	zeer waarschijnlijk	zeker
Kamsalamander	zeker	niet	zeer waarschijnlijk	zeker
Zwarte stern	geen nesten	geen nesten	geen nesten	geen nesten

Uit een vergelijking met de voorkeursvariant blijkt dat alle ingrepen binnen deeltraject IV buiten de 'no go area's' plaatsvinden. De ingrepen vallen binnen het dijktaalud van de Diefdijk en de oeverzone's langs de Linge en delen van de zomerkade aan de noordzijde langs de Linge.

In verschillende sloten binnen het plangebied zijn kleine modderkruiper en bittervoorn aangetroffen. Andere sloten vormen goed leefgebied voor deze soorten. Ook hier zullen ze op enig moment zijn aan te treffen en maken de sloten dus onderdeel uit van het leefgebied. De grote modderkruiper is op enkele plaatsen aangetroffen in het plangebied (Hoefsloot et al., 2009). De verspreiding van deze soort binnen het plangebied is veel beperkter omdat geschikt habitat in de vorm van smalle, verlandende sloten met weinig andere soorten vis, in het plangebied op weinig plaatsen aanwezig is. De sloten aan de westzijde van de Diefdijk ter hoogte van het natuurgebied Schaayk vormen leefgebied van kleine modderkruiper en grote modderkruiper.

In de Linge zelf komen bittervoorn en kleine modderkruiper voor. Beide soorten hebben een voorkeur voor kleinere wateren met veel onderwatervegetatie. Omdat de Linge een groot open water betreft en grote oppervlakten met watervegetatie veelal ontbreken, kan de Linge niet als een belangrijk habitat voor betreffende soorten worden gezien. De oevers van de Linge en de kanaaltjes en plassen die met de Linge in contact staan zijn voor de bittervoorn en kleine modderkruiper het meest geschikt als leefgebied. De ingreep heeft betrekking op slechts een zeer beperkt deel van de Lingeoevers.

Voor de beschermde vissoorten en ook andere vissoorten zijn er voldoende uitwijkmogelijkheden. Verder voorziet het uitvoeringsplan in een zodanige uitvoering van de werkzaamheden dat verstoring voor vis tot een minimum beperkt wordt (zie § 3.5). Na afloop van de werkzaamheden ontstaat minimaal in gelijke mate meer of minder geschikt habitat voor de aanwezige populaties vissen. De instandhoudingdoelstellingen met betrekking tot de soorten grote modderkruiper, kleine modderkruiper en bittervoorn komen niet in het geding.

Geschikt aquatisch habitat voor de kamsalamander is vrij van vis of biedt voldoende schuilplaatsen in de vorm van ondiepe oevers en dichte watervegetatie waar larven predatie door vis kunnen vermijden. In de Linge, weteringen, wielen, doorbraakkolken en dijk- en kavelsloten is de visstand over het algemeen hoog. De wateren kunnen

daarom niet aangemerkt worden als geschikt aquatisch habitat voor de kamsalamander. Door het ontbreken van bos en struweel langs de deeltrajecten I en II is ook geschikt landhabitat langs deze deeltrajecten maar beperkt aanwezig. Langs deeltraject III en IV vormen de bosvegetaties wel een geschikt landhabitat. De Diefdijk wordt op verschillende locaties door kamsalamanders en andere soorten amfibieën gebruikt als overwinteringsplek. Dieren graven zich in of kruipen in muizenholletjes waar ze overstromingsvrij kunnen overwinteren. De instandhoudingdoelstellingen voor de kamsalamander zullen door de ingreep niet negatief worden beïnvloed. De werkzaamheden vinden plaats buiten de overwinteringsperiode van amfibieën en met behulp van amfibieënschermen worden dieren tijdelijk uit het werkgebied geweerd (zie § 3.5).

Broedvogels

Zwarte sterns broedde in 2009 ten westen van Kedichem tegenover de Spijkse Waard. (med. J. van der Winden, Bureau Waardenburg). In het plangebied zijn geen broedplaatsen van de zwarte stern bekend. Broedplaatsen van de zwarte stern worden door de ingreep niet aangetast. Van verstoring van broedplaatsen buiten het plangebied door externe werking is ook geen sprake omdat de werkzaamheden of op voldoende afstand liggen van broedplaatsen of anderszins werkzaamheden in de buurt van broedplaatsen van zwarte stern niet in het broedseizoen plaatsvinden.

Voor broedgevallen in het algemeen is het noodzakelijk om overtredingen van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te voorkomen. Dit betekent dat werkzaamheden buiten het broedseizoen een aanvang moeten nemen of dat men er zich anders van vergewist dat er zich geen broedende vogels zullen worden verstoord door werkzaamheden. Voor de dijkwal met alleen een grazige begroeiing zal dat meestal geen probleem zijn. Potentiële broedlocaties voor algemene soorten broedvogels zoals struweel kan zonodig in de herfst worden verwijderd.

3 Effecten

3.1 Mogelijke effecten en de invloedssfeer van het project

Relevante effecten

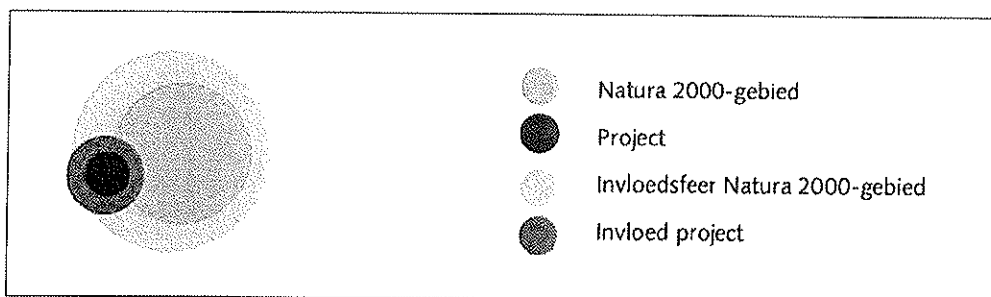
De volgende mogelijke effecten van het plan/project worden beschreven. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen effecten tijdens de aanleg en effecten in de gebruiksfase.

- Verlies van areaal of leefgebied door ruimtebeslag.
- Achteruitgang van kwaliteit van het habitat of leefgebied ten gevolge van de emissie van schadelijke stoffen naar lucht, water en/of bodem.
- Achteruitgang van kwaliteit van het habitat of leefgebied ten gevolge van veranderingen in grond- of oppervlaktewateren.
- Verstoring door beweging, licht en geluid gedurende de werkzaamheden.
- Verstoring door beweging, licht en geluid in de gebruiksfase.
- Verlies van samenhang van het areaal/leefgebied oftewel versnippering.
- Sterfte.

Voor andere factoren zijn er geen aanwijzingen die duiden op het optreden van een mogelijk effect. Nader onderzoek daarna is daarom niet nodig.

Invloedssfeer

De ingreep vindt deels plaats binnen Natura 2000-gebied. Het gebiedsdeel dat door het project wordt beïnvloed is echter beperkt. In onderstaande figuur is de invloedssfeer schematisch weergegeven.

Figuur 3 Mogelijke invloedssfeer van het project ten opzichte van Natura-2000 gebied Voornes Duin (aangepast naar Checklist gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998, Ministerie van LNV, 2007).

3.2 Effecten op habitattypen en algemene waarden

Habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen

De ingreep binnen deeltraject III vindt plaats in het Natura 2000-gebied nabij beschermd habitatype alluviaal bos (H91E0C). De aanberming vind zodanig plaats dat van aantasting van het habitatype geen sprake is. De aanberming wordt vanaf het talud langs de dijk aangebracht tot voor de grens waar het betreffende habitatype is vastgesteld. De instandhoudingsdoelstellingen voor alluviale bossen (behoud van omvang en kwaliteit) worden door de ingreep niet negatief beïnvloed.

De behoudsdoelstellingen voor het beschermd habitatype 'ruigten en zomen' zijn niet in het geding omdat de ingreep plaats vindt buiten dit habitatype en de ingreep verder ook geen invloed heeft op de abiotische factoren die van belang zijn voor dit habitatype. De uitbreidingsdoelstelling voor beschermd habitatype 'alkalische moerassen' is evenmin in het geding omdat het plangebied door de ligging op het talud van de dijk en in een smalle strook direct aan de voet van de dijk geen potenties bezit voor de ontwikkeling van dit habitatype. De waterelementen en de waterkwaliteit van het water in de elementen zijn binnen het plangebied bepalend. Ook de verbetering van kwaliteit komt niet in het geding omdat de ingreep geen invloed heeft op de abiotische factoren die van belang zijn voor het habitatype alkalische moerassen.

Door de geplande aanberming worden ter hoogte van het natuurgebied Schaayk ten noordoosten van Leerdam in het Natura 2000-gebied grasland en bosjes aangetast. Van aantasting van beschermde habitattypen ter plaatse is geen sprake omdat deze hier binnen de werkgrenzen niet voorkomen.

Significante effecten op de kwelstroom en significante vernatting of verdroging van gebieden zijn niet aan de orde (Biesheuvel, 2009). Indirecte effecten op habitattypen door hydrologische veranderingen worden daarom uitgesloten.

Tabel 3.1 Overzicht (mogelijke) effecten op habitattypen Natura 2000.

Naam	Effecten omvang	op	Effecten kwaliteit	op	Opmerkingen
H6430 Ruigten en zomen (subtype A)	Geen		Geen		
H7230 Alkalisch laagveen	Geen		Geen		
H91E0 Vochtige alluviale bossen (subtypen A, B en C)	Geen		Geen		Deeltraject III, habitatype bevindt zich buiten werkgrens aanberming

Overige biotopen en algemene waarden

Met betrekking tot biotopen genoemd in het aanwijsbesluit beschermd natuurmonument zal er tijdelijk een afname zijn aan oeverzone's en open water. Open water wordt in het kader van de watercompensatie onmiddellijk gecompenseerd door de aanleg van minimaal een even groot oppervlak open water. De kwaliteit zal minimaal gelijk zijn van het bestaande open water omdat het daarmee direct in verbinding staat. Oevervegetaties krijgen de mogelijkheid om minimaal in gelijke omvang zich weer opnieuw te ontwikkelen, mede ook omdat op verschillende plaatsen de nieuwe oevers een natuurvriendelijk karakter krijgen. Omdat het hier algemene vegetaties van voedselrijke omstandigheden betreft, is de hersteltijd zeer kort. Binnen een tijdsbestek van twee jaar is het mogelijk gelijkwaardige oeverzone's opnieuw te ontwikkelen. In de plannen is hierin ook voorzien. Belangrijke graslandvegetaties op dijktafsluitingen zijn niet aanwezig.

De kleinschaligheid van het landschap, de afwisseling, landschapsschoon en rust van het gebied wordt niet aangetast omdat er geen belangrijke landschapselementen verdwijnen of belangrijke verschuivingen plaatsvinden in de voorkomende habitattypen binnen het gebied. De ingreep leidt verder niet tot een toename van verkeer of recreatieve mogelijkheden. De huidige rust blijft gewaarborgd.

Tabel 3.2 Overzicht (mogelijke) effecten op biotopen en algemene waarden beschermd natuurmonument.

Naam	Effecten op omvang	Effecten op kwaliteit	Opmerkingen
Open water	Beperkt	Geen	Tijdelijk effect dat wordt hersteld
Oever- en verlandingszone's	Beperkt	Geen	Tijdelijk effect dat wordt hersteld
Riet- en zeggenmoerassen	Geen	Geen	
Griend	Geen	Geen	
Graslanden	Geen	Geen	Alleen tijdelijk effect op algemene grasland-vegetaties
Kleinschaligheid	Geen	Geen	
Afwisseling	Geen	Geen	
Landschapsschoon	Geen	Geen	
Rust	Geen	Geen	

3.3 Effecten op soorten

Soorten van Bijlage II HR waarvoor het gebied is aangewezen

Dit betreft de soorten grote en kleine modderkruiper, bittervoorn en kamsalamander.

De grote modderkruiper komt op beperkte schaal op enkele plekken binnen het plangebied voor. Binnen deeltraject I en deeltraject III gaat bestaand leefgebied verloren. Bij deeltraject III betreft dat enkele m². Aan beide zijden van de Nieuweweg aan de

zuidzijde van de dijk overlapt de aanberming met de parallelslootjes waar de grote modderkruiper in voorkomt. Bij deeltraject I is het oppervlak bestaand leefgebied dat verloren gaat groter. In alle gevallen zal echter nieuw water worden aangelegd wat potentieel geschikt is als leefgebied voor de grote modderkruiper. Er verdwijnt netto dus geen leefgebied. Tijdens de uitvoering van het werk worden slachtoffers voorkomen omdat aanwezige vissen in de te vergraven of te dempen sloten worden verplaatst. Aanwezige populaties die in het plangebied voorkomen zullen dus niet verdwijnen. De ingreep heeft verder geen effect op de biotische en abiotische omstandigheden van potentieel en bestaand leefgebied van de grote modderkruiper. Indirecte effecten op deze soort zijn daarom uit te sluiten.

Van kleine modderkruiper en bittervoorn is duidelijk dat deze op meerder plekken binnen het plangebied voorkomen. Ook in de oeverzones van de Linge met voldoende onderwatervegetatie komen kleine aantallen voor. Net als bij de grote modderkruiper worden negatieve effecten op deze soorten voorkomen door de realisatie van nieuwe waterelementen van gelijke kwaliteit waardoor netto geen leefgebied verdwijnt. Aanwezige populaties in te vergraven of te dempen wateren worden verplaatst waardoor sterfte voorkomen wordt. Verder blijft in ruime mate gelijkwaardig leefgebied onaangetast en kunnen vissen daar eenvoudig naar uitwijken.

Voor de kamsalamander vormt de Diefdijk overwinteringshabitat. Negatieve effecten op de soort zijn niet aan de orde omdat het moment van uitvoering buiten de winterrust van amfibieën plaatsvindt. Tevens worden dieren uit het werkgebied geweerd door middel van schermen. Na afloop van de ingreep zal de Diefdijk weer gewoon als overwinteringshabitat dienen. De omstandigheden voor en na de ingreep zijn namelijk gelijk. Van aantasting van de gestelde instandhoudingsdoelen voor de kamsalamander is geen sprake.

Significante effecten op de kwelstroom en significante vernatting of verdroging van gebieden zijn niet aan de orde (Biesheuvel, 2009). Indirecte effecten op soorten door hydrologische veranderingen worden daarom uitgesloten.

Tabel 3.3 Overzicht (mogelijke) effecten op soorten van Bijlage II waarvoor het gebied is aangewezen.

Naam	Effecten op omvang leefgebied	Effecten op kwaliteit leefgebied	Effecten op populatie	Opmerkingen
Grote modderkruiper	Tijdelijk verlies klein deel leefgebied	Geen	Geen	Netto geen verlies leefgebied
Kleine modderkruiper	Tijdelijk verlies klein deel leefgebied	Geen	Geen	Netto geen verlies leefgebied
Bittervoorn	Tijdelijk verlies klein deel leefgebied	Geen	Geen	Netto geen verlies leefgebied
Kamsalamander	Tijdelijk beperking overwinteringsmogelijkheden	Geen	Geen	Netto geen verlies landbiotoop

Overige soorten

Soorten genoemd in het aanwijzingsbesluit beschermd natuurmonument zijn met name andere amfibieënsoorten en kleine zoogdieren (muizen, marterachtigen). Voor beide groepen geldt dat verschillende soorten voorkomen binnen het plangebied en dat mogelijke effecten net als voor de hierboven besproken habitatrichtlijnsoorten beperkt en tijdelijk zijn.

Tabel 3.4 Overzicht (mogelijke) effecten soorten beschermd natuurmonument.

Naam	Effecten op omvang leefgebied	Effecten op kwaliteit leefgebied	Effecten op populatie	Opmerkingen
Amfibieën	Tijdelijk beperking overwinteringsmogelijkheden en aantasting voortplantingswater	Geen	Geen	Netto geen verlies leefgebied
Kleine zoogdieren	Tijdelijk zeer kleine afname	Geen	Geen	Netto geen verlies leefgebied

3.4 Effecten op vogels

Broedvogels uit het aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied

Dit betreft alleen de zwarte stern. De soort broedt niet binnen het plangebied. Zwarte stern is redelijk gevoelig voor verstoring. Literatuuronderzoek laat zien dat sterns (voor recreatie) een relatief hoge verstoringsgevoeligheid hebben (Krijgsveld *et al.*, 2008). De maximale verstoringsafstand van broedende sterns ligt volgens dat onderzoek tussen de 250 en 300 meter. Verstoring van broedlocaties van de zwarte stern binnen een straal van 300 meter ten opzichte van het werkgebied wordt voorkomen door op voorhand hier niet te werken in het broedseizoen.

Tabel 3.5 Overzicht (mogelijke) effecten op broedvogels van Bijlage II waarvoor het gebied is aangewezen.

Naam	Effecten op omvang leefgebied	Effecten op kwaliteit leefgebied	Effecten op populatie	Opmerkingen
Zwarte stern	Geen	Geen	Geen	Werkzaamheden buiten broedseizoen

Broedvogels uit het aanwijzingsbesluit beschermd natuurmonument

Dit betreft broedvogels van struweel en moeras in het algemeen en een aantal specifiek genoemde soorten. Zoals al aangegeven kunnen werkzaamheden uitgevoerd binnen het broedseizoen alle soorten broedvogels verstoren. Verstoring van broedvogels valt onder overtreding van een verbodsbepaling uit artikel 11 van de Flora- en faunawet. Hier kan geen ontheffing voor worden verkregen en verstoring van broedende vogels moet worden voorkomen. Daarom wordt er op locaties waar broedende vogels aanwezig

kunnen zijn buiten het broedseizoen gewerkt of wordt eerst door een deskundige beoordeeld of er broedgevallen in of nabij het werkgebied aanwezig zijn welke mogelijk verstoord kunnen worden.

De ingreep zal daarnaast niet ten koste gaan van broedhabitat van moeras- en struweelvogels of andere in het bijzonder genoemde broedvogels. Ook de broedkolonie van purperreiger wordt niet bedreigt omdat deze meer centraal in de noordwestelijke uiterwaard van de Linge ligt.

Tabel 3.6 Overzicht (mogelijke) effecten op overige broedvogels.

Naam	Effecten op omvang leefgebied	Effecten op kwaliteit leefgebied	Effecten op populatie	Opmerkingen
Alle andere broedvogels	Geen	Geen	Geen	Werkzaamheden worden zo uitgevoerd dat broedgevallen niet verstoord worden

Wintergasten uit het aanwijzingsbesluit beschermd natuurmonument

Als wintergasten worden een aantal eendachtigen, roofvogels en soorten als kramsvogel en koperwiek genoemd. Voor eendachtigen is met name het grotere open water als rust en/of foerageergebied van belang. Groot open water is in de omgeving op diverse plaatsen aanwezig in de vorm van rivieren, ontgrondingsputten, boezemwateren en brede poldersloten. Er is dus in ruime mate alternatief rust en foerageergebied voorhanden om naar uit te kunnen wijken. Daarnaast is het effect tijdelijk en beslaat maximaal een winterseizoen.

Voor roofvogels geldt dat eveneens in ruime mate alternatief foerageer- en rustgebied voorhanden is. Bij de ingreep wordt zeer beperkt bomen of struweel verwijderd waardoor ook voor soorten als kramsvogel en koperwiek in ruime mate foerageermogelijkheden voorhanden blijven.

Gezien ook het tijdelijke karakter (een winterseizoen) waarin mogelijk plaatselijk beperkt verstoring kan optreden op foeragerende en rustende vogels, en de ruime mate aan alternatieve rust- en foerageermogelijkheden in de overige delen van het Natura 2000-gebied en de overige omgeving, mag worden gesteld dat het belang van het beschermd natuurmonument niet zal worden aangetast en deze functies in minimaal gelijke mate voor het gebied behouden blijven.

3.5 Soortgerichte maatregelen uitvoeringsplan

In deze paragraaf zijn onderdelen van het uitvoeringsplan opgenomen die gericht zijn op het voorkomen van negatieve effecten op habitatrictlijnsoorten. Deels vloeien maatregelen voort uit het voorzorgsprincipe om zo min mogelijk schade aan te brengen aan alle voorkomende levenden organismen. Daarnaast worden aanbevelingen gedaan

om de werkzaamheden te benutten voor vergroting van de natuurwaarden binnen het Natura 2000-gebied.

Vissen:

- In bestaand water zoals dijksloten, kavelsloten en kolken, Culemborgse Vliet en oeverzones van de Linge buiten het voortplantingsseizoen werken.
- Niet in bestaand water werken als de watertemperatuur boven de 18°C of beneden de 5°C komt.
- Als vuistregel kan worden aangehouden dat werkzaamheden aan wateren kunnen plaatsvinden buiten vorstperioden in de periode 15 augustus t/m 15 maart onder leiding van een faunadeskundige. Waar nodig worden vissen voor het vergraven en/of dempen verplaatst om sterfte te voorkomen.

Amfibieën:

- Niet aan de dijk werken in de periode van winterrust als de betreffende dijkdelen niet in de maand mei zijn afgeschermd met amfibieënschermen.
- In de maand mei bevinden volwassen dieren zich in voortplantingswateren en niet op de dijk. Er bevinden zich nog geen grote aantallen jonge dieren op de dijk. Het plaatsen van de schermen vindt plaats onder leiding van een faunadeskundige.
- Direct na aanbrengen van de afrasteringen worden binnen het werkgebied golfplaten neergelegd als schuilplaatsen en emmers ingegraven. De platen en emmers worden om de dag gecontroleerd op aanwezige amfibieën. Dieren worden buiten de afrastering geplaatst.
- Wateren worden in de periode 15 augustus t/m 15 maart vergraven / gedempt (zie vissen).

Vogels:

- Werken buiten het broedseizoen van vogels.
- Binnen een straal van 300 meter van een broedlocatie van zwarte stern niet werken in het broedseizoen.

Overig:

- Nieuwe dijktafwerking afwerken met gebiedseigen, relatief voedselarme grond zoals lichte klei of zavel, zodat dat er een geschikte uitgangssituatie ontstaat voor de ontwikkeling van bloemrijke en soortenrijke vegetaties op de dijktafwerking en dijkvoeten.
- Bij aanpassing van de oeverzone's langs de Linge zoveel mogelijk vanaf het water werken.

4 Significantie en cumulatie

4.1 Significante effecten

- Beschermd habitat worden door de ingreep niet aangetast, significante effecten op instandhoudingsdoelen zijn niet aan de orde.
- Voor de habitatrichtlijnsoorten grote en kleine modderkruiper, bittervoorn en kamsalamander zijn negatieve effecten niet aan de orde. De instandhoudingsdoelen, behoud omvang en kwaliteit leefgebied en populatie en voor de kamsalamander uitbreiding omvang leefgebied en populatie en verbetering kwaliteit leefgebied komen niet in gevaar.

4.2 Cumulatie

Er is geen sprake van significante effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Zuider Lingedijk & Diefdijk-Zuid. Er is dus ook geen sprake van cumulatie. Het onderdeel cumulatie is daarom niet verder uitgewerkt.

5 Conclusies

Op basis van de effectbeoordeling kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Het plangebied van de voorkeursvariant dijkverbetering Diefdijk ligt deels binnen Natura 2000-gebied Zuider Lingedijk & Diefdijk-Zuid en gebied dat is aangewezen als beschermd natuurmonument.
- Effecten op de habitattypen alluviale bossen, ruigte en zomen en alkalisch laagveen, genoemd in het ontwerp aanwijfsbesluit Natura 2000-gebied, zijn uitgesloten. De types komen niet voor in het plangebied.
- Ten aanzien van de biotopen open water en oever en verlandingszone's genoemd in het aanwijfsbesluit beschermd natuurmonument is er een tijdelijk beperkt effect met betrekking tot de totale omvang. Voor open water is dat binnen een tijdsbestek van een jaar opgeheven en voor oever en verlandingszone's is die periode twee jaar. Betreffende de kwantiteit zijn er geen blijvende effecten.
- De ingreep heeft geen effect op de kwaliteit van de biotopen genoemd in het aanwijfsbesluit beschermd natuurmonument.
- De dijkverbetering volgens de voorkeursvariant heeft geen negatief effect op de algemene waarden als kleinschaligheid, afwisseling, landschapsschoon en rust in het beschermde natuurmonument.
- Het uitvoeringsplan voorziet in een werkwijze waarbij negatieve effecten op habitatrictlijnsoorten en soorten genoemd in het aanwijfsbesluit beschermd natuurmonument (amfibieën en kleine zoogdieren) worden voorkomen. De instandhoudingsdoelen, behoud omvang en kwaliteit leefgebied en populatie en voor de kamsalamander uitbreiding omvang leefgebied en populatie en verbetering kwaliteit leefgebied komen niet in gevaar.
- Omdat er tijdelijke maar te mitigeren negatieve effecten kunnen optreden ten aanzien van bepaalde natuurwaarden wordt een vergunningaanvraag in het kader van de NB-wet noodzakelijk geacht. Bij inpassing van de mitigerende maatregelen in het projectplan wordt een vergunning verleenbaar geacht.

N.B. De beoordeling van de noodzaak voor een vergunning ligt bij het bevoegd gezag. De conclusie van Bureau Waardenburg heeft geen rechtskracht.

6 Literatuur

- Anonymus, 2008. Verbetering van de Diefdijklinie. Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport.
- Biesheuvel, A., 2009. Projectnota/MER Verbetering Diefdijklinie. Deelrapport Water (concept 2). Witteveen+Bos, Deventer.
- Creemers, R.C.M., 1996. Bedreigde en kwetsbare reptielen en amfibieën in Nederland. Toelichting op de Rode lijst, IKC, Wageningen.
- Hengel, P. van den, J. Kuipers & B. van Straten, 2007. Verbetering van de Diefdijklinie. Startnotitie. Grontmij, Arnhem.
- Herder, J.E., 2007. Onderzoek naar kamsalamander, grote modderkruiper, kleine modderkruiper en bittervoorn in de Oeverlanden langs de Linge. Rapportnr 2007-06. Stichting RAVON, Nijmegen.
- Hoefsloot, G., 2009. *Quick scan* natuurwaarden langs de Linge in het kader van haalbaarheidsonderzoek aanberming in Linge. 30 oktober 2009. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Hoefsloot, G. & E.J.F. de Boer, 2009. MER verbetering Diefdijklinie. Onderdeel natuur. rapport nr. 08-218. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Hoefsloot, G., D. Beuker, J.M. Reitsma & T.J. Boudewijn, 2008. Effecten op beschermde soorten en gebieden dijkverbeteringszone Diefdijklinie. Veldinventarisatie en effectbepaling in het kader van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet (concept). Rapport 08-134. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Kessel, N. van, M. Dorenbosch & F. Spikmans, 2009. Vissen in Gelderse Natura 2000. Voorkomen en status van doelsoorten langs de rivieren in Gelderland. Natuurbalans – Limes Divergens, Nijmegen.
- Krijgsveld, K.L., R.R. Smits en J. van der Winden, 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar reacties van vogels op recreatie. Rapportnr. 08-173. Bureau Waardenburg bv, Culemborg
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden, A. van Diepenbeek, 2003. Zoogdieren van West-Europa. 2^e druk. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Limpens, H.J.G.A., E.A. Jansen & J.J.A. Dekker, 2007. Vleermuisleefgebieden in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Onderzoek naar huidige functies voor vleermuizen, huidig gebruik, knelpunten en mogelijkheden tot duurzame ontwikkeling. Deel 2: Onderzoeksrapportage. Rapport 2006.054-3. Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem.
- Ministerie van LNV, 2007. 070 gebiedendocument Zuider Lingedijk & Diefdijk-Zuid november 2007. www.minlnv.nl.
- Ministerie van LNV, 2009. Ontwerpbesluit Lingegebied & Diefdijk-Zuid. www.minlnv.nl.
- RAVON, 2007. Waarnemingenoverzicht 2006. Reptielen, amfibieën en vissen, nr. 27. Jaargang 9, nr. 3, pag. 46-64.
- Van Vliet, F., D. Beuker & R. van Eekelen, 2007. Beschermde soorten langs de Diefdijklinie. Literatuurstudie. Rapport 07-197. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Bijlage 1 Wettelijk kader

1.1 Inleiding

In deze bijlage wordt in het kort beschreven wat de wettelijke kaders zijn voor opstellen van ecologische beoordelingen van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen.

In de natuurbeschermingswetgeving wordt een onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is in Nederland verankerd in de Flora- en faunawet (§ 1.2 van deze bijlage), de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998 (§ 1.3). Deze wetten vormen de Nederlandse invullingen van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen.

Ook wordt kort ingegaan op de betekenis van Rode lijsten (§ 1.4) en de Ecologische Hoofdstructuur (§ 1.5) bij ecologische toetsingen.

1.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. De Flora- en faunawet kent zowel een zorgplicht als verbodsbepalingen.

De zorgplicht geldt te allen tijde voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving, voor iedereen en in alle gevallen.

De verbodsbepalingen zijn gebaseerd op het 'nee, tenzij' principe. Dat betekent dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn (zie kader).

Verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet (verkort)	
Artikel 8:	Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op een andere manier van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.
Artikel 9:	Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.
Artikel 10:	Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.
Artikel 11:	Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren.
Artikel 12:	Het zoeken, beschadigen of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.
Artikel 13:	Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van beschermde planten en dieren.

Artikel 75 bepaalt dat vrijstellingen en ontheffingen van deze verbodsbepalingen kunnen worden verleend. Het toetsingskader hiervoor is vastgelegd in het Vrijstellingenbesluit. Er gelden verschillende regels voor verschillende categorieën werkzaamheden.

Er zijn vier beschermingsregimes corresponderend met vier groepen beschermde soorten (tabellen 1 t/m 3 en vogels).

Tabel 1. De algemene beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer. Ontheffing ten behoeve van andere activiteiten kan worden verleend, mits de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is ('lichte toetsing').

Tabel 2. De overige beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en van bestendig gebruik en beheer, als op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Anders is ontheffing noodzakelijk, na lichte toetsing.

Tabel 3. De strikt beschermde soorten

Dit zijn de planten- en diersoorten vermeld in Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit of in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Uit recente jurisprudentie blijkt dat de regels voor de Habitatrichtlijnsoorten nog strikter zijn¹

Voor bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit een vrijstelling, mits men werkt op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Voor ruimtelijke ingrepen is altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze kan worden verleend na een uitgebreide toetsing (zie onder).

Voor de soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt hetzelfde regime, met één grote beperking. Ontheffing of vrijstelling kan niet worden verleend voor ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer en gebruik, tenzij er (tevens) sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, of in het belang van het milieu, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of de bescherming van wilde flora en fauna. Voor deze groep soorten kan overigens geen vrijstellingen worden verleend voor artikel 10 (verontrusting).

Vogels. Alle inheemse vogels

Alle inheemse vogels zijn strikt beschermd. Ontheffing of vrijstelling kan alleen worden verkregen op grond van openbare veiligheid, volksgezondheid of bescherming van flora en fauna. De Vogelrichtlijn noemt zelfs geen dwingende redenen van groot openbaar belang als grond².

Dat betekent dat in beginsel alle activiteiten die kunnen leiden tot verstoring of vernietiging van in gebruik zijnde nesten buiten het broedseizoen moeten worden uitgevoerd.

Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd³.

De uitgebreide toetsing houdt in dat ontheffing alleen kan worden verleend als:

1. Er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
2. Er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is;

¹ Zie uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, 21 januari 2009 zaaknr. 200802863/1 en 13 mei 2009 nr. 200802624/1, en Rechtbank Arnhem, 27 oktober 2009 zaaknr. AWB 07/1013. Zie tevens de brief van het ministerie van LNV d.d. 26 augustus 2009 onder kenmerk ffw2009.corr.046 en de Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.

² Zie de vorige voetnoot.

³ Zie de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingrepen, ministerie van LNV, augustus 2009.

3. Er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang (zoals ruimtelijke ontwikkeling en inrichting);

4. Er zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen betekent het actief optreden om alle mogelijke schade aan een soort te voorkomen, zodanig dat geen wezenlijke negatieve invloed op de relevante populatie van de soort optreedt.

In veel gevallen kan voorkomen worden dat een ontheffing nodig is, als mitigerende maatregelen er voor zorgen dat de functionele leefomgeving van dieren in tact blijft. Vooral voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogels is dit cruciaal (omdat er alleen ontheffing kan worden verkregen na zware toetsing).

1.3 Natuurbeschermingswet 1998⁴⁵

De Natuurbeschermingswet 1998 (kortweg: Nbwet) vormt de invulling van de gebiedsbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en heeft als doel het beschermen en instandhouden van bijzondere gebieden in Nederland.

Aanwijzing van gebieden

De Nbwet kent verschillende soorten beschermde gebieden. De belangrijkste zijn de Natura 2000-gebieden (oftewel Vogel- en Habitatrichtlijngebieden oftewel Speciale Beschermingszones) en de beschermde natuurmonumenten. De aanwijzingsbesluiten van deze gebieden bevatten een kaart en een toelichting, waarin de instandhoudingsdoelstellingen staan verwoord (zie www.minlnv.nl).

In de "oude" aanwijzingsbesluiten van Staats- en Beschermde natuurmonumenten worden de natuurwetenschappelijke waarde en het natuurschoon als grond voor de bescherming aangevoerd. Deze meer abstracte waarden blijven van kracht in de nieuwe Natura 2000-gebieden, voor zover zij voormalige Staats- of Beschermde natuurmonumenten omvatten. Deze waarden dienen bij toetsingen nader te worden geconcretiseerd.

Natura 2000-gebieden

Voor Natura 2000-gebieden dient een beheerplan te worden opgesteld. Daarin staat o.a. welke maatregelen nodig zijn om de natuurdoelen te halen en welk (bestaand en toekomstig) gebruik al dan niet vergunningplichtig is. Voor een groot aantal gebieden is een beheerplan in een ver gevorderd stadium van voorbereiding.

Voor het uitvoeren van projecten en handelingen, die negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, is een vergunning nodig. Van negatieve effecten is sprake als, gelet op de instandhoudingsdoelen, habitattypen of leefgebied van soorten verslechterd of soorten significant worden verstoord. Deze bescherming geldt alleen voor habitattypen en

⁴ Hierbij is in belangrijke mate gebruik gemaakt van de brochure 'Algemene handreiking natuurbeschermingswet 1998' (LNV, 2005a. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag)

⁵ Op 1 februari 2009 is een wetwijziging van kracht geworden. De strekking daarvan is in deze paragraaf verwerkt.

soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Projecten en handelingen die de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied aantasten zijn in ieder geval vergunningplichtig.

Bij een besluit om een plan (bijvoorbeeld bestemmingsplan, streekplan, waterhuishoudingsplan) vast te stellen, moet rekening worden gehouden met de effecten op Natura 2000-gebieden en met het beheerplan.

Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden.

Habitattoets

Een vergunning kan pas worden afgegeven nadat een 'habitattoets'⁶ het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast.

In de 'oriëntatiefase' – voorheen ook wel 'voortoets' genoemd – wordt onderzocht of een activiteit, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, mogelijk schadelijke gevolgen heeft voor een Natura 2000-gebied en zo ja of deze gevolgen significant kunnen zijn. De gevolgen moeten worden beoordeeld in samenhang met die van andere plannen en projecten ('cumulatieve effecten').

Indien de oriëntatiefase uitwijst dat er geen effecten zijn, zijn er vanuit de Nbwet geen verdere verplichtingen of beperkingen voor de uitvoering van de activiteit. Wel kan het verstandig zijn om met het bevoegd gezag in overleg te treden, om te bezien of men zich in de conclusies van het uitgevoerde onderzoek kan vinden.

Als de verslechtering van habitattypen of het leefgebied van soorten niet-significant is en er geen significante verstoring optreedt, volgt een nadere toetsing (voorheen: 'verslechterings- en verstoringstoets'). In zo'n nadere toetsing worden de effecten gespecificeerd. Daarbij hoeft dan niet meer naar cumulatieve effecten te worden gekeken. Het bevoegd gezag beoordeelt of de effecten aanvaardbaar zijn of niet. Aan de vergunning kunnen beperkende voorwaarden (mitigatie en compensatie, zie onder) worden verbonden.

Als er een kans is op significante effecten volgt een 'passende beoordeling'. De passende beoordeling is veel uitgebreider. Op basis van de beste wetenschappelijke kennis dienen de effecten op de habitats en soorten te worden ingeschat, rekening houdend met cumulatieve effecten.

Als de passende beoordeling uitwijst dat er slechts beperkte effecten zijn, dan dient vergunning te worden aangevraagd, die wordt verleend indien de effecten aanvaardbaar worden geacht. Als er significante effecten zijn, dan mag vergunning alleen worden verleend als er voldaan is aan alle drie onderstaande ADC-criteria:

- Er zijn geen geschikte Alternatieven.
- Er is sprake van Dwingende redenen van groot openbaar belang, waaronder redenen van sociale en economische aard.
- Er is voorzien in exacte en tijdige Compensatie.

⁶ De termen habitattoets en oriëntatiefase staan niet in de wet. De passende beoordeling wel.

Als er sprake is van aantasting van een gebied dat is aangewezen ter bescherming van prioritair natuurlijk habitat of een prioritaire soort, dient eerst door de minister van LNV aan de Europese Commissie advies te worden gevraagd. Bovendien is het aantal redenen van groot openbaar belang beperkt.

Beschermde natuurmonumenten

Het toetsingskader voor beschermde natuurmonumenten is zeer vergelijkbaar, echter de procedure en de speelruimte van het bevoegd gezag wijken op enkele ondergeschikte punten af.

Zorgplicht

Artikel 19i legt aan iedereen een zorgplicht voor beschermde natuurgebieden op. Deze zorg houdt in ieder geval in dat ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat een handeling nadelige gevolgen heeft, verplicht is die handeling achterwege te laten of, als dat redelijkerwijs niet kan worden gevegd, eventuele gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De nadelige handelingen hebben betrekking op de instandhoudingsdoelen in het geval van een Natura 2000-gebied en op de wezenlijke kenmerken in het geval van een beschermd natuurmonument.

1.4 Rode lijsten

Rode lijsten zijn geen wettelijke instrumenten, maar zijn sturend voor beleid. Zij dienen om prioriteiten in middelen en maatregelen te kunnen bepalen. Bij het beoordelen van maatregelen en ingrepen kunnen de Rode lijsten echter wel een belangrijke rol spelen. Er zijn nu landelijke Rode lijsten vastgesteld voor paddestoelen, korstmossen, mossen, vaatplanten, platwormen, land- en zoetwaterweekdieren, bijen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, libellen, sprinkhanen en krekels, steenvliegen, vissen, amfibieën, reptielen, zoogdieren en vogels (LNV 2009). Een aantal provincies heeft aanvullende provinciale Rode lijsten opgesteld.

Van soorten op de Rode lijst moet worden aangenomen dat negatieve effecten van ingrepen de gunstige staat van instandhouding relatief gemakkelijk in gevaar brengen. Waar het beschermde soorten betreft zal er dus extra aandacht aan mitigatie en compensatie moeten worden besteed. Bij niet-beschermde soorten of soortgroepen kunnen op grond van de zorgplicht extra maatregelen worden gevegd. Bij een aantal soortgroepen gaat het echter om tientallen of honderden moeilijk vast te stellen soorten, waardoor de waarde voor praktische toepassingen vaak beperkt is.

1.5 Ecologische Hoofdstructuur

De Planologische Kernbeslissing (PKB) Structuurschema Groene Ruimte (LNV 1993)⁷ bevat de doelstellingen, de hoofdlijnen en de belangrijkste maatregelen van het nationaal ruimtelijk beleid voor onder meer natuur en landschap. Onderdeel hiervan is de

⁷ Zie tevens de Nota Ruimte, ministerie van VROM, 2004.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die bestaat uit een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden verbonden door verbindingzones. De begrenzing van de EHS is een provinciale taak. De Ecologische Hoofdstructuur wordt in provinciale streekplannen uitgewerkt. Ruimtelijke plannen van gemeenten moeten hieraan worden getoetst. De EHS is de afgelopen jaren in gebiedsplannen nader begrensd (vaak op perceelsniveau), waarbij per begrensde eenheid natuurdoeltypen zijn aangewezen.

In de EHS geldt het 'nee, tenzij'-regime⁸. Nieuwe plannen, projecten of handelingen zijn niet toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten. Hiervan kan alleen worden afgeweken als er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang. In dat geval moet de initiatiefnemer maatregelen treffen om de nadelige effecten weg te nemen of te ondervangen, en waar dat niet volstaat te compenseren door het realiseren van gelijkwaardige gebieden, liefst in of nabij het aangetaste gebied. Ook financiële compensatie is mogelijk.

Literatuur Bijlage 1

LNv, 1993. Structuurschema Groene Ruimte: het landelijk gebied de moeite waard. Ministerie van LNv, Den Haag.

LNv, 2009. Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, nr. 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

LNv, 2005a. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNv, Den Haag.

LNv, 2005b. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNv, Den Haag.

Freriks, A.A. (red.), 2009. Wetteksten Natuurbeschermingsrecht. Versie 19 februari 2009. Berghausen Pont, Amsterdam.

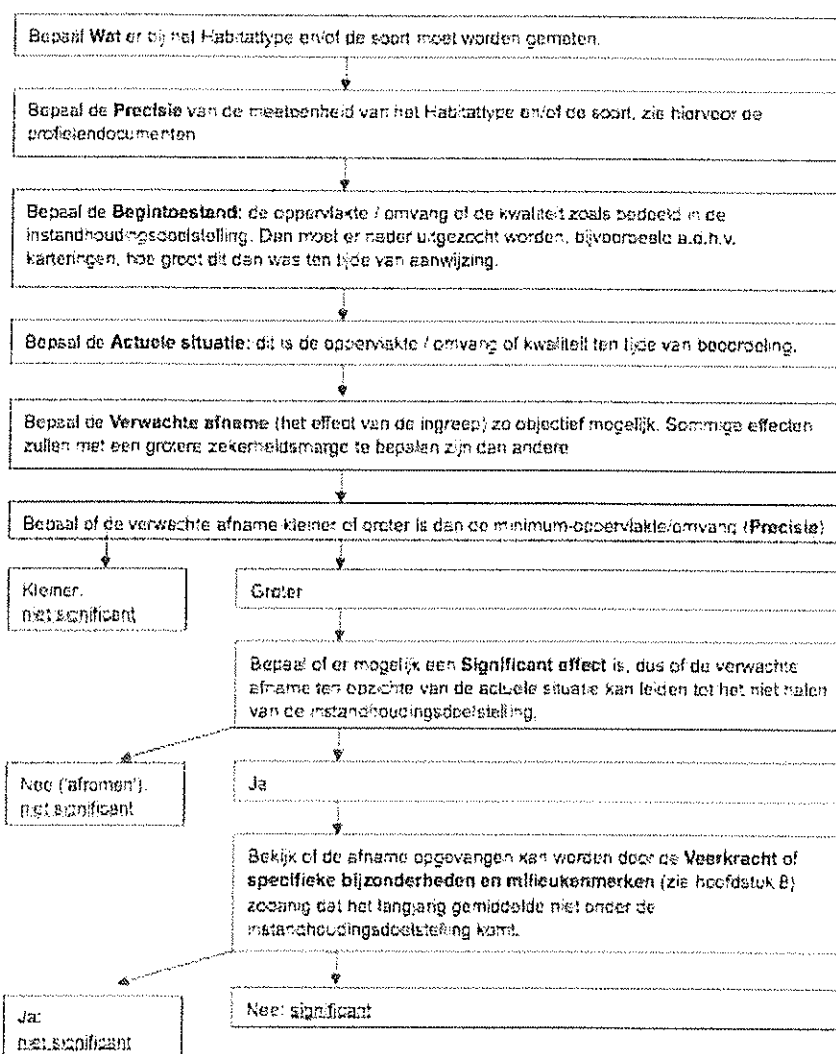
⁸ Zie de Spelregels EHS. Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS. Een gezamenlijke uitwerking van Rijk en provincies; mei 2007.

Bijlage 2 Stroomschema significantiebepaling

Nederlandse Diergroep significantie gevorderd industrie 7 Juli 2009

Bijlage 1: Doorloopschema bepaling significantie

In dit doorloopschema staan de benodigde stappen vermeld. Na het doorloopschema zijn een paar voorbeelden opgenomen met verschillende uitkomsten

Stroomschema significantiebepaling volgens Regiebureau Natura 2000 (Leidraad d.d. 7 juli 2009).

Bijlage 3 Ontwerp aanwijsbesluit

Ontwerpbesluit Lingegebied & Diefdijk-Zuid

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Gelet op artikel 3, eerste lid, en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op de Beschikking van de Commissie 2008/23/EG van 12 november 2007 op grond van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad, van een eerste bijgewerkte lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEG L 12);

Gelet op artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Lingegebied & Diefdijk-Zuid**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire habitattypen zijn met een sterretje (*) aangeduid:
 - H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones
 - H7230 Alkalisch laagveen
 - H91E0 *Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
3. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire soorten zijn met een sterretje (*) aangeduid:
 - H1134 Bittervoorn
 - H1145 Grote modderkruiper
 - H1149 Kleine modderkruiper
 - H1166 Kamsalamander

Artikel 2

1. Dit besluit gaat vergezeld van een Nota van toelichting inclusief bijlagen en een kaart die integraal deel uitmaken van dit besluit.
2. De in artikel 1 genoemde speciale beschermingszone vormt het Natura 2000-gebied **Lingegebied & Diefdijk-Zuid**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 is opgenomen in de Nota van toelichting.

3. De instandhoudingsdoelstelling, bedoeld in het tweede lid, heeft mede betrekking op de instandhouding van de volgende vogelsoort:
A197 Zwarte stern

Artikel 3

1. De bekendmaking van dit besluit geschiedt in de Staatscourant.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
w.g. G. Verburg

Dit ontwerpbesluit, de kaart en de Nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd in de onderstaande vestigingen van de Directie Regionale Zaken van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit:

- Vestiging Noord: Cascadeplein 6, 9726 AD GRONINGEN;
- Vestiging Oost: Verzetslaan 30, 7411 HX DEVENTER;
- Vestiging West: Herman Gorterstraat 55, 3511 EW UTRECHT;
- Vestiging Zuid: Keizersgracht 5, 5611 GB EINDHOVEN.

De terinzagelegging vindt tevens plaats in de gemeentehuizen van de betreffende gemeente(n), in de kantoren van de waterschappen waaronder het gebied valt en in de provinciehuizen van de betreffende provincie(s). Het ontwerpbesluit kan ook worden ingezien op internet op het adres: <http://www.minlnv.nl/natura2000> en het zal bovendien worden bekendgemaakt in dag-, nieuws- en huis-aan-huisbladen.

Een ieder kan een zienswijze binnen zes weken na de terinzagelegging van dit ontwerpbesluit schriftelijk of mondeling naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij het Inspraakpunt, zoals aangegeven in de bekendmaking. Een mondelinge zienswijze kunt u naar voren brengen op de wijze zoals deze in de bekendmaking is aangegeven. U wordt verzocht een kaart bij te voegen indien de zienswijze betrekking heeft op bepaald e percelen. Beroep tegen het definitieve besluit kan alleen worden ingesteld door een belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht.

Nota van toelichting van het Natura 2000-gebied Lingegebied & Diefdijk-Zuid inhoudende de aanwijzing als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrictlijn

1. INLEIDING

Met dit besluit wordt Lingegebied & Diefdijk-Zuid aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrictlijn. Aan het gebied worden als Natura 2000-gebied Lingegebied & Diefdijk-Zuid instandhoudingsdoelstellingen toegekend.

In artikel 1 van het besluit staat de naam van het gebied en worden de habitattypen en soorten opgesomd, waarvoor het gebied is aangewezen.

In artikel 2 van het besluit wordt bepaald dat er voor het gebied een bepaalde instandhoudingsdoelstelling verwezenlijkt dient te worden. De term Natura 2000-gebied wordt gereserveerd voor het totaal van de aangewezen gebieden inclusief de daaraan toegekende instandhoudingsdoelstellingen. Deze doelstellingen hebben betrekking op de in artikel 1 opgesomde habitattypen en habitatsoorten. De instandhoudingsdoelstellingen staan in de Nota van toelichting.

Artikel 3 regelt de bekendmaking en de inwerkingtreding van dit besluit.

In hoofdstuk 2 van deze Nota van toelichting wordt de aanwijzing op grond van de Habitatrictlijn kort toegelicht. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 een gebiedsbeschrijving gegeven en wordt ingegaan op eventuele grenswijzigingen die zijn doorgevoerd nadat het gebied bij de Europese Commissie is aangemeld. Tevens wordt in hoofdstuk 3 de bij dit besluit behorende kaart toegelicht.

In hoofdstuk 4 wordt een opsomming gegeven van habitattypen en soorten waaraan het gebied zijn betekenis ontleent. Eventueel doorgevoerde wijzigingen worden in bijlage B van een toelichting voorzien.

Een belangrijk onderdeel van de Nota van toelichting is de opsomming van de instandhoudingsdoelstellingen in hoofdstuk 5. Allereerst worden de algemene doelstellingen geformuleerd en vervolgens staan de instandhoudingsdoelstellingen van de in het gebied aanwezige habitattypen en soorten vermeld. Er wordt aangegeven in welke richting de instandhoudingsdoelstelling zich zal moeten ontwikkelen. Daarvoor worden de termen "behoud", "uitbreiding" of "verbetering" gebruikt. Voor een habitatype wordt de verdeling gemaakt in oppervlakte en kwaliteit, zodat de aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een habitatype altijd in de vorm van "behoud" of "uitbreiding" van oppervlakte en van "behoud" of "verbetering" van kwaliteit wordt gegeven. Voor soorten is het leefgebied bepalend en geldt een verdeling in omvang en kwaliteit leefgebied. De aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een soort is altijd in de vorm van "behoud" of "uitbreiding" van omvang leefgebied en van "behoud" of "verbetering" van kwaliteit van leefgebied.

Daarnaast zijn aan de Nota van toelichting twee bijlagen toegevoegd. Ook de bijlagen maken integraal onderdeel uit van het besluit. Bijlage A (voor zover van toepassing) laat zien welke terreindelen zijn vervallen of zijn toegevoegd als onderdeel van de speciale

beschermingszone in de zin van de Vogelrichtlijn. Bijlage B omvat een nadere onderbouwing van de wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de kwalificatie als speciale beschermingszone in de zin van de Habitatrichtlijn en van de toedeling van de instandhoudingsdoelstellingen.

2. AANWIJZING HABITATRICHTLIJN

Door middel van dit besluit wordt Lingegebied & Diefdijk-Zuid aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn (verder aangeduid als "Habitatrichtlijngebied"). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn, waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam "Zuider Lingedijk/Diefdijk zuid" en onder nummer NL3004007 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio. Het gebied is onder meer aangewezen voor één prioritair habitatype in de zin van artikel 1 van de Habitatrichtlijn.

Dit Habitatrichtlijngebied wordt voortaan aangeduid als Natura 2000-gebied Lingegebied & Diefdijk-Zuid (landelijk gebiedsnummer 70). Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn en onder de Vogelrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen, habitats van soorten en de leefgebieden van vogels in een gunstige staat van instandhouding behouden of, in voorkomend geval, herstellen. De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 doelendocument (2006)¹. Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen en de interpretatie van habitattypen en beschrijvingen van (vogel)soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 profielendocument (2008)².

Het Natura 2000-gebied Lingegebied & Diefdijk-Zuid ligt in de provincies Gelderland en Zuid-Holland en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Geldermalsen, Lingewaal en Leerdam.

2.1 Beschermde natuurmonumenten

Ingevolge artikel 15a, tweede en derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt van rechtswege de status van de hieronder opgesomde natuurmonumenten³, voor zover gelegen in het Natura 2000-gebied. Het gedeelte buiten het Natura 2000-gebied Lingegebied & Diefdijk-Zuid behoudt de status als beschermd natuurmonument. Het beschermd natuurmonument Oeverlanden langs de Linge is aangewezen op 1 december 1986 (NMF/N 86-16057; Stcrt. 1987, nr. 2).

Het staatsnatuurmonument Oeverlanden langs de Linge is aangewezen op 29 juli 1988 (NMF/N88-7077; Stcrt. 1988, nr. 171).

Op grond van de wet heeft de instandhoudingsdoelstelling voor de gedeelten van het Natura 2000-gebied waarop de aanwijzingen als natuurmonument van toepassing waren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de

¹ Ministerie van LNV (2006): Natura 2000 doelendocument. Duidelijkheid bieden, richting geven en ruimte laten. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

² Ministerie van LNV (2008): Natura 2000 profielendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

³ De oude wet kende zowel staatsnatuurmonumenten als beschermde natuurmonumenten. Dit verschil is in de huidige wet komen te vervallen.

ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals deze waren vastgelegd in de vervallen besluiten (zie verder hoofdstuk 5). De gebieden, die in het verleden als natuurmonument zijn aangewezen, zijn op de bijgevoegde kaarten ook als zodanig te herkennen.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

De rivier de Linge heeft een smal stroomgebied tussen de Rijn en de Waal. Het landschap is minder dynamisch dan dat van de grote rivieren, maar heeft in veel opzichten toch het karakter van een rivierenlandschap met de daarbij behorende landschapselementen, begroeiingen en soorten. Samenhangend met de geringere dynamiek, wordt het gebied gekenmerkt door interessante overgangen naar laagveen, wat tot uiting komt door een diversiteit aan verlandingsgemeenschappen. In de uiterwaarden zijn grienden, bosjes, rietvelden, rietruigten, graslanden en waterplassen aanwezig. Ook liggen er enkele wielen en tichelgaten binnen het gebied.

De laaggelegen percelen langs de Zuiderlingedijk, die zijn ontstaan door kleiwinning ten behoeve van dijk aanleg, bestaan vooral uit riet- en zeggenmoerassen, vochtige struwelen, moerasbossen en open water. Langs Diefdijk liggen kleiputten met moerassen, moerasbosjes en nattere graslanden, die ook zijn ontstaan bij dijk aanleg.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Lingegebied & Diefdijk-Zuid behoort tot het Natura 2000-landschap "Rivierengebied".

De ligging van de habitattypen en van de leefgebieden van de soorten (paragraaf 4.4) waarvoor het gebied is aangewezen, vormt het uitgangspunt voor de begrenzing van de Habitatrichtlijngebieden. Dit is inclusief terreindelen van mindere kwaliteit zijn. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren, alsmede terreindelen die noodzakelijk worden geacht om de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten in stand te houden en te herstellen⁴.

Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houden met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna⁵.

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura 2000-gebied Lingegebied & Diefdijk-Zuid is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Het betreft een gebied tussen Arkel en Acquoy (Oeverlanden langs de Linge, Zuiderlingedijk) en tussen Leerdam en Zijderveld (Diefdijk-Zuid).

Het Natura 2000-gebied (alleen Habitatrichtlijngebied) beslaat een oppervlakte van ongeveer 750 ha. Het (voormalig) beschermd natuurmonument Oeverlanden Linge (280 ha) is in zijn geheel in het aangewezen gebied opgenomen. Voor de exacte oppervlakten wordt verwezen naar de legenda van de bij dit besluit behorende kaart. Deze cijfers betreffen bruto-oppervlakten omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen (zie paragraaf 3.4).

⁴ De begrenzingsmethodiek is verder uitgewerkt in het Gebiedendocument (2004).

⁵ Hof van Justitie EG, 7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 16 en 25.

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) is op de kaart op enkele technische punten verbeterd:

- Bestaande bebouwing (inclusief erven en tuinen; reeds tekstueel geëxclaveerd) waar geen Natura 2000-waarden voorkomen, is waar mogelijk op grond van kadastrale of topografische lijnen ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.

Overige wijzigingen groter dan 1 ha worden toegelicht in de volgende alinea.

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) is verder als volgt aangepast:

- Uitbreiding met het westelijk deel van het beschermd natuurmonument Oeverlanden Linge (circa 200 ha, merendeels Staatsbosbeheer) gelet op het voorkomen van Natura 2000-waarden (kamsalamander, grote en kleine modderkruiper, bittervoorn). Eén van de beleidslijnen⁶ is erop gericht om aangrenzende beschermde natuurmonumenten met Natura 2000-waarden binnen Natura 2000 op te nemen;
- Delen van de Linge (bedoeld worden de bevaarbare delen van de rivier), die waren meebegrensd, zijn buiten de begrenzing gebracht omdat hier geen Natura 2000-waarden voorkomen. Het betreft drie trajecten ter hoogte van Acquoy, Leerdam en tussen Heukelum en Kedichem (lengte respectievelijk 400, 700 en 1800 meter);
- Een strook percelen langs het fietspad langs de Appeldijk (Heukelum) is verwijderd omdat dit (volks-)tuinen en boomgaarden betreft (- 2 ha);
- Een strook grond tussen het Galgenwiel en de dorpskern van Asperen is verwijderd (- 9,8 ha), omdat het sportvelden en droog grasland betreffen die geen betekenis hebben voor het Natura 2000-gebied;
- Uitbreiding met natuurterreinen (113 ha) aan de westkant van de Diefdijk als leefgebied van de kamsalamander en grote modderkruiper. Dit betreft gronden van het Zuid-Hollands Landschap (merendeels bestaande natuur, geen nieuwe natuur);
- Uitbreiding met een perceel onder Acquoy (2 ha, eigendom Staatsbosbeheer) dat recent is afgeplagd voor de ontwikkeling van het habitattype kalkmoerassen (H7230).

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura 2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen de begrenzingen van Habitatrichtlijngebied, Vogelrichtlijngebied en (voormalige) natuurmonumenten. Daar waar de kaart en de Nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaarttechnische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend. In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura 2000-gebieden aangegeven. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend (voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden).

Voor de begrenzing van Natura 2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in

⁶ Natura 2000 doelendocument (2006), bijlage 9.1.2.

paragraaf 3.3 wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- Bebouwing betreft één of meer gebouwen of bouwwerken geen gebouwen zijnde. Gebouw: elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. Bouwwerk: elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, of hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- Erven zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- Tuinen zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen, beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin, die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind middels een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- Verhardingen kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooingen. Wegen betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.
- Hoofdspoorwegen betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722). Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.

Met betrekking tot het grensverloop langs de duinvoet geldt het volgende voor zover van toepassing in dit gebied: De zeewaartse grens van duingebieden loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee.

Conform artikel 15 van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Stb. 2004, 31) zal het definitieve aanwijzingsbesluit voor wat betreft de kadastrale percelen die geheel of gedeeltelijk binnen het aangewezen gebied zijn gelegen, in de kadastrale registratie als belemmerd worden ingeschreven. Kadastrale percelen die over een breedte van minder dan 5 meter overlappen met het aangewezen gebied worden geacht daarvan geen deel uit te maken. Dit betekent dat bij de definitieve aanwijzing aldaar de kadastrale lijn zal worden aangehouden. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de kadastrale lijn een betrouwbare grens vormt tussen verschillende terreintypen voortkomend uit verschillen in grondgebruik (bijvoorbeeld een wegberm langs een graslandperceel).

4. NATURA 2000-WAARDEN

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt allereerst een opsomming gegeven van de waarden waaraan het gebied zijn betekenis ontleent als Habitatrictlijngebied. Wat betreft de aanwijzing als Habitatrictlijngebied wordt in paragrafen 4.2.1 en 4.2.2 een lijst gegeven van de habitattypen (met vermelding van de aanwezige subtypen) en soorten waarvoor het gebied is aangewezen⁷. Paragraaf 4.2.3 vermeldt de vogelsoorten waarvoor in het

⁷ Prioritaire habitattypen en habitatrictlijn-soorten zijn in bijlagen I en II van de Habitatrictlijn en in dit besluit aangeduid met een sterretje *.

gebied complementaire doelen zijn opgenomen. Op alle vermelde habitattypen en (vogel)soorten is een instandhoudingsdoelstelling van toepassing (zie hoofdstuk 5). In paragraaf 4.3 worden de selectiecriteria vermeld die op de Habitatrichtlijngebieden van toepassing zijn. Van elk habitatype en van elke soort waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet, wordt in bijlage B.2 een toelichting gegeven over de betekenis van het gebied in relatie met andere Habitatrichtlijngebieden die aan de selectiecriteria voldoen. Tenslotte beschrijft paragraaf 4.4 de verspreiding van habitattypen en soorten binnen het gebied, ter onderbouwing van de gevolgde gebiedsbegrenzing van het Habitatrichtlijngebied.

4.2 Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen

4.2.1 Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I⁸)

Het gebied is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitats opgenomen in bijlage I van de Habitatrichtlijn, waarvoor het gebied een bijdrage levert aan de instandhouding op landelijk niveau. Ten behoeve van de nationale uitwerking van de Habitatrichtlijn is een deel van de habitattypen verdeeld in subtypen, vanwege de zeer ruime variatie in fysieke omstandigheden en soortensamenstelling. De namen van de habitattypen en daarvan afgeleide subtypen zullen verder met hun verkorte namen worden aangeduid. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) zijn verklaard in bijlage B.1 van deze Nota van toelichting.

H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Verkorte naam Ruigten en zomen

betreft het subtype:

H6430A Ruigten en zomen (*moerasspirea*)

H7230 Alkalisch laagveen

Verkorte naam Kalkmoerassen

H91E0 *Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Verkorte naam Vochtige alluviale bossen

betreft de subtypen:

H91E0A Vochtige alluviale bossen (*zachthoutoibossen*)

H91E0B Vochtige alluviale bossen (*essen-iepenbossen*)

H91E0C Vochtige alluviale bossen (*beekbegeleidende bossen*)

4.2.2 Habitatrichtlijn: soorten (bijlage II⁸)

Het gebied is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrichtlijn, waarvoor het gebied een wezenlijke functie in de levenscyclus vervult. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de instandhouding op landelijk niveau. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) zijn verklaard in bijlage B.1 van deze Nota van toelichting.

H1134 Bittervoorn (*Rhodeus amarus*)

H1145 Grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*)

H1149 Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*)

⁸ Bijlagen I en II laatstelijk aangepast op 20 november 2006, Richtlijn 2006/105/EG, PbEG L 363, 20.12.2006, p. 368-405 (zie ook rectificatie PbEG L 80, 21.3.2007, p. 15).

H1166 Kamsalamander (*Triturus cristatus*)

4.2.3 Vogelrichtlijn: vogelsoorten

In het gebied is voor de volgende soort een complementaire doelstelling opgenomen:

A197 Zwarte stern (*Chlidonias niger*)

4.3 Habitatrictlijn: waarden waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet

4.3.1 Habitattypen (bijlage I)

Voor niet-prioritaire habitattypen zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de "vijf belangrijkste gebieden" geselecteerd. Voor habitattypen welke verdeeld zijn in subtypen, geldt een aantal van "drie belangrijkste gebieden" per subtype. Voor prioritaire habitattypen⁷ geldt een aantal van "tien belangrijkste gebieden" en voor subtypen van prioritaire habitattypen een aantal van "vijf belangrijkste gebieden" per subtype. Verdeling in subtypen ten behoeve van de selectie is alleen toegepast indien de subtypen een verschillende verspreiding hebben en de beschikbare gegevens verdeling in subtypen toelaten. Voor enkele verspreid over het land voorkomende habitattypen, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd welke voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd⁹. De betekenis van het gebied is afgemeten aan de aanwezige oppervlakte en zo nodig ook de representativiteit van het habitatype. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding¹⁰. Voor elk habitatype waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet, wordt in bijlage B.2 een toelichting gegeven.

4.3.2 Soorten (bijlage II)

Voor niet-prioritaire soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrictlijn zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de "vijf belangrijkste gebieden" geselecteerd. Voor prioritaire soorten⁷ geldt een aantal van "tien belangrijkste gebieden". Voor enkele verspreid over het land voorkomende soorten, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd welke voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd¹¹. De betekenis van het gebied is afgemeten aan de omvang van de aanwezige populatie. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding¹⁰. Voor elke soort waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet, wordt in bijlage B.2 een toelichting gegeven.

4.4 Verspreiding habitattypen en soorten in het Habitatrictlijngebied

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied Linge gebied & Diefdijk-Zuid is in het bijzonder bepaald aan de hand van de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen (zie verder paragraaf 3.2). De verspreiding van de betreffende habitattypen en soorten binnen het gebied wordt in deze paragraaf globaal beschreven ter onderbouwing van de gevolgde begrenzing. Het is niet bedoeld als een uitputtende beschrijving.

⁹ Habitattypen waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn: slijkgrasvelden (H1320), ruigten en zomen, *moerasspirea* (H6430A) en ruigten en zomen, *droge bosranden* (H6430C).

¹⁰ De selectiecriteria zijn verder uitgewerkt in het Verantwoordingsdocument (2003).

¹¹ Soorten waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn: zeeprik (H1095), elft (H1102), zalm (H1106), bittervoorn (H1134) en kleine modderkruiper (H1149). Voor de platte schijfhoren (H4056) zijn geen gebieden geselecteerd omdat de soort bij de uitbreiding van de EU in 2004 is toegevoegd aan bijlage II.

Ruigten en zomen, *moerasspirea* (H6430A) zijn verspreid aanwezig in de oeverlanden van de Linge en met name tussen Spijk en Heukelum, ten oosten van Leerdam en aan de westzijde van de Diefdijk. Het habitatype kalkmoerassen (H7230) is aanwezig op enkele percelen in de omgeving van de Put van Bullee bij Acquoy. Vochtige alluviale bossen (H91E0) komen verspreid voor langs de Linge, Zuiderlingedijk en de Diefdijk (Spijk, Heukelum, ten oosten van Leerdam, De Geeren). *Zachthoutoibossen* (H91E0A) zijn onder meer aanwezig ten zuiden van Arkel, aan de zuidoever bij Spijk, bij Kedichem, langs de Zuiderlingedijk en ten oosten van Leerdam. Het subtype *essen-iepenbossen* (H91E0B) komt onder meer voor bij Rietveld, langs de Zuiderlingedijk ter hoogte van Heukelum en in de Hoenderwaard. *Beekbegeleidende bossen* (H91E0C), onder directe of indirecte invloed van beek of rivier, zijn onder andere aanwezig bij Heukelum en langs de Diefdijk bij Leerdam.

De bittervoorn (H1134) en kleine modderkruiper (H1149) komen wijdverspreid voor in sloten en andere ondiepe wateren binnen het gebied. De grote modderkruiper (H1145) is aangetroffen tussen Spijk en Heukelum, langs de Zuiderlingedijk en langs de Diefdijk. Door de verborgen levenswijze van deze soort is het verspreidingsbeeld vermoedelijk onvolledig. De oeverlanden van de Linge tussen Arkel en Heukelum, de omgeving van de Zuiderlingedijk en de terreinen langs de Diefdijk behoren tot het leefgebied van de kamsalamander (H1166). Voortplanting van deze soort is recent vastgesteld in wateren tussen Arkel en Spijk, bij Heukelum en aan de westzijde van de Diefdijk. In het laatstgenoemde deelgebied worden de beide dijken door de soort gebruikt als migratie- en overwinteringsplaats.

5. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

5.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip "instandhouding" wordt een geheel aan maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied "tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging".

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau. Tevens is daarbij aangegeven welke habitattypen en/of (vogel)soorten ten koste mogen gaan van andere habitattypen en (vogel)soorten. Voor een beperkt aantal (vogel)soorten en habitattypen zijn op basis van artikel 10a, derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 "complementaire

doelen" geformuleerd. Het betreft (vogel)soorten en habitattypen die onder druk staan en waarvoor Nederland in Europees verband een bijzondere verantwoordelijkheid heeft. Dit betekent dat aan een beperkt aantal Vogelrichtlijngebieden Habitatrichtlijndoelen zijn toegekend (en andersom) en dat aan een beperkt aantal Habitatrichtlijngebieden "ontwikkeldoelen" zijn toegekend. Met behulp van deze complementaire doelen is de realisering van de landelijke doelen beter gewaarborgd. Deze doelen maken volwaardig deel uit van de aanwijzingsbesluiten. De betreffende waarden worden niet aangemeld bij de Europese Commissie. Voor de Natura 2000-gebieden zullen in beheerplannen instandhoudingsmaatregelen worden uitgewerkt die beantwoorden aan de gebiedsspecifieke ecologische vereisten van de betrokken natuurlijke habitats en (vogel)soorten.

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen¹² kernopgaven geformuleerd op grond van de daar voorkomende habitattypen en soorten, de landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten ("richting geven") en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en (vogel)soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelendocument (2006). In bijlage B.3 van deze Nota van toelichting is een overzicht opgenomen van alle gebiedsdoelstellingen per habitatype en per soort.

5.2 Algemene doelen

Behoud en indien van toepassing herstel van:

1. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
3. de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

¹² Het Natura 2000-landschap van het gebied waarop dit besluit betrekking heeft staat vermeld in paragraaf 3.2 van deze Nota van toelichting.

5.3 Habitatrictlijn: habitattypen (bijlage I)

H6430 Ruigten en zomen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A).

Toelichting Het habitatype komt in dit gebied over een kleine oppervlakte voor en levert een relatief kleine bijdrage aan de landelijke doelstelling.

H7230 Kalkmoerassen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting In het gebied komen in enkele tichelgaten zeer soortenrijke (ten dele veenvormende) vegetaties voor die gerekend worden tot de Associatie van Bonte paardestaart en Moeraswespenorchis (*Equiseto variegati-Salicetum repentis*), een vorm van het habitatype die beperkt is tot het rivierengebied. Dergelijke begroeiingen staan – net als andere vormen van het habitatype – in ons land sterk onder druk. De instandhouding is hier afhankelijk van de toevoer van kalkrijk grondwater.

H91E0 *Vochtige alluviale bossen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit. Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitatype kalkmoerassen (H7230) is toegestaan.

Toelichting De habitattypen vochtige alluviale bossen, *zachthoutoibossen* (subtype A), vochtige alluviale bossen *essen-iepenbossen* (subtype B) en vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen* (subtype C) komt vaak voor in de vorm van cultuurgrienden. Het betreft matige kwaliteit. Gezien het geringe belang van dit gebied voor het habitatype (ook potentieel) zijn behoudsdoelstellingen geformuleerd.

5.4 Habitatrictlijn: soorten (bijlage II)

H1134 Bittervoorn

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Het Lingegebied maakt deel uit van het kernverspreidingsgebied van de bittervoorn in het westelijke rivierengebied. De populatie in het gebied is hier onderdeel van een ruimer voorkomende metapopulatie.

H1145 Grote modderkruiper

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Het Lingegebied maakt deel uit van het hoofdverspreidingsgebied van de grote modderkruiper. De aanwezige populatie maakt deel uit van een grotere metapopulatie in de ruime omgeving.

H1149 Kleine modderkruiper

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De kleine modderkruiper komt wijdverspreid voor binnen de begrenzing. De bijdrage van dit gebied aan de verspreiding is beperkt, aangezien de soort in Nederland een ruime verspreiding heeft.

H1166 Kamsalamander

Doel Uitbreiding verspreiding en omvang leefgebied en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting De oeverlanden van de Linge zijn een belangrijke voortplantingsplaats voor de kamsalamander. De dijken worden door de kamsalamander gebruikt als migratie- en overwinteringsplaats.

5.5 Complementaire doelen

De instandhoudingsdoelstellingen van het Habitatrictlijngebied hebben mede betrekking op één of meer complementaire doelen die voor bepaalde habitattypen en/of (vogel)soorten zijn gesteld. Het betreft ten eerste vogelsoorten (bijlage I en andere trekvogelsoorten zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn) die in zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren. Ten tweede gaat het om habitattypen en soorten (van bijlage I of bijlage II van de Habitatrictlijn) met een zeer ongunstige staat van instandhouding en om habitattypen en soorten met een matig ongunstige staat van instandhouding en tevens een lage landelijke dekking en/of onvoldoende geografische spreiding.

De reden dat voor complementaire doelen is gekozen, is dat daarmee binnen het netwerk van Natura 2000 een bijdrage wordt geleverd aan de realisatie van de landelijke doelen voor de betreffende habitatype(n) en (vogel)soort(en). Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar het Natura 2000 doelendocument (paragraaf 3.3). In dit geval geldt het volgende complementaire doel:

5.5.1 Complementaire doelen: broedvogels**A197 Zwarte stern**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 15 paren.

Toelichting Het aantal broedparen varieert van jaar tot jaar sterk. In de periode 1999-2003 bedroeg het aantal paren aan de Lingedijk gemiddeld 13 paren. In 2002 en 2003 werden maxima vastgesteld van 24. Daarna is het aantal weer afgenomen. Vanwege deze wisselvalligheid wordt behoud van de populatie in de periode 1999-2003 als doel gesteld.

5.6 Beschermdenatuurmonumenten

Het Natura 2000-gebied omvat één of meer voormalige beschermde natuurmonumenten (zie paragrafen 2.1 en 3.3 van deze Nota van toelichting). Ingevolge artikel 15a, derde lid, Natuurbeschermingswet 1998, heeft de Natura 2000-opgave voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit. Voor zover deze doelstellingen Natura 2000-waarden betreffen (zoals opgenomen in paragraaf 4.2 van deze Nota van toelichting), maken deze deel uit van de in voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. Indien de doelstellingen geen Natura 2000-waarden betreffen, houden deze doelstellingen, zoals de bescherming van het natuurschoon, hun zelfstandige betekenis. In een aantal gevallen is het niet mogelijk om zowel de doelen die voortkomen uit de aanwijzing als beschermd natuurmonument als de Natura 2000-doelstellingen te bereiken (bijvoorbeeld omdat dat om tegenstrijdig beheer vraagt). In deze gevallen hebben de Natura 2000-doelen voorrang om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen.

In een handreiking zal voor elk gebied expliciet worden toegelicht hoe de doelen (de natuurwetenschappelijke betekenis en landschappelijke waarden) van voormalige beschermde natuurmonumenten en de Natura 2000-doelen zich tot elkaar verhouden. In het beheerplan zullen deze doelen, net als die van Natura 2000 in ruimte en tijd worden uitgewerkt. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis is toegestaan ten gunste van Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie aan het einde van dit besluit toegevoegd.

Bijlage A is niet van toepassing op dit besluit.

Nadere onderbouwing van wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de selectie als Habitatrictlijngebied en toewijzing van instandhoudingsdoelstellingen

1. Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrictlijngebied (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)
2. Toepassing selectiecriteria Habitatrictlijngebieden (paragraaf 4.3)
3. Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

B.1. Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrictlijngebied (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)

In aanvulling op de aanmelding als Habitatrictlijngebied (2003) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype kalkmoerassen (H7230). Het habitatype komt voor op enkele binnendijkse percelen bij Acquoy (ter hoogte van de Put van Bullee).

B.2. Toepassing selectiecriteria Habitatrictlijngebieden (paragraaf 4.3)

H7230 Kalkmoerassen

Ten tijde van de aanmelding van Habitatrictlijngebieden (2003) zijn voor dit habitatype twee verbonden onderscheiden: het Knobbies-verbond (*Caricion davallianae*) en het Verbond van Biezenknoppen en Pijpenstrootje (*Junco-Molinion*). Voor het eerstgenoemde subtype zijn de volgende drie gebieden geselecteerd: Springendal & Dal van de Mosbeek (045), Boddenbroek (052) en Geleenbeekdal (154). Voor het tweede subtype zijn de gebieden Elperstroomgebied (028)¹³, Lemselermaten (048) en Stelkampsveld (060) geselecteerd. Uit het oogpunt van voldoende geografische spreiding is het gebied Groot Zandbrink (080) hieraan toegevoegd. In afwijking van de aanmelding worden voor dit habitatype geen subtypen meer onderscheiden. De redenen hiervoor zijn dat het aantal locaties van het habitatype in ons land gering is en dat de begroeiingen van beide verbonden veelal IN mozaïek voorkomen. Op grond van recente inzichten zijn de vijf belangrijkste gebieden voor het habitatype als geheel:

- Springendal & Dal van de Mosbeek: het beste voorbeeld is aanwezig in het brongebied van de Mosbeek met soorten als armbloemige waterbies, veenmosorchis en vetblad.
- Geleenbeekdal: het hellingveentje in het Kathagerbroek is de enige plek in Nederland met kensoorten als gele zegge, veenzegge en schubzegge.
- Boddenbroek: goede kwaliteit met kenmerkende en bijzondere soorten als armbloemige waterbies, vetblad en vleeskleurige orchis.
- Lemselermaten: goede kwaliteit met kenmerkende en bijzondere soorten als armbloemige waterbies, breed wollegras en vetblad.
- Stelkampsveld: goed ontwikkeld met kenmerkende en bijzondere soorten als parnassia, moeraswespenorchis en grote muggenorchis.

Ten behoeve van voldoende geografische spreiding kunnen hieraan worden toegevoegd:

- Elperstroomgebied met één van de twee landelijke populaties van de tweehuzige zegge.
- Lingegebied & Diefdijk-Zuid (070), vanwege zeer soortenrijke kleine-zeggebegroeiingen behorend tot de Associatie van Bonte paardestaart en Moeraswespenorchis die beperkt is tot het Natura 2000-landschap Rivierengebied.

¹³ Destijds bekend als Elperstroom.

H1166 Kamsalamander

Ten tijde van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) zijn de volgende vijf gebieden voor de kamsalamander geselecteerd: Korenburgerveen (061), Drents-Friese Wold & Leggelderveld (027), Landgoederen Oldenzaal (050), Landgoederen Brummen (058)¹⁴ en Lingegebied & Diefdijk-Zuid (070)¹⁵. Ten behoeve van het bereiken van voldoende geografische spreiding is het gebied Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (131)¹⁶ toegevoegd.

Op grond van de huidige kennis is het gebied Landgoederen Oldenzaal nog altijd één van de belangrijkste leefgebieden van de kamsalamander in Nederland. In dit gebied zijn minstens 40 poelen aanwezig waar min of meer geregeld voortplanting van de soort plaatsvindt. Op de tweede plaats komt Gelderse Poort (067), gevolgd door Drents-Friese Wold & Leggelderveld, Lingegebied & Diefdijk-Zuid en Meinweg (149). Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen kan worden toegevoegd op basis van geografische spreiding. Korenburgerveen en Landgoederen Brummen blijken met de huidige kennis een kleiner aandeel van de populatie te bevatten dan ten tijde van de aanmelding werd gedacht.

B.3. Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

De hier vermelde gebiedsdoelen van de Natura 2000-gebieden die buiten dit aanwijzingsbesluit vallen en waarvan de definitieve besluiten op het moment van vaststelling van het onderhavige besluit nog niet zijn vastgesteld, moeten worden beschouwd als "indicatieve" opgaven en kunnen nog aan verandering onderhevig zijn.

In dit onderdeel wordt voor iedere Natura 2000-waarde waarvoor het onderhavige gebied is aangewezen, inzichtelijk gemaakt hoe de landelijke doelstelling is uitgewerkt in de Natura 2000-gebieden. Onder iedere tabel wordt de landelijke staat van instandhouding van betreffende habitatype of (vogel)soort vermeld. Indien de landelijke doelstelling van de betreffende waarde afwijkt van wat kan worden verwacht uit de landelijke staat van instandhouding, is dit hier gemotiveerd. Ook is er een motivatie gegeven indien de gebiedsdoelstelling van het onderhavige gebied afwijkt van de landelijke doelstelling. De niet-broedvogelsoorten waarvoor zowel landelijk als in alle gebieden een behoudsopgave is gesteld zijn samengevat in één tabel. Regels in cursief betreffen complementaire doelen (zie Natura 2000 doelendocument, paragraaf 3.3). In de kolom "Populatie" (bij vogelsoorten) wordt aangegeven of er sprake is van herstel dan wel uitbreiding (↑).

B.3.1. Habitatrichtlijn: habitattypen

H6430A – Ruigten en zomen, <i>moerasspirea</i>				
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit				
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en ...	behoud	behoud	ontwerpbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	behoud	behoud	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	ontwerpbesluit
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	ontwerpbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	ontwerpbesluit

¹⁴ Destijds bekend als Leusveld, Voorstonden en Empesche-/Tondensche Heide

¹⁵ Destijds bekend als Zuider Lingedijk & Diefdijk-Zuid.

¹⁶ Destijds bekend als Loonse en Drunense Duinen, de Brand en de Leemkuilen.

104	Broekvelden, Vettenbroek & ...	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	ontwerpbesluit
152	Grensmaas	behoud	behoud	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van het habitatype ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstelling van Lingegebied & Diefdijk-Zuid sluit aan op de landelijke doelstelling.

H7230 – Kalkmoerassen				
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit				
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
028	Eiperstroomgebied	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
048	Lemselermaten	uitbreiding	behoud	ontwerpbesluit
052	Boddenbroek	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
060	Stelkampsveld	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
062	<i>Willinks Weust</i>	ontwikkeling		ontwerpbesluit
065	<i>Binnenveld</i>	ontwikkeling		ontwerpbesluit
069	<i>Bruuk</i>	ontwikkeling		ontwerpbesluit
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
130	Langstraat	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
154	Geleenbeekdal	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
157	Geuldal	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van het habitatype kalkmoerassen is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstelling van Lingegebied & Diefdijk-Zuid sluit aan bij de landelijke doelstelling.

H91E0A – *Vochtige alluviale bossen, zachthoutoibossen				
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit				
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	ontwerpbesluit
038	<i>Uiterwaarden IJssel</i>	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
068	Uiterwaarden Waal	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
068	<i>Uiterwaarden Waal</i>	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud ^a	behoud	ontwerpbesluit
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche ...	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
108	Oude Maas	behoud	behoud	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
111	Hollands Diep	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud ^b	verbetering	ontwerpbesluit
114	Krammer-Volkerak	uitbreiding	verbetering	concept-ontwerp
152	Grensmaas	behoud	behoud	ontwerpbesluit

(a) Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitatype kalkmoerassen (H7230) is toegestaan¹⁷.

(b) Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitatype vochtige alluviale bossen, *essen-iepenbossen* (H91E0B) is toegestaan¹⁷.

¹⁷ Nadere toelichting over de "ten gunste formulering" wordt gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

De landelijke staat van instandhouding van het habitatype vochtige alluviale bossen, *zachthoutoibossen* (subtype A) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". Op het aspect kwaliteit sluit de landelijke doelstelling hierop aan. Ondanks de gunstige staat van instandhouding op het aspect oppervlakte, wordt uitbreiding van de oppervlakte nagestreefd gezien de grote internationale verantwoordelijkheid die Nederland voor dit habitatype heeft. In Lingegebied & Diefdijk-Zuid wordt van de landelijke doelstelling afgeweken. Er is een behoudsdoelstelling geformuleerd gezien het geringe belang van dit gebied voor het subtype (ook potentieel).

H91E0B – *Vochtige alluviale bossen, essen-iepenbossen				
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit				
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
038	Uiterwaarden IJssel	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud ^a	behoud	ontwerpbesluit
081	Kolland & Overlangbroek	behoud	behoud	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
111	Hollands Diep	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
114	Krammer-Voikerak	uitbreiding	verbetering	concept-ontwerp

(a) Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitatype kalkmoerassen (H7230) is toegestaan¹⁷.

De landelijke staat van instandhouding van het habitatype vochtige alluviale bossen, *essen-iepenbossen* (subtype B) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In Lingegebied & Diefdijk-Zuid wordt van de landelijke doelstelling afgeweken. Gezien het geringe belang van dit gebied voor het subtype (ook potentieel) is een behoudsdoelstelling geformuleerd.

H91E0C – *Vochtige alluviale bossen, beekbegeleidende bossen				
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit				
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Besluit
019	Leekstermeergebied	behoud	behoud	ontwerpbesluit
021	Lieftinghsbroek	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
047	Achter de Voort, Agelerbroek & ...	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
048	Lemselermaten	behoud ^a	verbetering	ontwerpbesluit
049	Dinkelland	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
050	Landgoederen Oldenzaal	behoud	behoud	ontwerpbesluit
055	Aamsveen	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
058	Landgoederen Brummen	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
060	Steikampsveld	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
061	Korenburgerveen	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
063	Bekendelle	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud ^b	behoud	ontwerpbesluit
129	Ulvenhoutse Bos	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & ...	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
135	Kempenland-West	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De ...	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	verbetering	ontwerpbesluit

142	Sint Jansberg	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
145	Maasduinen	behoud	behoud	ontwerpbesluit
147	Leudal	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
148	Swalmdal	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
149	Meinweg	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
150	Roerdal	behoud	behoud	ontwerpbesluit
153	Bunder- en Elsloërbos	behoud	verbetering	ontwerpbesluit
154	Geleenbeekdal	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
157	Geuldal	uitbreiding	verbetering	ontwerpbesluit
161	Noorbeemden & Hoogbos	behoud	verbetering	ontwerpbesluit

(a) Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitattypen kalkmoerassen (H7230) of overgangs- en trilvenen (H7140) is toegestaan¹⁷.

(b) Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitatype kalkmoerassen (H7230) is toegestaan¹⁷.

De landelijke staat van instandhouding van het habitatype vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen* (subtype C) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In Lingegebied & Diefdijk-Zuid wordt van de landelijke doelstelling afgeweken. Gezien het geringe belang van dit gebied voor het subtype (ook potentieel) is een behoudsdoelstelling geformuleerd.

B.3.2. Habitatrictlijn: soorten

H1134 – Bittervoorn					
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit
009	Groote Wielen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	behoud ^a	behoud	behoud	ontwerpbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
056	Arkemheen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
090	Wormer en Jisperveld & ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	behoud ^b	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ijperveld, Varkensland, ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
104	Broekvelden, Vettenbroek & ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit

112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
136	Leenderbos, Grootte Heide & De ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
150	Roerdal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit

(a) Enige achteruitgang in omvang leefgebied ten gunste van habitattypen beken en rivieren met waterplanten, *waterranonkels* (H3260A) is toegestaan¹⁷.

(b) Enige achteruitgang in omvang leefgebied ten gunste van habitattypen schorren en zilte graslanden (H1330) of ruigten en zomen (H6430) is toegestaan¹⁷.

De landelijke staat van instandhouding van de bittervoorn is op het aspect leefgebied beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstelling van Lingegebied & Diefdijk-Zuid sluit aan bij de landelijke doelstelling.

H1145 – Grote modderkruiper					
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van uitbreiding populatie					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
015	Van Oordt's Mersken	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
016	Wijnjeterper Schar	behoud	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
020	<i>Zuidlaardermeergebied</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>verbetering</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
038	<i>Uiterwaarden IJssel</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>verbetering</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	uitbreiding	behoud	uitbreiding	ontwerpbesluit
053	Buurserzand & Haaksbergerveen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
056	<i>Arkemheen</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
066	<i>Uiterwaarden Neder-Rijn</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
067	Gelderse Poort	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
068	Uiterwaarden Waal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
068	<i>Uiterwaarden Waal</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
071	Loevestein, Pompveld & ...	uitbreiding	verbetering	behoud	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
130	Langstraat	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de grote modderkruiper is op het aspect leefgebied beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstelling van Lingegebied & Diefdijk-Zuid wijkt af van de landelijke doelstelling. De herstelopgave ligt alleen in die gebieden, waar de mogelijkheden daarvoor aanwezig zijn. In Lingegebied & Diefdijk-Zuid worden hiervoor weinig tot geen mogelijkheden gezien.

H1149 – Kleine modderkruiper					
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
015	Van Oordt's Mersken	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
016	Wijnjeterper Schar	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
071	Loevestein, Pompveld & ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
076	Veluwerandmeren	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	behoud ^a	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
104	Broekvelden, Vettenbroek & ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
130	Langstraat	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud ^b	behoud	behoud	ontwerpbesluit
135	Kempenland-West	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
138	Weerter- en Budelerbergen & ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
141	Oeffelter Meent	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit

(a) Enige achteruitgang in omvang leefgebied ten gunste van habitattypen schorren en zilte graslanden (H1330) of ruigten en zomen (H6430) is toegestaan¹⁷.

(b) Enige achteruitgang in omvang leefgebied ten gunste van habitattype blauwgraslanden (H6410) is toegestaan¹⁷.

De landelijke staat van instandhouding van de kleine modderkruiper is op het aspect leefgebied beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstelling van Lingegebied & Diefdijk-Zuid sluit aan bij de landelijke doelstelling.

H1166 – Kamsalamander					
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van uitbreiding populatie					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
027	Drents-Friese Wold & ...	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
029	Havelte-Oost	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
030	Dwingelderveld	uitbreiding	verbetering	behoud	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
038	<i>Uiterwaarden IJssel</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>verbetering</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
041	Boetelerveld	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
042	Sallandse Heuvelrug	uitbreiding	verbetering	behoud	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
047	Achter de Voort, Agelerbroek ...	uitbreiding	verbetering	behoud	ontwerpbesluit
050	Landgoederen Oldenzaal	uitbreiding	behoud	uitbreiding	ontwerpbesluit
053	Buurserzand & Haaksbergerveen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
054	Witte Veen	behoud	verbetering	behoud	ontwerpbesluit
055	Aamsveen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
057	Veluwe	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
058	Landgoederen Brummen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
061	Korenburgerveen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
062	Wilinks Weust	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
063	Bekendelle	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
064	Wooldse Veen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
066	<i>Uiterwaarden Neder-Rijn</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
068	Uiterwaarden Waal	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
068	<i>Uiterwaarden Waal</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>verbetering</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
071	Loevestein, Pompveld & ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
082	Uiterwaarden Lek	behoud	verbetering	behoud	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	uitbreiding	verbetering	behoud	ontwerpbesluit
128	Brabantse Wal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & ...	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
138	Weerter- en Budelerbergen & ...	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
141	Oeffelter Meent	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
149	Meinweg	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
150	Roerdal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
155	Brunsummerheide	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
156	Bemelerberg & Schiepersberg	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
157	Geuldal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de kamsalamander is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstelling van Lingegebied & Diefdijk-Zuid sluit aan bij de landelijke doelstelling.

B.3.3. Vogelrichtlijn: broedvogels

A197 – Zwarte stern					
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Besluit
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	40 (†)	ontwerpbesluit
014	Deelen	uitbreiding	verbetering	40 (†)	ontwerpbesluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	40 (†)	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	200 (†)	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en ...	uitbreiding	verbetering	60 (†)	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	50 (†)	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	uitbreiding	verbetering	150 (†)	ontwerpbesluit
068	Uiterwaarden Waal	uitbreiding	verbetering	20 (†)	ontwerpbesluit
070	<i>Lingegebied & Diefdijk-Zuid</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>15</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
083	<i>Botshol</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>verbetering</i>	<i>15 (†)</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
094	Naardermeer	behoud	behoud	30	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	80 (†)	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	100 (†)	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	40 (†)	ontwerpbesluit
106	Boezems Kinderdijk	uitbreiding	verbetering	40 (†)	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de zwarte stern is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als respectievelijk "zeer ongunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstelling van Lingegebied & Diefdijk-Zuid wijkt hiervan af. Vanwege de wisselvalligheid wordt behoud van de populatie in de periode 1999-2003 nagestreefd, behoud van het leefgebied is daarvoor voldoende.

MINISTERIE VAN
LANDBOUW EN VISSERIJ

1 december 1986

No. NMF/N 86-16057

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg
Directie Natuur, Milieu en
Faunabeheer

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied "Oeverlanden langs de Linge", voor zover gevormd door de hierna kadastraal omschreven percelen, van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

dat het natuurmonument wordt gevormd door in de uiterwaarden van de rivier de Linge gelegen grienden, bosjes, rietvelden, rietruigten, graslanden, kaden, wielen en waterplassen welke onderdelen in biologisch, geomorfologisch en hydrologisch opzicht een samenhangend geheel vormen;

dat het natuurmonument, tezamen met de rivier de Linge een karakteristiek voorbeeld van het Nederlandse rivierenlandschap is, zoals dat in de loop der eeuwen is ontstaan als gevolg van een samenhang van natuurlijke factoren en menselijk handelen;

dat het natuurmonument wordt gekenmerkt door met de afwisseling van land en water samenhangende gradiënten die worden bepaald door voedselrijkdom, (micro-)reliëf en bodem;

dat in samenhang met deze verscheidenheid in milieu-omstandigheden zich een aantal levensgemeenschappen heeft ontwikkeld;

dat in het natuurmonument minder algemene plantengemeenschappen voorkomen, waarvan verscheidene in ons land zeldzame plantesoorten deel uitmaken;

dat het natuurmonument van belang is als broed-, rust- en fourageergebied voor vogels, waaronder in ons land weinig algemeen tot zeldzaam voorkomende soorten;

dat het natuurmonument door zijn kleinschaligheid en relatieve ongereptheid van betekenis is uit een oogpunt van natuurschoon, mede in relatie tot het open water van de Linge;

- overwegende -

overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het onderhavige natuurmonument, dat hieronder niet alleen moeten worden begrepen de geomorfologische, biologische en hydrologische kenmerken en het natuurschoon maar ook de bodemkundige gesteldheid, de cultuurhistorische waarden en de voor de fauna noodzakelijke rust;

overwegende tenslotte, dat de bescherming van het natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gelet op artikel 7 en artikel 9, zevende lid, van de Natuurbeschermingswet;

Gezien de beschikking van 2 december 1985, nr. NMF/N84-10421, houdende het besluit dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van het gebied "Oeverlanden langs de Linge";

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Gelderland en Zuid-Holland ingezonden beschouwingen en schrifturen, alsmede de te zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

B E S L U I T :

- I. Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument het gebied "Oeverlanden langs de Linge", voor zover gevormd door de percelen, kadastraal bekend gemeente Arkel, sectie B, nrs. 195 t/m 212, 260, 267, 287, 288, 326, 735, 799, 808, 809, 828, 1062, 1076, 1081, 1086, 1088, 1089, 1093, 1094, 1096, 1123, 1124; gemeente Arkel, sectie D, nrs. 112 ged., 124 t/m 126, 129, 133 t/m 135; gemeente Asperen, sectie A, nrs. 303, 351 ged., 352, 362, 363, 582 t/m 584, 603 t/m 605, 612 t/m 615, 641, 653 ged., 654, 656, 661, 669, 848, 854 t/m 859, 863 ged., 871 ged., 872 ged., 1025 t/m 1032, 1101 t/m 1108, 1154 t/m 1157; gemeente Gorinchem, sectie H, nr. 88; gemeente Heukelum, sectie C, nrs. 200, 284, 286, 294, 305; gemeente Heukelum, sectie D, nrs. 2 t/m 4, 6, 7 ged., 136, 192, 194, 268 t/m 270, 278, 279, 282, 307, 322 ged., 341, 342, 378 t/m 380, 385, 386, 395, 396; gemeente Heukelum, sectie E, nrs. 12 t/m 14, 16, 18, 21, 22, 24, 25, 30 t/m 35, 36, 38, 94, 96 t/m 98, 100, 102, 119 t/m 121, 125, 129 t/m 131, 133 t/m 135, 139 t/m 141, 297 ged., 299, 300 t/m 302, 346, 357, 358, 368 ged., 438, 458, 461, 524 t/m 526;

- gemeente Kedichem -

gemeente Kedichem, sectie A, nrs. 988, 989, 1002, 1019, 1040, 1075, 1089, 1109, 1110, 1147, 1163, 1164, 1260 ged., 1261 ged., 1341, 1342, 1535, 1536, 1550 t/m 1555, 1592, 1593, 1632, 1633, 1793, 2183, 2184, 2212, 2254, 2255, 2288, 2289, 2422, 2423, 2448, 2449, 2515, 2516;

gemeente Kedichem, sectie B, nrs. 89 ged., 90, 91, 173, 174, 236 t/m 240, 317 t/m 319, 349, 350, 357, 432 t/m 434, 547, 548, 559, 744, 746, 747, 748, 753, 795, 943 1136 t/m 1138, 1272 t/m 1276, 1306, 1351, 1352, 1415, 1448, 1449, 1607, 1660, 1661, 1690, 1691, 1799, 1800, 1801, 2000, 2034, 2056, 2199, 2200, 2276, 2278 t/m 2281, 2361, 2362, 2465, 2505, 2506 ged., 2693, 2694, 2736, 2737;

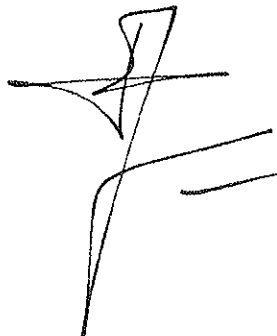
gemeente Leerdam, sectie B, nrs. 1814, 1817, 1818, 8124, 8126, 8371, 8635, 8636, 8919.

II. Bij deze beschikking gaat een toelichting die in samenhang met deze beschikking moet worden gelezen.

Van deze beschikking zal mededeling geworden gedaan in de Nederlandse Staatscourant.

's-Gravenhage, 1 december 1986

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ,
Voor deze,
DE SECRETARIS-GENERAAL,

TOELICHTING

1. Inleiding

Het natuurmonument "Oeverlanden langs de Linge" omvat de natuurwetenschappelijk waardevolle, buitendijks gelegen gronden aan weerszijden van de rivier de Linge ten westen van Asperen. De aan te wijzen terreinen bevinden zich in de gemeenten Giessenlanden, Gorinchem en Leerdam in de provincie Zuid-Holland en Vuren in de provincie Gelderland. Het gehele natuurmonument, waar het beschermd natuurmonument deel van uitmaakt, beslaat een oppervlakte van ca. 250 ha. Onderhavige aanwijzing heeft tot doel de natuurwetenschappelijke en natuurschoonwaarden van de terreinen en wateren die in particulier eigendom zijn te beschermen. De gronden in particulier eigendom (totaal ca. 95 ha) zijn allen terreinen met hoge natuurwaarden die voor een deel in agrarisch gebruik zijn. Overigens ligt het in de bedoeling om de gronden die eigendom zijn van de Staat, totaal ca. 155 ha, aan te wijzen als staatsnatuurmonument.

Het deel van de Linge ten westen van Asperen vormt de benedenloop van de rivier. Als gevolg van waterstaatkundige ingrepen is het oorspronkelijke rivierkarakter dat de Linge vroeger in grotere, later in mindere mate bezat, verdwenen; de Linge is nu een boezemwater en tevens een scheepvaartweg.

Het natuurmonument is tussen de rivierdijken gelegen en wordt gevormd door grienden, bosjes, rietruigten, graslanden, kaden en waterplassen van uiteenlopende omvang waaronder wielen. Het merendeel van de grienden en rietmoerassen vinden we langs het westelijke deel van de Linge; langs het oostelijke deel, tussen Oosterwijk en Asperen, liggen voornamelijk graslanden. De verschillen in abiotische factoren in verschillende delen van het natuurmonument hebben samen met de menselijke invloed geleid tot een grote verscheidenheid aan milieuomstandigheden en een daarmee gepaard gaande soortenrijkdom in zowel floristisch als faunistisch opzicht. Met name de rietmoerassen, verlande wielen en kleiputten zijn van groot belang.

In deze toelichting komen achtereenvolgens aan de orde de natuurwetenschappelijke betekenis van de oeverlanden langs de Linge (pag. 1); de begrenzing van het natuurmonument (pag. 4); de huidige planologische bescherming (pag. 5); de rechtsgevolgen van de aanwijzing als beschermd natuurmonument (pag. 6) met onder meer een uitleg over het vergunningenstelsel en de mogelijkheden die een beheersplan kan bieden, en vervolgens een (zeer) beknopte beschrijving van het huidige gebruik en het gewenste beheer van de terreinen in particulier eigendom (pag. 8).

2. Natuurwetenschappelijke betekenis

Geologie, geomorfologie en waterhuishouding

De Linge zoals deze van Drumpt naar Gorinchem stroomt, is omstreeks 600 v. Chr. ontstaan als zijarm van de Waal. In de daarop volgende periode van verhoogde rivieractiviteit werd de oeverwal van de Linge afgezet. Het stroomgebied was toen veel breder dan nu, waardoor thans tussen de oeverwal en de Linge een strook laaggelegen gronden te vinden is. Door het voortdurend verplaatsen van de bedding van de rivier komen er in deze strook veel hoogteverschillen voor.

De Linge verloor aan betekenis toen zij in het begin van de 14e eeuw bij Tiel door een dam van de Waal werd gescheiden.

Bedijking vond reeds plaats vanaf de 2e helft van de 11e eeuw. Sindsdien zijn twee nieuwe bodemtypen ontstaan: de uiterwaardgronden, welke tijdens overstromingen in de winter werden afgezet en de overslaggronden, die bij dijkdoorbraken werden gevormd. De rivierdijken rusten op de oeverafzettingen. Deze zijn aan de noordzijde van de rivier breder dan aan de zuidzijde. Dijkdoorbraken hebben met name daar plaatsgevonden waar de oeverwal zeer zandig ontwikkeld was.

De gronden in de uiterwaarden zijn geulafzettingen van de rivier; in de lagere delen kleigronden met een veen- of een ongerijpte ondergrond, en op de hogere delen kleigrond waarin over korte afstand aanzienlijke verschillen in profielverloop en bouwvoorwaarden voorkomen.

Sinds de bedijking is in de uiterwaarden klei gewonnen. Vroeger ging dat willekeurig, namelijk daar waar voldoende delfstof dicht aan de oppervlakte lag. Door de eeuwen heen is er ook afgegraven om de dijk op te hogen. In de laatste eeuw is de klei systematisch afgegraven als grondstof voor de steenfabrieken, waarvan er nog één (niet meer functionerende) in de Koornwaard (gem. Heukelum) staat. Door de kleinschalige ontkleiingen was een afwisselend patroon van waterputten en ribben ontstaan. Restanten hiervan zijn nog te vinden in Den Oel, langs de rand van de Put van Heuff en nabij de Put van Looyen (tegenover Arkel). Door (latere) ontzanding tot grote diepte in de Koornwaard en de Put van Heuff (en door uitvoering van de werken in de toekomst ook in de uiterwaard nabij de Put van Looyen tegenover Arkel) zijn grote watervlakten ontstaan. Door de afgravingen heeft zich op een aantal plaatsen een nieuw bodemtype kunnen vormen als gevolg van verlanding in open water.

Opslibbing heeft plaatsgehad toen de Linge nog een rivierkarakter had met de daarbij behorende jaarlijkse inundaties van de uiterwaarden. Opslibbing treedt tegenwoordig in geringe mate op in de begroeide oeverzones van buitendijkse wielen.

Het huidige peil in de Linge en de daarmee in open verbinding staande wateren is \pm 0.80 meter boven N.A.P. Het waterpeil varieert tussen de 0.70 en 1.20 meter boven N.A.P. (met soms uitschieters tot 1.30 meter boven N.A.P.). Vanouds gold de Linge als een van de schoonste binnenwateren van Nederland. De huidige waterkwaliteit varieert van redelijk tot matig, maar op sommige plaatsen is de kwaliteit gedurende delen van het jaar slecht en wordt het zelfreinigende vermogen van de Linge overbelast.

Van belangrijke invloed op de waterkwaliteit zijn het uitgemalen water van de op de Linge "uitslaande" polders en de lozingen van diverse aard waaronder effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties. De kwaliteit van het oppervlaktewater dat in open verbinding met de Linge staat wordt direct door de waterkwaliteit van de Linge beïnvloed. Beïnvloeding van de kwaliteit van het grondwater geschiedt indirect via de sloten en kleiputten die met de Linge in open verbinding staan.

Naast infiltratie treedt inundatie op tijdens perioden van hoogwater, wanneer het water in verscheidene rietmoerassen boven of tot aan het maaiveld staan.

2.2. Vegetatie en flora

Door de verscheidenheid in milieuomstandigheden is binnen het gebied een aantal vegetatietypen te onderscheiden dat veelal in verband te brengen is met de gradiënten nat-droog en voedselrijk-minder voedselrijk. Onderstaand wordt per terreintype een korte beschrijving van de voornaamste vegetaties gegeven met de daarin voorkomende kenmerkende of bijzondere plantesoorten.

- Open water: Op beschutte plaatsen langs de Linge, in enkele inhammen en in het Wiel bij Rietveld bevindt zich een vegetatie met voornamelijk Witte waterlelie en Gele plomp. Op de sloten die loodrecht op de Linge en daarmee in open verbinding staan, wordt door de scheepvaart een dusdanige zuiging uitgeoefend dat er zich op enkele plaatsen uitsluitend Sterrekroos heeft kunnen handhaven. In meer stilstaand water drijft een dichte mat van diverse soorten kroos. Waar dit kroosdek wat ijler is, komen tevens Watergentiaan, Veenwortel en Gedoornnd hoornblad voor. In een aantal wateren binnen het natuurmonument worden diverse kranswieren aange troffen en plaatselijk komt Krabbescheer voor.
- Oever- en verlandingszone: De huidige oevers van de Linge zijn door de uitvoering van normalisatiewerken zeer steil. De breedte van de huidige oeverbegroeiing langs de Linge varieert van 0.5 meter op plaatsen waar de oever direct grenst aan de vaargeul, tot 2 meter op plaatsen waar de rivier wat breder is. In de lintvormige begroeiing langs de oevers van rietmoerassen en kleiputten komen o.a. Moerasandoorn, Kleine watereppe, Mattebies en Bitterzoet voor. Op de overgang van land naar water en op plaatsen met betreding (langs de slootranden van de grienden en in begraasde graslanden) treedt een vegetatie op met als kenmerkende soorten Watermunt, Moeras-vergeet-mij-nietje, Zomp-vergeet-mij-nietje, Zwanebloem en Gele lis.
- Riet- en zeggemoerassen: De rietlanden liggen voor het grootste deel aan de noordoever van de Beneden-Linge. Binnen de rietmoerasvegetaties komen, afhankelijk van de grondwaterstand en voedselrijkdom, verschillende typen rietland voor met daarbij behorende kenmerkende en onderscheidende soorten. In de rietlanden die nog gemaaid worden betreft het soorten als Moeraswalstro en Oeverzegge; in de rietruigtevegetaties vrij zeldzame soorten als Bittere veldkers, Zomerklokje en Moeraswolfsmelk. Op de overgang van rietruigte naar schraal hooiland, veelal op plaatsen waar het moeras aan een dijk grenst, komen plaatselijk de vrij zeldzame Rietorchis en de zeldzame Addertong voor. In Den Oel en verspreid door het gebied in kleiputten komt de vegetatie van het soortenarme rietmoeras voor, met riet als dominerende soort.
- Grienden (en andere wilgenopstanden): de meeste grienden liggen in de zuidelijke uiterwaarden. Belangrijk is de ondergroei, waarbij opvallend is dat het zogenaamde hakeffect zeer gering is. Het "hakeffect" is de invloed die de dichtheid van de kroon heeft op de onderbegroeiing. Van grote invloed op de ondergroei is echter wel de gemiddelde grondwaterstand. Veelal komen in de ondergroei algemene rietruigtesoorten voor. Op laaggelegen plaatsen die nog regelmatig overspoeld worden, komen Gele lis en Kleefkruid voor. Op vochtige plaatsen komen Groot springzaad en de zeldzame Moeraswespenorchis voor, terwijl de ondergroei van de grienden op de drogere plaatsen wordt gekenmerkt door onder meer Look-zonder-look en Robertskruid. In de permanente drassige greppels tussen de rabatten zijn Wolfspoot, Smeerwortel en Waterzuring te vinden.
- Graslanden: Hiertoe behoren de weilanden, de hooilanden en de dijktafuds binnen het natuurmonument. Tot de hooilanden worden ook gerekend de niet begraasde dijkhellingen, al dan niet met voor- of nabeweiding. In samenhang met de waterhuishouding en met de maai- of begrazingsintensiteit is een aantal vegetatie-eenheden te onderscheiden. Op vochtige tot natte plaatsen komt een vegetatie voor met soorten als Echte valeriaan, Moeraspirea, Rode ogentroost en Moeraskartelblad. In het natuurmonument komt tevens een vegetatie voor met onder anderen de Grote ratelaar en de zeldzame Vleeskleurige orchis; deze schrale soortenrijke vegetatie wordt éénmaal per jaar gemaaid en vervolgens nabeweid.

De soortenrijkste dijkvegetaties treffen we op de zuidhellingen van de Noorderlingedijk aan (in verband met de zuidexpositie) op plaatsen waar geen beweiding of beschadwing door hoog geboomte optreedt. Op deze dijkhellingen komen naast de algemene graslandplanten als Reukgras en Gewone ereprijs ook Knoopkruid, Gele morgenster, Groot streepzaad, Kraailook, Bereklauw en Wilde peen voor.

2.3. Fauna

In samenhang met de hiervoor genoemde gevarieerde vegetaties heeft zich in het natuurmonument een eveneens gevarieerde fauna ontwikkeld, met name in ornithologisch opzicht. De ornithologische waarde van de "Oeverlanden langs de Linge" is vooral gelegen in de voor de oeverlanden karakteristieke broedvogelpopulaties. Met name aan water gebonden vogels en de struweelvogels broeden veelvuldig in het natuurmonument. Genoemd kunnen worden Roerdomp, Wouwaapje, Zwarte stern, Rietgors, Grote karekiet, Snor en Rietzanger. Daarnaast broeden er soorten als Bos- en Steenuil, Torenvalk en Blauwborst. In de als grasland in gebruik zijnde terreinen broeden weidevogels als Kievit, Scholekster, Grutto, Tureluur en Watersnip. Gelet op de voorkomende soorten broedvogels, waaronder minder algemene tot zeldzame, moet het natuurmonument als zeer belangrijk worden beschouwd.

Het natuurmonument is bovendien van groot belang voor wintergasten van uiteenlopende aard. Er overwinteren onder anderen Krakeend (in grote aantallen), Pijlstaart, Smient, Nonnetje, Middelste en Grote zaagbek, Kramsvogel, Goudhaantje, Koperwiek en Klapekster alsmede diverse roofvogels als Bruine en Blauwe kiekendief, Sperwer, Buizerd en Boomvalk.

Naast de vogels komen binnen de oeverlanden langs de Linge diverse soorten zoogdieren voor: Egel, muizen (o.a. Dwergmuis en Bosmuis), spitsmuizen (o.a. Dwerg-, Bos- en Waterspitsmuizen) en landroofdieren als Wezel, Hermelijn en Bünzing. Ook zijn er aanwijzingen dat de Otter in het gebied te vinden is.

Voor amfibieën vormen de rietmoerassen, grienden, wielen, kleiputten en sloten langs de Linge uitstekende broedplaatsen en leefgebieden. Aange troffen worden Groene, Bruine en Heikikker, Gewone pad, Rugstreepad en Grote en Kleine watersalamander. In de wateren binnen het natuurmonument leeft een aantal vissoorten waaronder Grote modderkruiper.

Langs de Beneden-Linge komen in totaal ca. 220 verschillende soorten insecten voor waaronder ca. 60 vrij zeldzame. Tevens worden vele soorten molusken (slakken) aangetroffen.

3. Natuurschoon

Vrijwel alle landschapselementen van het Nederlandse rivierlandschap, zoals grienden, rietlanden, wielen, kleiputten, kaden en dijken komen langs de Beneden-Linge naast elkaar voor. Het natuurmonument heeft een kleinschalig karakter; er is een grote afwisseling van de diverse terreintypen op korte afstand. Het natuurmonument is mede in relatie met het open water van de Linge van grote betekenis uit een oogpunt van natuurschoon.

4. Begrenzing

Het natuurmonument "Oeverlanden langs de Linge" wordt in grote lijnen gevormd door de buitendijks gelegen gronden aan weerszijden het deel van de rivier de Linge ten westen van Asperen. De grens van de tot het natuurmonument

behorende terreinen en wateren is zo gekozen, dat er in landschappelijk, geomorfologisch en ecologisch opzicht een onderling samenhangend aantal gebiedsdelen onder de werking van de Natuurbeschermingswet wordt gebracht.

De begrenzing ligt in het algemeen op de oeverlijn van de rivier (inhammen uitgezonderd), en op de bovenkant van het dijktaalud aan de rivierzijde. Onder het begrip oeverlijn wordt in dit verband verstaan de grens tussen land (inclusief vegetatie) en water bij het gemiddeld laagste waterpeil. Stroomopwaarts komt de grens overeen met de provinciegrens tussen Zuid-Holland en Gelderland; stroomafwaarts wordt de grens gevormd door de brug, die parallel aan de weg A-15, bij Gorinchem de Linge kruist.

In de aanwijzing zijn niet opgenomen:

- het stroombed van de Linge (oeverlijn tot oeverlijn, m.u.v. inhammen e.d.);
 - woonhuizen met erf en tuin;
 - de bedrijfsterreinen van Heuff, een bedrijfsterrein bij Spijk, het terrein van een voormalige steenfabriek in de Koornwaard, de terreinen van de houthandel en de overslagkade van de glasfabriek bij Leerdam;
 - het volkstuintencomplex in de Vrouwenhuiswaard, de jachthaven en de ijsbaan bij Arkel, het zwembad en de camping bij Kedichem, het dagrecreatieterrein bij Oosterwijk en de jachthaven bij Heukelum;
 - de Eng, voor wat betreft het deel tussen de zomerkade en de winterdijk.
- Voor de begrenzing zij verder naar de bij de beschikking behorende kaart verwezen.

5. Andere van kracht zijnde instrumenten

Voor het natuurmonument "Oeverlanden langs de Linge" zijn de bestemmingsplannen van de gemeenten Giessenlanden, Gorinchem, Leerdam en Vuren van belang. Van het landelijk gebied van de voormalige gemeenten Arkel en Kedichem (thans gemeente Giessenlanden resp. Leerdam) zijn bestemmingsplannen "Landelijk Gebied" vastgesteld. Deze hebben echter nog geen rechtskracht vanwege beroepsprocedures bij de Kroon. Voor deze gebieden vigeren dus nog de (oude) "uitbreidingsplannen in hoofdzaken". Voor de gronden behorende tot het natuurmonument geldt dat de (vigerende) oude en nieuwe bestemmingen overeenkomen. De vigerende bestemmingen worden hieronder weergegeven.

De in de voormalige gemeente Arkel (thans gemeente Giessenlanden) gelegen Vrouwenhuiswaard heeft de bestemming "agrarische doeleinden zonder bebouwing". De uiterwaarden bij Rietveld hebben, voor zover ze binnen het natuurmonument zijn gelegen alle de bestemming "natuurgebied", echter de graslanduiterwaard bij Arkel heeft de bestemming "agrarische doeleinden zonder bebouwing". Het merendeel van de tot het natuurmonument behorende terreinen in de gemeenten Leerdam, Gorinchem en Vuren hebben de bestemming "natuurgebieden", met uitzondering van een deel van de uiterwaard nabij de Put van Looyen, een deel van Den Oel, het grootste deel van de Schobbewaard, een deel van de uiterwaard bij de Appeldijk te Asperen en een deel van de Hoenderwaard die alle de bestemming "agrarische doeleinden zonder bebouwing" hebben. De loswal nabij het Buitenwiel te Kedichem heeft de bestemming "Verkeer". Het perceel Kedichem B 2693 (Hotel Cosmopolite) heeft de bestemmingen "Horecadoeleinden", "Tuin" en "Erf". Een strook van 40 meter uit de kruin van de dijken in de voormalige gemeenten Heukelum, Kedichem en Arkel heeft naast een van bovenstaande bestemmingen tevens als bestemming "Waterstaatsdoeleinden".

De onderhavige bestemmingen bieden weliswaar bescherming, maar missen, voor zover zij zijn vastgelegd in oude "uitbreidingsplannen in hoofdzaken" voorschriften ten aanzien van andere zaken dan bebouwing, terwijl de in de overige (nieuwe) bestemmingsplannen opgenomen planvoorschriften en aanlegvergunningstelsels ten aanzien van het behoud van de aanwezige natuurwaarden niet toereikend zijn. Hetzelfde geldt voor de reeds vastgestel-

de bestemmingsplannen die nog geen rechtskracht hebben vanwege beroepsprocedures bij de Kroon. De bescherming van een bestemmingsplan beperkt zich voorts tot ruimtelijk relevante handelingen, terwijl ook handelingen die in ruimtelijk opzicht niet relevant zijn schadelijk kunnen zijn voor de waarden van het natuurmonument. Bovendien biedt het bestemmingsplan in tegenstelling tot de Natuurbeschermingswet geen mogelijkheden om een actief beheer te regelen.

De oeverlanden langs de Linge zijn in hun geheel aan te merken als natuurgebied. Om deze redenen is in het overleg aangaande de toepassing van de voorrangsinventarisatie van Relatienotagegebieden in Zuid-Holland, tussen de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en Ge-deputeerde Staten van Zuid-Holland, besloten de agrarisch in gebruik zijnde onderdelen niet in die voorrangsinventarisatie op te nemen.

Delen van het natuurmonument liggen thans binnen de blokgrenzen van de ruilverkavelingen Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. In het kader van de ruilverkaveling Vijfheerenlanden zijn de buitendijkse gronden langs de Linge aangeduid als te handhaven natuurterrein, met uitzondering van delen van de graslanduiterwaard bij Oosterwijk.

6. Rechtsgevolgen van de aanwijzing

De toepassing van de Natuurbeschermingswet is gericht op de instandhouding van de aanwezige waarden.

In het algemeen kan gesteld worden dat het, sinds jaar en dag in het natuurmonument bestaande grondgebruik in zijn huidige omvang en intensiteit zoals onder A in de bijlage is beschreven, niet schadelijk in de zin van de artikel 12 van de Natuurbeschermingswet. Desalniettemin is het uit natuurwetenschappelijk oogpunt gewenst het beheer van met name de graslandvegetaties meer te richten op de ontwikkeling van de waarden van het gebied.

Voor de instandhouding van de aanwezige natuurwaarden is het daarnaast tevens noodzakelijk dat er een betere afstemming plaatsvindt tussen het natuurbehoud enerzijds en het recreatief medegebruik anderzijds.

6.1. Rechtsgevolgen artikel 16 en artikel 17 (toegang)

Volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden een beschermd natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken of af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op incidentele bezoekers van het natuurmonument ofwel de recreanten, en geldt niet voor de eigenaar, gebruikers en hun huisgenoten.

Voor zover men handelingen verricht die het gevolg zijn van een uitvoering van een overeenkomst welke men (met eigenaar of gebruiker) is aangegaan vóór de aanwijzing als beschermd natuurmonument (bv. verhuring van de jacht) geldt dit verbod niet. Voor het afsluiten van nieuwe overeenkomsten is men gebonden aan het in artikel 12 en 14 bepaalde.

Met behulp van artikel 16 is het mogelijk schadelijke handelingen van bezoekers zoals het crossen met motorvoertuigen en fietsen, surfen (anders dan op daarvoor aangelegde of ingerichte terreinen) tegen te gaan.

Volgens artikel 17 van de Natuurbeschermingswet is het verboden, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zich te bevinden in of op een water, dat deel uitmaakt van een beschermd natuurmonument, indien op duidelijk zichtbare wijze is kenbaar gemaakt dat de toegang tot dit water verboden is.

Ingevolge dit artikel is het mogelijk (delen van) wateren, al dan niet voor bepaalde delen van het jaar af te sluiten, ten behoeve van het behoud of herstel van de natuurwaarden.

6.2. Rechtsgevolgen ex artikel 12 (vergunningen)

Ingevolge artikel 12 van de Natuurbeschermingswet moet voor handelingen die de wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument aantasten, dan wel schadelijk zijn voor de natuurwetenschappelijke betekenis of ontsierend zijn, een vergunning worden aangevraagd. Dit geldt niet alleen voor handelingen die binnen het natuurmonument worden uitgevoerd, maar ook voor handelingen daarbuiten indien deze een negatieve werking op de in het natuurmonument aanwezige waarden zouden hebben. Het aanvragen van een vergunning dient krachtens artikel 13, eerste lid, per aangetekende brief te gebeuren. Wellicht ten overvloede wordt erop gewezen dat de in artikel 12 bedoelde verbodsbepalingen voor een ieder van kracht zijn.

Het is niet mogelijk op voorhand precies aan te geven welke handelingen al dan niet vergunningplichtig zijn. In de eerste plaats hangt dit samen met de gevarieerde opbouw van het beschermd natuurmonument, in de tweede plaats kunnen handelingen in aard en intensiteit verschillen. Gezien het grote aantal verschillende mogelijkheden dat zich kan voordoen, zal van geval tot geval moeten worden vastgesteld of een vergunning al dan niet vereist is.

Omdat het voor de betrokkenen vaak moeilijk is om één en ander zelf te beoordelen wordt aangeraden hierbij de hulp in te roepen van de consultant Natuur, Milieu en Faunabeheer van het Ministerie van Landbouw en Visserij. Deze zal uitsluitel kunnen geven over de vraag of het noodzakelijk is een vergunning aan te vragen.

Teneinde wat betreft het voorgaande de gedachten enigzins te bepalen wordt hierna een aantal voorbeelden gegeven van handelingen die, gelet op de te verwachten schadelijke effecten, aan een vergunning gebonden zullen zijn. Het is een niet-limitatieve opsomming:

- bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet;
- plaatsen of aanleggen van voor verblijf geschikte, al dan niet aan hun bestemming onttrokken voer- en vaartuigen, caravans en tenten;
- leggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen en van oeverbeschoeiingen;
- aanleggen of verharden van wegen, banen of parkeergelegenheden en het aanleggen van andere oppervlakteverhardingen van enige omvang;
- ontgronden, bodem verlagen, ophogen, egaliseren, ontginnen en graven, waaronder tevens wordt verstaan het schonen en uitdiepen van wielen; sloten en greppels, anders dan bij wijze van normaal onderhoud (vastgelegd in de Keur) en behoudens de bestaande contracten;
- opslaan, storten, bergen of deponeren van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, vloeistoffen, producten of materialen;
- het verrichten van handelingen die wijziging van de waterhuishouding, waterkwaliteit of waterstand in het natuurmonument beogen of ten gevolge kunnen hebben;
- aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen zoals kampeerterrainen, lig- of speelweiden, stranden, picknickplaatsen, aanlegsteigers enz.;
- het gebruik van meststoffen uitgezonderd het voor een voldoende groei van het gewas noodzakelijke;
- het aanwenden van bestrijdingsmiddelen, groei- en stoorstoffen;

- het uitoefenen van de jacht;
- het dunnen, rooien, vellen en planten van bomen, houtopstanden en ander houtgewas of sierplanten;
- het verrichten van handelingen die wijziging of intensivering van het sinds jaar en dag bestaande grondgebruik beogen of ten gevolge kunnen hebben, waaronder scheuren en frezen van grasland of dijkhellingen en het bemesten van dijkhellingen met drijfmest of gier;

Werken in het kader van de ruilverkavelingen Alblasserwaard en Vijfheerenlanden zijn eveneens vergunningplichtig. Gemaakte afspraken hierover zullen uiteraard worden gerespecteerd.

In de bij deze toelichting gevoegde bijlage wordt een beschrijving gegeven van het bestaande gebruik dat na de aanwijzing tot beschermd natuurmonument zonder belemmering zal kunnen worden voortgezet.

6.3. Rechtsgevolgen ex artikel 14 (beheersplan)

De wet geeft in artikel 14 de mogelijkheid om in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker, telkens voor een periode van ten hoogste drie jaar, voor een beschermd natuurmonument of een gedeelte daarvan een beheersplan op te stellen. Dit beheersplan komt tot stand op vrijwillige basis en heeft het behoud of het herstel van het natuurschoon of van de natuurwetenschappelijke waarden ten doel.

Doordat het beheersplan in overleg en in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker wordt opgesteld, is ingevolge het derde lid van artikel 12 van de wet voor de in het beheersplan neergelegde handelingen géén vergunning vereist. Daarnaast brengt een beheersplan met zich, dat de eigenaar en gebruiker duidelijkheid verkrijgen over de handelingen die zouden moeten worden nagelaten in verband met het behoud van de kwaliteit van het natuurmonument. Op grond van de wet kan aan betrokkenen een vergoeding worden toegekend voor uit een beheersplan voortvloeiende kosten, die redelijkerwijs niet of niet geheel voor hun rekening behoren te komen.

7. Huidig gebruik en gewenst beheer

7.1 Huidig gebruik

* Huidig gebruik van de terreinen en wateren

Het huidig gebruik wordt hieronder beschreven in relatie tot de voorkomende begroeiingstypen.

Voor de vegetaties in open water wordt geen speciaal beheer gevoerd. De vegetatie van oever- en verlandingszones wordt doorgaans gelijktijdig met de aangrenzende riet- en ruigtevegetaties gemaaid. De meeste sloten worden éénmaal per jaar mechanisch geschoond.

De in het natuurmonument voorkomende rietvelden worden grotendeels jaarlijks gemaaid, waarna het maaisel wordt afgevoerd. Het tijdstip waarop het riet gemaaid wordt ligt voor bladriet in het najaar (vanaf 15 augustus) en voor dekriet in de winterperiode (als bladval is opgetreden).

De grienden worden éénmaal in de 3 tot 5 jaar gehakt en veelal ingeboet. De periode waarin de grienden worden gehakt ligt tussen half oktober en half maart. Binnen een aantal gebieden vindt als gevolg van verwaarlozing of achterstallig onderhoud van rietlanden een ontwikkeling plaats naar ruigte.

Het merendeel van de graslanden is in gebruik voor beweiding en ruwvoederwinning. Beweiding geschiedt voornamelijk met jongvee en vetweiders. Daarnaast worden op een aantal plaatsen pony's en paarden geweid. De graslanden in (intensief) agrarisch gebruik worden bemest met drijf- en/of kunstmest.

De dijkhellingen worden gemaaid (ingevolge de Keur is het "bloten" verplicht) of beweid (voornamelijk met schapen).

* Huidig recreatief gebruik

De Linge wordt druk bevaren door uiteenlopende boottypen en wordt gebruikt voor diverse vormen van (meestal watergebonden) recreatie. Langs het onderhavige deel van de Linge ligt een drietal jachthavens. In de uiterwaard tegenover Arkel ligt een dagrecreatieterrein en in de uiterwaard tegenover Kedichem ligt een verblijfsrecreatieterrein. Binnen de grenzen van het natuurmonument ligt een aantal percelen die ingericht zijn ten behoeve van de recreatie, bijvoorbeeld als volkstuintje of als lig- of aanlegplaats voor een boot. Daarnaast wordt door recreanten met boten aangelegd op diverse plaatsen langs de oevers. Op een aantal plaatsen heeft dit een nadelige invloed op de aanwezige natuurwaarden, met name daar waar de oevervegetaties als gevolg van het aanleggen worden beschadigd en de natuurlijke processen worden gestoord. Op vele plaatsen gaan recreanten ook aan land waardoor de aanwezige vegetaties worden beschadigd en de rust wordt verstoord. Een aantal wateren binnen het natuurmonument wordt door sportvissers bevestigd, zowel vanuit (roei)bootjes als vanaf de wal. Ook vanaf de oevers langs de Linge wordt gevestigd, waarbij een tweetal oeverstroken gebruikt wordt voor de wedstrijdvisserij.

* Overig huidig gebruik

Binnen het natuurmonument wordt, op de daartoe verhuurde percelen gejaagd, met name op eenden. Beroepsvisserij wordt door één beroepsvisser uitgeoefend, die het aalrecht in het gehele Lingegebied heeft gehuurd. Binnen de grenzen van het beschermd natuurmonument hebben drie woonboten een vaste ligplaats. In de uiterwaard tegenover Arkel (nabij Franschman) zal een ontgronding plaats gaan vinden.

In de bijlage is een onder I nadere uitwerking opgenomen van een aantal van bovenvermelde activiteiten.

7.2 Gewenst beheer

* Gewenst beheer van de terreinen en wateren

Het beheer van het natuurmonument dient gericht te zijn op het behoud of herstel van de natuurwetenschappelijke betekenis en het natuurschoon.

Het behoud van de natuurwetenschappelijke waarden, zowel wat betreft de flora als de fauna van de rietmoerassen, grienden, ruigten, wielen en andere waterplassen is voor het grootste deel afhankelijk van een continuering van het tot op heden gevoerde beheer. Voor de rietvelden en de grienden verdient het echter wel aanbeveling het gemaaide of afgehak- te materiaal vóór 15 april af te voeren, ter voorkoming van schade aan rietland of griend en verstoring van de (broed)vogels, Indien er geen vraag is naar bladriet is het toch gewenst dat het riet wordt gemaaid: het gemaaide gewas kan verbrand worden. Dit dient echter wel op vaste plekken aan de rand van het perceel plaats te vinden, bij voorkeur vóór 1 maart. Bij grotere rietmoerassen is het uit een oogpunt van soortenbe- houd (vogels) gewenst enkele brede oeverstroken van meerjarige begroei- ing te handhaven (+ 10% van de rietbegroeiing). Deze stroken kunnen af- wisselend eens in de twee à drie jaar gemaaid worden. Het dempen van niet-verlande kleiputten met strooisel is niet gewenst. Er moet gestreefd worden naar een goede, evenredige verdeling in ontwik- kelingsstadia waarin de verschillende oppervlakten griend binnen het na- tuurmonument zich bevinden. Oude uitgeleefde stobben dienen zolang moge- lijk te blijven bestaan in verband met het behoud van nestholten voor holenbroeders en als leefmilieu voor varen, mossen, korstmossen en in- secten. De knotwilgen moeten ongeveer elke 4 jaar geknot worden. Het is met het oog op de ontwikkeling van de botanische waarden en de levensgemeenschappen in sloten en greppels gewenst het graslandver- bruik zoveel mogelijk te extensiveren. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan minder hoge mestgiften, lagere veedichtheden en het over- schakelen op hooilandbeheer. Het is, in het algemeen, ongewenst dat dijk- vegetaties die nu in gebruik zijn als hooiland, in de toekomst worden be- weid. Het beheer van alle terreinen binnen het natuurmonument zal zich moeten richten op het weren van verontrusting van de fauna, met name voor de vogels tijdens het broedseizoen en voor de wintergasten in najaar en winter.

* Gewenst recreatief beheer

In het kader van de aanwijzing is het wenselijk dat getracht zal worden om in goed overleg met de betrokkenen een verdergaande regulering in het ge- bruik van de oeverlanden langs de Linge door recreanten te bewerkstelli- gen. Behoud van de natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarden van het gebied zal hierbij uitgangspunt zijn. Om een indruk te geven van het- geen vanuit dit oogpunt gewenst is volgen hieronder enige opmerkingen.

Het zou wenselijk zijn in overleg met de betrokkenen ten behoeve van het aanleggen door passanten een aantal aanlegplaatsen aan te leggen. Uitgangspunt in het tot op heden met de betreffende instantie gevoerde overleg is dat deze aanlegplaatsen dan worden aangelegd in de directe omgeving van plaatsen waar reeds voorzieningen aanwezig zijn of activi- teiten plaatsvinden. Hierdoor kan bereikt worden dat er een minimum aan directe of indirecte schade aan de natuurwetenschappelijke beteke- nis of landschappelijke waarden van het gebied wordt toegebracht.

In het plan "Recreatieve maatregelen op en langs de Linge" van het re- creatieschap Lingegebied zijn dergelijke maatregelen voorzien. Uitvoe- ring van dit plan kan derhalve een bijdrage leveren aan de sanering van ongewenst aanleggen.

Het vissen door sportvissers vanaf de wal en vanuit bootjes (op wateren opgenomen in de aanwijzing) moet beperkt blijven tot de huidige omvang. Voor het behoud of herstel van de natuurwetenschappelijke waarden is het gewenst delen van het natuurmonument (óók wateren en oevers) al dan niet gedurende bepaalde delen van het jaar, af te sluiten. Met name een

aantal inhammen alsmede een aantal kwetsbare oevers moeten zoveel mogelijk gevrijwaard blijven van verstoring van zowel fauna als flora. Afsluiting zal plaatsvinden na nader onderzoek en na overleg met eigenaren en gebruikers. Afsluiting zal met name bevorderend zijn voor de voor de avifauna noodzakelijke rust, hetgeen in bepaalde delen vooral tijdens het broedseizoen van belang is.

In het kader van een eventueel op te stellen beheersvisie en/of mogelijke beheersplannen kan een zonering van het recreatief medegebruik nader worden uitgewerkt.

* Gewenst overig gebruik

Mede gelet op het waarborgen van de rust is het gewenst de jacht te richten op het voorkomen van schade aan landbouwgewassen en aan waterkeringen. Uitbreiding van het thans bejaagde gebied is ongewenst. Het totstandkomen van wildbeheersplannen zal worden bevorderd. Het gebruik van de wateren binnen het natuurmonument ten behoeve van de beroepsvisserij kan in de huidige vorm voortgezet worden. Het is gewenst dat de ontgrondingsplas (nabij de Franschman) na de uitvoering van de werkzaamheden op de bij Koninklijk Besluit vastgelegde wijze wordt afgewerkt en opgeleverd. Nieuwe jachtcontracten, nieuwe huurcontracten met betrekking tot de visrechten alsmede nieuwe contracten met betrekking tot ontgrondingen of het plaatsen van woonboten zijn aan een vergunning ex artikel 12 gebonden.

8. Inlichtingen

Voor inlichtingen kunt u zich wenden tot het consulentenschap Natuur, Milieu en Faunabeheer in Zuid-Holland.

Het betrokken districtskantoor is gevestigd te Gouda, Antwerpseweg 1, 2803 PB, telefoon 01820-38644.

Bij geen gehoor kunt u zich wenden tot het kantoor van de consulent te Den Haag, Muzenstraat 30, 2511 VW, telefoon 070-624611, tst. 2134 of 2131.

Bijlage

In deze bijlage wordt beschreven wat verstaan moet worden onder het sinds jaar en dag bestaande gebruik van de terreinen en wateren in het beschermd natuurmonument "Oeverlanden langs de Linge".

Voor handelingen die schadelijk zijn voor de aanwezige natuurwaarden of het aanwezige natuurschoon ontsieren is een vergunning ingevolge artikel 12 (of een ontheffing ingevolge artikel 16) benodigd.

De in deze bijlage onder I genoemde handelingen worden voor wat betreft de vermelde percelen, gerekend tot het sinds jaar en dag bestaande gebruik en voor deze handelingen is geen vergunning ex artikel 12 (of 16) nodig.

Op de (kadastraal) niet nader aangeduide percelen behoren de genoemde handelingen niet tot het sinds jaar en dag bestaande gebruik. Uitvoering van die handelingen op deze niet nader genoemde percelen is gebonden aan een vergunning ex artikel 12 (of 16). Binnen het onderhavige gebied hebben recent een aantal ongewenste ontwikkelingen plaatsgevonden, zoals het aanleggen aan en betreden van kwetsbare, natuurwetenschappelijke waardevolle oevers, die niet gerekend worden tot het sinds jaar en dag bestaande gebruik. Deze handelingen vallen eveneens in de categorie vergunningplichtige handelingen en worden in deze bijlage onder II genoemd.

I. Bestaand gebruik

Het bestaand gebruik dat zonder vergunning ex artikel 12 zal kunnen worden voortgezet is onderverdeeld in een aantal categorieën, overeenkomstig de indeling die in de toelichting wordt gehanteerd, nl.: agrarisch gebruik, gebruik door recreanten en overig gebruik.

A. agrarisch gebruik

Onder bestaand gebruik van de binnen het beschermd natuurmonument gelegen agrarische gronden wordt gerekend:

- * Het beweiden met uitsluitend schapen van de volgende graslanden en dijkhellingen:
 - gemeente Arkel, sectie B, nrs. 287, 288, 1089 en 1093 ged.;
 - gemeente Kedichem, sectie B, nrs. 795 (tevens geiten) en 1276;
 - gemeente Asperen, sectie A, nrs. 613, 614, 615, 1103 en 1104;
 - gemeente Heukelum, sectie E, nrs. 97 ged., 129, 130, 131, 133, 134, 135, 140 ged. en 297 ged.;
- * Het beweiden (of bijweiden) met pony's en paarden van de volgende percelen dijkhelling:
 - gemeente Kedichem, sectie B, nrs. 744, 748 en 2278;
 - gemeente Leerdam, sectie B, nrs. 1814;
 - gemeente Asperen, sectie A, nrs. 603, 604, 605, 857 en 871 ged. 1102;
- * Het beweiden (of bijweiden) met pony's en paarden van de volgende percelen grasland:
 - gemeente Arkel, sectie B, nrs. 326, 809, 1086 ged. en 1088 ged.: sectie D, nrs. 124, 125 en 125;
 - gemeente Kedichem, sectie B, nrs. 1799 en 1801;
 - gemeente Heukelum, sectie D, nr. 282;
 - Gemeente Asperen, sectie A, nrs. 583 ged., 584 en 1103;

- gemeente Asperen, sectie A, nrs. 612 en 1108;
 - gemeente Heukelum, sectie D, nrs. 2, 3, 4, 6 ged. en 7 ged. (deze percelen worden periodiek geweid met meer dan 80 stuks rundvee).
- * Met betrekking tot het bemesten van grasland behoort het periodiek uitrijden van drijfmest in voor een volgende groei van het gewas toereikende hoeveelheden tot het bestaand gebruik voor wat betreft de volgende percelen:
- gemeente Arkel, sectie B, nrs. 195, 206, 207, 208, 210 en 211; sectie D, nrs. 124, 125 en 126;
 - gemeente Heukelum, sectie D, nrs. 2, 3, 4 en 6 ged. 282.
 - gemeente Asperen, sectie A, nrs. 583 ged., 584 en 1103.

De in het voorgaande niet nader genoemde percelen grasland worden beweid met rundvee, al dan niet afgewisseld door beweiding met schapen of gebruik ten behoeve van de ruwvoederwinning, alles zonder gebruikmaking van drijfmest. Vorenstaand gebruik wordt gezien als bestaand gebruik en wordt door de aanwijzing in het kader van de Natuurbeschermingswet niet belemmerd.

B. recreatief gebruik

Handelingen of gebruik dat tot het bestaande gebruik wordt gerekend en dat zonder een vergunning ingevolge artikel 12 dan wel artikel 16 zal kunnen worden voortgezet.

- * Het gebruik als standplaats voor caravans op het perceel, gemeente Heukelum, sectie C, nr. 200. Op grond van de "Caravan- en tentverordening Zuid-Holland" is hiervoor door Gedeputeerde Staten een ontheffing afgegeven, vóór de datum waarop de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is genomen. De door Gedeputeerde Staten aan deze ontheffing verbonden voorwaarden blijven onverkort van toepassing. Het betreft hier ontheffing nr. B-14662, afgegeven d.d. 8 juni 1982, ten name van de erven A. v.d. Plas-Sterk voor maximaal 5 toercaravans.
- * Het gebruik als vaste ligplaats voor een roeiboot of kano.
- * Het gebruik als tuin of volkstuin van de percelen gemeente Heukelum, sectie E, nrs. 14, 16 en 368 ged. en gemeente Asperen, sectie A, nr. 303 ged.
- * Het gebruik als weide voor herten en/of geiten van het perceel gemeente Heukelum, sectie C, nr. 200.
- * Het gebruik als viswater ten behoeve van de sportvisserij van de (werk)-put van Heuff, gemeente Heukelum, sectie E, nr. 438. De eigenaar verleent, met goedkeuring van de Kamer voor de Binnenvisserij een aantal vergunningen (max. 50 jaarvergunningen en 25 dagvergunningen).
- * Het gebruik als viswater ten behoeve van de sportvisserij van het perceel gemeente Asperen, sectie A, nr. 582.
- * Het gebruik als (in de huidige situatie) toegankelijke oever ten behoeve van de sportvisserij van:
 - de Noorderlingedijk tegenover de Korenwaard, vanaf de Schrobbewaard tot de Eng;
 - de Zuiderlingedijk tegenover de Eng, vanaf de Nieuwe Zuiderlingedijk tot en met het oude voetveer (is perceel Heukelum, sectie E, nr. 24);
 - de Noorderlingedijk + oeverland vanaf Kedichem tot het Kedichemse Wiel, gemeente Kedichem, sectie B, nrs. 943, 1607, 2056, 2199, 2200, 2276, 2361, 2362, 2465, 2693, 2694;
 - de Zuiderlingedijk + overland tegenover het gemaal van de polder Oosterwijk, gemeente Heukelum, sectie E, nrs. 129, 130, 131, 133, 134 en 135.

- * Het gebruik als beperkt toegankelijke oeverten behoeve van de sportvisserij vanaf de oever van:
 - noordzijde Oude Zuiderlingedijk, gemeente Asperen, sectie A, nrs. 583, 584 en 1103;
 - oevers van het Veerwiel, gemeente Asperen, sectie A, nrs. 582 ged. en 669 ged.;
 - noordoever van het Galgenwiel, gemeente Asperen, sectie A, nr. 603;
 - oevers van de uiterwaard bij Oosterwijk (tegenover Heukelum), gemeente Leerdam, sectie B, nr. 8919; gemeente Heukelum, sectie D, nrs. 278 en 279.

De bestaande looprechten blijven door de aanwijzing als beschermd natuurmonument onveranderd.

- * Het surfen in de maanden juni t/m september op het Buitenwiel te Kedichem (sectie B, nr. 2034 ged.) en aangrenzende delen van de Linge vanaf "moederboten".

C. Overig gebruik

Tot het bestaande overige gebruik, zonder een vergunning ex artikel 12 dan wel artikel 16, zal kunnen worden voortgezet, van de binnen het beschermd natuurmonument gelegen terreinen en wateren wordt gerekend:

- * Het gebruik als ligplaats voor een woonboot waarvoor op grond van de "Woonschepenverordening Zuid-Holland" een ontheffing is afgegeven vóór de datum waarop de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is genomen. De door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland aan deze ontheffing gestelde voorwaarden (incl. de zgn. uitsterfregeling) blijven onverkort van toepassing. Het betreft hier de ontheffing met de nummers:
 - 1) 180270-GS-574 ten name van M.G. Folkerts Jagtenberg te Arkel, perceel gemeente Arkel, sectie B, nr. 1124
 - 2) 070471-GS-170 ten name van T. Westerbeek te Arkel, perceel gemeente Arkel, sectie B, nr. 1124
 - 3) 050280-GS-10319 ten name van L.G. v.d. Oever te Heukelum, perceel gemeente Kedichem, sectie B, nr. 2200.
- * Het gebruik als waterberging, inlaat en/of uitlaatwatering van diverse, niet nader genoemde percelen.
- * Het hebben en onderhouden van één of meerdere werken als genoemd in artikel 3 en 4 van de "Plassenverordening Zuid-Holland", waarvoor vóór de datum waarop de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is genomen, een ontheffing krachtens eerdergenoemde verordening afgegeven is of geacht mag worden te zijn (overgangsregeling). Alle in zo'n ontheffing gestelde voorwaarde blijven onverkort van toepassing.
- * Het ontgronden van 6 ha van het perceel gemeente Heukelum, sectie E, nrs. 524t/m 526 en het afwerken en opleveren van deze ontgroning, conform de voorwaarden gesteld aan deze ontgroning bij Koninklijk Besluit nr. 26, d.d. 28 april 1980.
- * Het uitvoeren van spoedeisende werken bij calamiteiten op grond van de keur van het Hoogheemraadschap van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden en de keuren of politieverordeningen van het Waterschap de Linge en voorts het normaal beheer en onderhoud van de waterkeringen zoals dat tot nu toe plaatsvond m.u.v. het verwijderen van bomen en het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen.

- * Het periodiek gebruik als loswal en overslagkade van de percelen gemeente Heukelum, sectie D, nr. 380 ged. en sectie E, nr. 38 ged. en gemeente Kedichem, sectie B, nr. 2056.
- * Het gebruik als ijsbaan van het perceel gemeente Heukelum, sectie E, nr. 121.
- * Het gebruik als losplaats voor werkschepen alsmede het gebruik als tijdelijke afmeergelegenheid voor een zuiger-ponton van het perceel gemeente Heukelum, sectie E, nr. 438 ged.

II. Recente ongewenste ontwikkelingen

Recent hebben zich in het beschermd natuurmonument een aantal ontwikkelingen voltrokken die niet gerekend kunnen worden tot het sinds jaar en dag bestaand gebruik. Voor deze handelingen is vergunning vereist ingevolge artikel 12 van de Natuurbeschermingswet. Onder deze ongewenste ontwikkelingen wordt verstaan:

- * Het gebruik als lig- en zitplaats en afmeergelegenheid voor vaartuigen (niet zijnde open roeiboten of kano's) van de percelen:
 - gemeente Kedichem, sectie B, nrs. 2280, 2281, 2737 (oud 745 ged.);
 - gemeente Heukelum, sectie D, nrs. 383, 395, 396;
 - gemeente Asperen, sectie A, nrs. 848, 1106 en 1107 ged.
- * Het gebruik als afmeergelegenheid voor het opleggen van (tijdelijke) niet ingebruik zijnde vaartuigen van het perceel gemeente Heukelum, sectie E, nr. 438 ged.
- * Het gebruik als (volks)tuin van het perceel gemeente Asperen, sectie A, nr. 1105.
- * Het aanbrengen van beplanting waaronder fruitbomen en van nature niet in dit gebied voorkomende bomen of struiken op de percelen gemeente Asperen, sectie A, nrs. 848 en 1106.

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Directie Natuurbeheer

N/2000/2260

29 mei 2000

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Gelezen het verzoek van NS Railinfrabeheer van 22 april 1999, nr. BR/DSG/00/X/4985-13.200/60, in vervolg op het verzoek d.d. 30 mei 1997, nr. BR/60/U9741931/EM, om ten behoeve van de aanleg van de Betuweroute een gedeelte van de aanwijzing als beschermd en staatsnatuurmonument "Oeverlanden langs de Linge" (beschikking van de Minister van Landbouw en Visserij, nummer NMF/N 86-16057, d.d. 1 december 1986, Stc. 1987 nr. 2), groot circa 1,5 ha. in te trekken;

Gezien het milieueffectrapport, opgesteld op grond van het Besluit Milieu-Effect-Rapportage 1994, lijst C, artikel 19;

Overwegende, dat gebleken is dat een verantwoorde aanleg van de Betuweroute slechts mogelijk is indien het Tracébesluit "Betuweroute" hier wordt uitgevoerd, waardoor deze route over het meest zuidelijk deel van het aangewezen natuurmonument loopt;

Overwegende dat circa 1,56 hectare van het grondgebied, waarover de Betuweroute en de bijbehorende infrastructuur hier loopt, is aangewezen als beschermd en staatsnatuurmonument "Oeverlanden langs de Linge";

Overwegende dat dit gedeelte van het natuurmonument "Oeverlanden langs de Linge" door de aanleg van de spoorlijn, zoals voorzien in het Tracébesluit, zijn natuurwetenschappelijke betekenis verliest en derhalve niet langer kan worden aangemerkt als een natuurmonument in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet;

Gezien de beschikking van 31 mei 1999, nr. N992126, houdende het besluit dat de intrekking van de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is van een gedeelte van het gebied "Oeverlanden langs de Linge";

Gezien de omtrent de in overweging zijnde intrekking door Gedeputeerde Staten van Gelderland ingezonden beschouwingen alsmede het door de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte advies;

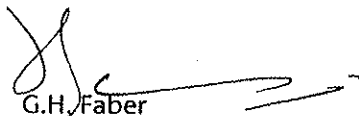
Handelende in overeenstemming met de Ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en van Verkeer en Waterstaat;

Gelet op artikel 8 en artikel 21, in samenhang met artikel 11, van de Natuurbeschermingswet;

BESLUIT:

1. De aanwijzing als beschermd en staatsnatuurmonument wordt ingetrokken ten aanzien van het gebied bekend onder de naam "Oeverlanden langs de Linge", voor zover gevormd door de percelen, kadastraal bekend gemeente Gorinchem, sectie H, nrs. 88, 89, 90 en 298 gedeeltelijk en gemeente Heukelum sectie E, nr. 574 gedeeltelijk, alsmede door een gedeelte dat eigendom is van de Staat, een en ander zoals aangegeven op de bij deze beschikking behorende kaart GDW 97-4181 en GDW 97-4182.
2. De bij deze beschikking behorende toelichting maakt deel uit van deze beschikking.

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,

G.H. Faber

TOELICHTING HORENDE BIJ DE BESCHIKKING N/2000/2260

De buitendijkse gebieden langs de Linge, gelegen tussen Gorinchem en de sluizen bij Asperen zijn van grote natuurwetenschappelijke betekenis. Ze ontleen hun waarde aan de natte terreinen, grienden, rietmoerassen en graslanden met een rijke vogelbevolking.

In 1986 zijn de gebiedsdelen, niet in eigendom van de Staat, aangewezen als beschermd natuurmonument (beschikking NMF/N 86-16057, d.d. 01-12-1986).

In 1988 zijn de gebiedsdelen, in eigendom van de Staat, aangewezen als staatsnatuurmonument (beschikking NMF/N88-7077, d.d. 29-07-1988).

Deze beschikking betreft de gedeeltelijke intrekking van de aanwijzing als beschermd en staatsnatuurmonument.

TRACÉBSLUIT BETUWERROUTE

Op 26 november 1996 heeft de Minister van Verkeer en Waterstaat in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer het Tracébesluit Betuweroute vastgesteld. Dit besluit is op 3 december 1996 in de Staatscourant bekend gemaakt (Stc. 1996, nr. 232). Op 28 mei 1998 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak gedaan op tegen het Tracébesluit ingestelde beroepen. Daarbij is het Tracébesluit voor het onderhavige gebied in stand gebleven en derhalve onherroepelijk geworden.

In dit Tracébesluit is vastgelegd dat de Betuweroute in het onderhavige gebied direct ten noorden van de bebouwde kom van Gorinchem langs de Rijksweg A 15 aan de noordzijde komt te lopen. Er is hier voorzien in een aan te leggen spoorbrug over de Linge. De thans aanwezige verbindingsweg tussen de weg over de dijk ten westen van de Linge en de weg over de dijk ten oosten van de Linge zal worden verwijderd. Ongeveer op deze strook wordt de nieuwe spoorlijn aangelegd. Ten noorden hiervan komt de nieuw aan te leggen verbindingsweg, ook weer met een brug over de Linge.

Ter voldoening aan het bepaalde in het Besluit Milieu-Effect-Rapportage 1994, Lijst C, artikel 19 is door de initiatiefnemer NS Railinfrabeheer een milieueffectrapport opgesteld (Milieu-Effect-Rapportage Gedeeltelijke intrekking van de aanwijzing als beschermd en staatsnatuurmonument "Oeverlanden langs de Linge"). Uit dit rapport blijkt dat ter hoogte van het betrokken gebied de nieuwe infrastructuur op twee plaatsen het meest zuidelijk deel van het beschermd natuurmonument en het staatsnatuurmonument op één plaats aansnijdt. De totale oppervlakte van het te onttrekken gebied beslaat 1,46 hectare. Bij brief is het milieueffectrapport door het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij aanvaard.

De Commissie voor de milieueffectrapportage heeft verklaard in te stemmen met dit MER.

BEGRENZING DEELGEBIED 1, gelegen aan de westzijde van de Linge

De nieuwe begrenzing van het beschermd en staatsnatuurmonument loopt aan de weilandzijde langs de nieuw aan te leggen sloot onderaan het nieuwe talud, gelegen in het meest zuidelijk perceel van het natuurmonument. Hierdoor wordt het zuidelijk deel van de Vrouwenhuiswaard aan het natuurmonument onttrokken. Het betreft het grootste deel van de percelen, kadastraal bekend gemeente Gorinchem, sectie H nrs. 88, 89 en 90 gedeeltelijk. De omvang ervan is circa 0,9 ha. Zie voor de begrenzing de bijgevoegde kaart GDW 97-4181.

BEGRENZING DEELGEBIED 2, gelegen aan de oostzijde van de Linge

De nieuwe zuidelijke grens loopt door het watergebied naar de dijk toe, waardoor de zuidelijke smalle strook aan het natuurmonument wordt onttrokken. Het betreft het perceel kadastraal bekend gemeente Heukelum, nr. 438 gedeeltelijk. De omvang ervan is circa 0,6 ha. Zie voor de begrenzing de bijgevoegde kaart GDW 97-4182.

COMPENSATIE

Tijdens de behandeling in de Tweede kamer van het kabinetsbesluit van april 1995 is, met het oog op de hoge landschappelijke en natuurlijke waarde van het Rijnstrangengebied, besloten tot de aanleg van een tunnel onder het Pannerdensch Kanaal. Om de daarvoor benodigde financiële middelen vrij te maken is ervoor gekozen om de aanvankelijk geplande landschappelijke strook langs het gehele tracé te laten vervallen.

Tevens is besloten tot de landschappelijke inpassing van andere bijzondere elementen in het tracé. In maart 1996 werd het Ontwerp-Tracébesluit gepubliceerd, dat aansluit bij de besluiten die in 1995 zijn genomen. In maart 1996 werd ook een Tweede aanvulling op het MER Betuweroute uitgebracht. Tegelijkertijd werd het landschapsplan voor de gehele Betuweroute (maart 1996) uitgebracht. Dit plan omvat een groot aantal maatregelen, waaronder natuurontwikkeling langs de Linge. Dit landschapsplan is in het Tracébesluit van december 1996 (zie hiervoor derde alinea) opgenomen. Met dit pakket aan maatregelen is in het Tracébesluit aan de compensatie van de Betuweroute, voor zover hiervoor naast de mitigerende maatregelen rond de kruising met het Pannerdensch Kanaal ruimte en noodzaak aanwezig geacht werden te zijn, in haar geheel vorm gegeven. De compensatie van de aantasting van natuurwaarden binnen het beschermd en staatsnatuurmonument "Oeverlanden langs de Linge" is daarmee ook geregeld. Omdat is uitgegaan van een pakket van maatregelen is niet direct aanwijsbaar welke compensatie direct gekoppeld is aan de aantasting van natuurwaarden binnen het natuurmonument "Oeverlanden langs de Linge".

In het kader van het Landschapsplan Betuweroute is een gebied ten zuiden van de Vrouwenhuiswaard, aan de westzijde van de Linge, ter grootte van circa 0,6 ha bestemd als natuurontwikkelingsgebied. Voor dit gebied is een natuurtechnisch ontwerp opgesteld. Verder vindt ten noorden en ten zuiden van de Betuweroute, aan de westzijde van de Linge oeverontwikkeling plaats. Dit houdt in dat er natuurlijke oevers worden aangelegd van 250 meter ten noorden tot 250 meter ten zuiden van de Betuweroute met een breedte van 20 meter. Bij zowel het natuurontwikkelingsgebied als bij de oeverontwikkeling langs de Linge wordt variatie aangebracht in de abiotische omstandigheden. Als gevolg hiervan en van natuurlijke processen (en eventueel aanplant) zal een gevarieerde vegetatie ontstaan. De hiervoor beschreven natuurontwikkeling kan alleen worden uitgevoerd als de betrokken gronden minnelijk kunnen worden verworven of als eigenaren en beheerders medewerking verlenen.

BEOORDELING WATERBERGING

Overigens treedt als gevolg van de aanleg van de Betuweroute een afname op van de waterbergingscapaciteit van de Linge. In samenspraak met het Waterschap van de Linge en Staatsbosbeheer bestudeert NS Railinfrabeheer de mogelijkheden van extra berging stroomopwaarts van de Linge. Er wordt naar gestreefd om waar mogelijk de compensatie van het bergend vermogen te combineren met een passende mate van natuurontwikkeling.

UITKOMSTEN UIT HET MER GELUID

Naar aanleiding van het uitgevoerde onderzoek, beschreven in het hiervoor genoemde milieueffectrapport, heeft NS Railinfrabeheer besloten om een extra visuele afscheiding te realiseren op de steunberm in het westelijk deel van het studiegebied. Dit gebeurt in de vorm van een hoge beplanting, bestaande uit elzen met een ondergroei van onder meer vlier en meidoorn. Hierdoor zal de visuele hinder van het verkeer op de Zuiderlingedijk voor het natuurmonument afnemen.

De totaalsituatie (A15 en Betuweroute met geluidsschermen) met betrekking tot geluid is beter dan de situatie bij autonome ontwikkeling. De 60dB(A) contour als zijnde de verstoringsgrens van geluid blijft buiten de nieuwe begrenzing van het natuurmonument. Dit betekent dat er geen redenen zijn om hogere geluidsschermen te plaatsen dan in het Tracébesluit voor de Betuweroute is voorgesteld. Bij de bepaling van de 60dB(A) passagecontour zijn de uitgangspunten gehanteerd zoals neergelegd in het Tracébesluit Betuweroute en het daarmee vastgelegde emissieplafond.

Hierbij is uitgegaan van 12 treinen per uur in de nachtperiode met een gemiddelde snelheid van 100 km/uur.

EVALUATIEPROGRAMMA

Voor het evaluatieprogramma is uitgegaan van de voorspelde milieueffecten uit het MER en de aanvulling, leemten in kennis en externe ontwikkelingen.

Volgens het MER zijn de belangrijkste effecten het ruimtebeslag door de aanleg van de Betuweroute (ca 1,46 ha.), schaalvergroting van het landschap en externe effecten als gevolg van geluid.

Het MER constateert leemten in kennis op het gebied van effecten van geluid en trillingen van spoorlijnen op vogelgebieden.

De belangrijkste aspecten binnen het evaluatieprogramma zijn de effecten van de Betuweroute op de vogelstand, in het bijzonder als gevolg van geluid.

Voor de evaluatie en monitoring van deze gevolgen kan worden aangesloten bij het monitoringprogramma in het kader van het Tracébesluit Betuweroute. In dit kader worden de volgende aspecten gemonitord:

- Broedvogelinventarisatie (bos- en weidevogels) in het te onttrekken gebied (1,46 ha.), zo mogelijk in het volgend broedseizoen.
- Broedvogelinventarisatie in het gebied dat wordt beïnvloed door geluid (tot de 45 dB(A)-contour) voor en één jaar na de aanleg van de Betuweroute.
- Meting van het equivalente geluidsniveau voor en één jaar na de aanleg van de Betuweroute. Volgens het MER is er pas verstoring van vogels bij piekgeluid boven de 60 dB(A). Indien de niveaus hoger uitkomen dan verwacht kunnen extra mitigerende maatregelen worden getroffen.

VERGUNNINGEN

Tijdens de aanleg van de spoorlijn en de verplaatsing van de verbindingsweg zal schade aan het resterende deel van het beschermd en staatsnatuurmonument kunnen optreden. Voor de aanlegwerkzaamheden is derhalve een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet noodzakelijk. In deze vergunning kunnen nadere eisen worden gesteld aan de aanleg van de spoorlijn en verbindingsweg en bijbehorende grondwerkzaamheden. Ook voor de aanleg van het natuurontwikkelingsgebied is een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet noodzakelijk.

Deze vergunningen moeten worden aangevraagd bij het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem. De aanvragen tot vergunning wordt beoordeeld in overleg met het College van GS van Zuid-Holland. Nader inlichtingen hierover zijn te verkrijgen bij de Dienst Ruimte, Wonen en Groen van de provincie Gelderland, telefoon 026-3599575.

Deze vergunning is inmiddels aangevraagd door NS Railinfrabeheer d.d. 19-5-99 en is verleend door het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij bij brief TRCO/994196/HTK d.d. 16-11-99.

MINISTERIE VAN
LANDBOUW EN VISSERIJ

29 juli 1988

no. NMF/N88-7077

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg
Directie Natuur, Milieu en
Faunabeheer

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

Overwegende dat het gebied te noemen "Oeverlanden langs de Linge" bestaat uit terreinen, welke van algemeen belang zijn uit een oogpunt van natuurschoon en om hun natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien vallen onder de begripsomschrijving van natuurmonumenten in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (stb.1967, 572);

Gehoord de Natuurbeschermingsraad, Burgemeester en Wethouders van Giessenlanden, Gorinchem, Leerdam en Lingewaal en Gedeputeerde Staten van Gelderland en van Zuid-Holland;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Verkeer en Waterstaat en de Staatssecretaris van Financiën;

Gelet op artikel 21, eerste en tweede lid, van voornoemde wet;

B E S L U I T :

Het op de bij deze beschikking behorende kaart BN119/SN97 met een grijsraster aangegeven gedeelte van "Oeverlanden langs de Linge" dat eigendom is van de Staat, wordt aangewezen als staatsnatuurmonument.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ
voor deze
DE SECRETARIS-GENERAAL

TOELICHTING

1. Inleiding

Het staatsnatuurmonument "Oeverlanden langs de Linge" is gelegen in de gemeenten Giessenlanden, Gorinchem en Leerdam in de provincie Zuid-Holland en in de gemeente Lingewaal in de provincie Gelderland en beslaat een oppervlakte van circa 170 ha.

De als staatsnatuurmonument aan te wijzen percelen zijn eigendom van de Staat en vormen in geomorfologisch, ecologisch, hydrologisch en landschappelijk opzicht één geheel met de in particulier eigendom zijnde percelen van de "Oeverlanden langs de Linge" die op 1 december 1986 zijn aangewezen als beschermd natuurmonument.

"De Oeverlanden langs de Linge" worden gevormd door de in de uiterwaarden van de rivier de Linge gelegen grienden, bosjes, rietvelden, rietruigte, graslanden, kaden, wielen en waterplassen, welke onderdelen in biologisch, geomorfologisch en hydrologisch opzicht een samenhangend geheel vormen. Het merendeel van de grienden en rietmoerassen is gesitueerd langs het westelijk deel van de Linge. Langs het oostelijk deel, tussen Oosterwijk en Asperen, liggen voornamelijk graslanden. De van oorsprong aanwezige variatie in abiotische factoren in dit gebied heeft, in samenhang met de verschillende menselijke invloeden, geleid tot een grote verscheidenheid aan milieu-omstandigheden en daarmee gepaard gaande soortenrijkdom in zowel floristisch als faunistisch opzicht. Met name de rietmoerassen, verlande wielen en kleiputten zijn van groot belang.

In deze toelichting komen achtereenvolgens aan de orde de natuurwetenschappelijke betekenis van de Oeverlanden langs de Linge, de begrenzing van het staatsnatuurmonument, de huidige planologische bestemming en een beknopte beschrijving van het beheer en de rechtsgevolgen.

2. Natuurwetenschappelijke betekenis

2.1. Geologie, geomorfologie en waterhuishouding

De Linge, zoals deze van Drumpt naar Gorinchem stroomt, is omstreeks 600 v. Chr. ontstaan als zijarm van de Waal. In de daarop volgende periode van verhoogde rivieractiviteit werd de oeverwal van de Linge afgezet. Het stroomgebied was toen veel breder dan nu, waardoor thans tussen de oeverwal en de Linge een strook laag gelegen gronden te vinden is. Door het voortdurend verplaatsen van de bedding van de rivier komen er in deze strook veel hoogteverschillen voor. De Linge verloor aan betekenis toen zij in het begin van de 14^e eeuw bij Tiel door een dam van de Waal werd gescheiden.

Bedijking vond reeds plaats vanaf de tweede helft van de 11^e eeuw. Sindsdien zijn twee nieuwe bodemtypen ontstaan: de uiterwaardgronden, welke tijdens overstromingen in de winter werden afgezet en de overslaggronden, die bij dijkdoorbraken werden gevormd. De rivierdijken rusten op de oeverafzettingen. Deze zijn aan de noordzijde van de rivier breder dan aan de zuidzijde. Dijkdoorbraken hebben met name

daar plaatsgevonden waar de oeverwal zeer zandig van samenstelling was.

De gronden in de uiterwaarden zijn geulafzettingen van de rivier; in de lagere delen kleigronden met een veen- of ongerijpte ondergrond, en op de hogere delen kleigrond waarin over korte afstand aanzienlijke verschillen in profielverloop en bouwvoorwaarden voorkomen. Sinds de bedijking is in de uiterwaarden klei gewonnen. Vroeger ging dat willekeurig, namelijk daar waar voldoende delfstof dicht aan de oppervlakte lag. Door de eeuwen heen is er ook afgegraven om de dijk op te hogen. In de laatste eeuw is de klei systematisch afgegraven als grondstof voor de steenfabrieken, waarvan er nog één (niet meer functionerende) in de Koornwaard (gem. Heukelum) staat. Door de kleinschalige ontkleiningen ontstond een afwisselend patroon van waterputten en ribben. Restanten hiervan zijn nog te vinden in De Oel, langs de rand van de Put van Heuff en nabij de Put van Looyen (tegenover Arkel). Door (latere) ontzanding tot grote diepte in de Koornwaard en de Put van Heuff (en door uitvoering van de werken in de toekomst ook in de uiterwaard nabij de Put van Looyen tegenover Arkel) zijn grote watervlakten ontstaan. Door de afgravingen heeft zich een aantal plaatsen een nieuw bodemtype kunnen vormen als gevolg van verlanding in open water.

Opslibbing heeft plaatsgehad toen de Linge nog een rivierkarakter had met de daarbij behorende jaarlijkse inundaties van de uiterwaarden. Opslibbing treedt tegenwoordig in geringe mate op in de begroeide oeverzones van buitendijkse wielen.

Het huidige peil in de Linge en de daarmee in open verbinding staande wateren is + 0.80 meter boven N.A.P. Het waterpeil varieert tussen de 0.70 en 1.20 meter boven N.A.P. (met soms uitschieters tot 1.30 meter boven N.A.P.). Vanouds gold de Linge als een van de schoonste binnenwateren van Nederland. De huidige waterkwaliteit varieert van redelijk tot matig, maar op sommige plaatsen is de kwaliteit gedurende delen van het jaar slecht en wordt het zelfreinigend vermogen van de Linge overbelast.

Van belangrijke invloed op de waterkwaliteit zijn het uitgemalen water van de op de Linge "uitslaande" polders en de lozingen van diverse aard waaronder effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties. De kwaliteit van het oppervlaktewater dat in open verbinding met de Linge staat wordt direct door de waterkwaliteit van de Linge beïnvloed. Beïnvloeding van de kwaliteit van het grondwater geschiedt indirect via de sloten en kleiputten die met de Linge in open verbinding staan. Naast infiltratie treedt inundatie op tijdens periode van hoogwater, wanneer het water in verscheidene rietmoerassen boven of tot aan het maaiveld staat.

2.2. Vegetatie en flora

Door de verscheidenheid in milieu-omstandigheden is binnen het gebied een aantal vegetatietypen te onderscheiden wat veelal in verband te brengen is met de gradiënten nat-droog en voedselrijk-minder voedselrijk. Onderstaand wordt per terreintype een korte beschrijving van de voornaamste vegetaties gegeven met de daarin voorkomende kenmerkende of bijzondere plantesoorten.

- Open water: Op beschutte plaatsen langs de Linge, in enkele inhammen en in het Wiel bij Rietveld bevindt zich een vegetatie met voornamelijk Witte waterlelie en Gele plomp. Op de sloten die loodrecht op de Linge en daarmee in open verbinding staan, wordt door de scheepvaart een dusdanige zuiging uitgeoefend dat er zich op enkele plaatsen uitsluitend Sterrekroos heeft kunnen handhaven. In meer stilstaand water drijft een dichte mat van diverse soorten kroos. Waar dit kroosdek wat ijler is, komen tevens Watergentiaan, Veenwortel en Gedoornd hoornblad voor. In een aantal wateren binnen het natuurmonument worden diverse kranswieren aangetroffen en plaatselijk komt Krabbescheer voor.

- Oever- en verlandingszone: De huidige oevers van de Linge zijn door de uitvoering van normalisatiewerken zeer steil. De breedte van de huidige oeverbegroeiing langs de Linge varieert van 0.5 meter op plaatsen waar de oever direct grenst aan de vaargeul, tot 2 meter op plaatsen waar de rivier wat breder is. In de lintvormige begroeiing langs de oevers van rietmoerassen en kleiputten komen o.a. Moerasandoorn, Kleine watereppe en Mattebies voor. Op de overgang van land naar water en op plaatsen met betreding (langs de slootranden van de grienden en in begraasde graslanden) treedt een vegetatie op met als kenmerkende soorten Watermunt, Moeras-vergeet-mij-nietje, Zomp-vergeet-mij-nietje, Zwanebloem en Gele lis).

- Riet- en Zeggemoerassen: De rietlanden liggen voor het grootste deel aan de noordoever van de Beneden-Linge. Binnen de rietmoerasvegetaties komen, afhankelijk van de grondwaterstand en voedselrijkdom, verschillende typen rietland voor met daarbij behorende kenmerkende en onderscheidende soorten. In de rietlanden die nog gemaaid worden betreft het soorten als Moeraswalstro en Oeverzegge; in de rietruigtevegetaties vrij zeldzame soorten als Bittere veldkers, Zomerklokje en Moeraswolfsmelk. Op de overgang van rietruigte naar schraal hooiland, veelal op plaatsen waar het moeras aan een dijk grenst, komen plaatselijk de vrij zeldzame Rietorchis en de zeldzame Addertong voor. In De Oel en verspreid door het gebied in kleiputten komt de vegetatie van het soortenarme rietmoeras voor, met riet als dominerende soort.

- Grienden (en andere wilgenopstanden): de meeste grienden liggen in de zuidelijke uiterwaarden. De voorkomende soorten zijn: Schietwilg, Katwilg, Duitse dot, Bittere wilg en Amandelwilg met daarnaast verscheidene bastaarden. De teelt vindt plaats op rabatten.
Belangrijk is de ondergroei, waarbij opvallend is dat het zogenaamde hakeffect zeer gering is. Het "hakeffect" is de invloed die de dichtheid van de kroon heeft op de onderbegroeiing. Van grote invloed op de ondergroei is echter wel de gemiddelde grondwaterstand. Veelal komen in de ondergroei algemene rietruigtesoorten voor. Op laaggelegen plaatsen die nog regelmatig overspoeld worden, komen Gele lis en Kleefkruid voor. Op vochtige plaatsen komen Groot springzaad en de zeldzame Moeraswespenorchis voor, terwijl de ondergroei van de grienden op de drogere plaatsen wordt gekenmerkt door onder meer Look-zonder-look en Robertskruid.

- Graslanden: Hiertoe behoren de weilanden, de hooilanden en de dijk- taluds binnen het natuurmonument. Tot de hooilanden worden ook gerekend de niet begraasde dijkhellingen, al dan niet met voor- of nabeweiding. In samenhang met de waterhuishouding en met de maai- of begrazingsintensiteit is een aantal vegetatie-eenheden te onderscheiden. Op vochtige tot natte plaatsen komt een vegetatie voor met soorten als Echte valeriaan, Moerasspirea, Rode ogentroost en Moeraskartelblad. In het natuurmonument komt tevens een vegetatie voor met onder andere de Grote ratelaar en de zeldzame Vleeskleurige orchis; deze schrale soortenrijke vegetatie wordt éénmaal per jaar gemaaid en vervolgens nabeweïd.

De soortenrijkste dijkvegetaties treffen we op de zuidhellingen van de Noorderlingedijk aan (in verband met de zuidexpositie) op plaatsen waar geen beweiding of beschaduwing door hoog geboomte optreedt. Op deze dijkhellingen komen, naast de algemene graslandplanten als Reukgras en Gewone ereprijs, ook Knoopkruid, Gele morgenster, Groot streepzaad, Kraailook, Bereklauw en Wilde peen voor.

2.3. Fauna

In samenhang met de hiervoor genoemde gevarieerde vegetaties heeft zich in het natuurmonument een eveneens gevarieerde fauna ontwikkeld, met name in ornithologisch opzicht. De ornithologische waarden van de "Oeverlanden langs de Linge" is vooral gelegen in de voor de oeverlanden karakteristieke broedvogelpopulaties. Met name aan water gebonden vogels en de struweelvogels broeden veelvuldig in het natuurmonument. Genoemd kunnen worden Roerdomp, Wouwaapje, Zwarte stern, Rietgors, Grote karakiet, Snor- en Rietzanger. Daarnaast broeden er soorten als Bos- en Steenuil, Torenavalk en Blauwborst. In de als grasland in gebruik zijnde terreinen broeden weidevogels als Kievit, Scholekster, Grutto, Tureluur en Watersnip. Gelet op de voorkomende soorten broedvogels, waaronder minder algemene tot zeldzame, moet het natuurmonument als zeer belangrijk worden beschouwd.

Het natuurmonument is bovendien van groot belang voor wintergasten van uiteenlopende aard. Er overwinteren onder andere Krakeend (in grote aantallen), Pijlstaart, Smient, Nonnetje, Middelste en Grote zaagbek, Kramsvogel, Goudhaantje, Koperwiek en Klapekster, alsmede diverse roofvogels als Bruine en Blauw kiekendief, Sperwer, Buizerd en Boomvalk.

Naast de vogels komen binnen de Oeverlanden langs de Linge diverse soorten zoogdieren voor: Egel, muizen (o.a. Dwergmuis en Bosmuis), spitsmuizen (o.a. Dwerg-, Bos- en Waterspitsmuizen) en landroofdieren als Wezel, Hermelijn en Bunzing. Ook zijn er aanwijzingen dat de Otter in het gebied te vinden is.

Voor amfibieën vormen de rietmoerassen, grienden, wielen, kleiputten en sloten langs de Linge uitstekende broedplaatsen en leefgebieden. Aangetroffen worden Groene, Bruine en Heikikker, Gewone pad, Rugstreeppad en Grote en Kleine watersalamander. In de wateren binnen het natuurmonument leeft een aantal vissoorten waaronder Grote modderkruiper.

Langs de Beneden-Linge komen in totaal circa 220 verschillende soor-

ten insecten voor waaronder circa 60 vrij zeldzame. Tevens worden vele soorten mollusken (slakken) aangetroffen.

3. Natuurschoon

Vrijwel alle landschapselementen van het Nederlandse rivierenland- schap, zoals grienden, rietlanden, wielen, kleiputten, kaden en dij- ken komen langs de Beneden-Linge naast elkaar voor. Het natuur- monument heeft een kleinschalig karakter; er is een grote afwisseling van de diverse terreintypen op korte afstand. Het natuurmonument is mede in relatie met het open water van de Linge van grote betekenis uit een oogpunt van natuurschoon.

4. Begrenzing

Het staatsnatuurmonument "Oeverlanden langs de Linge" wordt gevormd door de buitendijks gelegen gronden van de rivier de Linge welke eigendom zijn van de Staat (Landbouw en Visserij - Staatsbosbeheer en Financiën - Domeinen). De grens van de tot het natuurmonument beho- rende terreinen en wateren is zo gekozen, dat er in landschappelijk, geomorfologisch en ecologisch opzicht een onderling samenhangend aan- tal gebiedsdelen onder de werking van de Natuurbeschermingswet wordt gebracht.

De begrenzing ligt in het algemeen op de oeverlijn van de rivier (inhammen uitgezonderd), en op de bovenkant van het dijktalud aan de rivierzijde. Onder het begrip oeverlijn wordt in dit verband verstaan de grens tussen land (inclusief vegetatie) en water bij het gemiddeld laagste waterpeil.

5. Andere van kracht zijnde instrumenten

Voor het natuurmonument "Oeverlanden langs de Linge" zijn de bestem- mingsplannen van belang van de gemeenten Gorinchem en Leerdam, als- mede van de voormalige gemeenten Arkel en Kedichem (thans gemeente Giessenlanden) en Asperen en Heukelum (thans gemeente Lingewaal). Voor het landelijk gebied van de voormalige gemeenten Arkel en Kedichem zijn bestemmingsplannen "Landelijk Gebied" vastgesteld. Deze hebben echter nog geen rechtskracht vanwege beroepsprocedures bij de Kroon. Voor deze gebieden vigeren dus nog de (oude) "uitbreidings- plannen in hoofdzaken". Voor de gronden behorende tot het natuurmonu- ment geldt dat de (vigerende) oude en nieuwe bestemmingen overeen- komen. De vigerende bestemmingen worden hieronder weergegeven. De in Arkel gelegen Vrouwenhuiswaard heeft de bestemming "agrarische doel- einden zonder bebouwing". De uiterwaarden bij Rietveld hebben, voor zover ze binnen het staatsnatuurmonument zijn gelegen alle de bestem- ming "natuurgebied". Alle tot het natuurmonument behorende terreinen in de gemeente Leerdam en de voormalige gemeente Asperen hebben de bestemming "natuurgebied". De gronden in de voormalige gemeente Heukelum hebben eveneens de stemming "natuurgebied", met uitzondering van de Spijkse Waard met Broekse Uitlaat en een deel van de uiter- waard de Oel, dat de bestemming "agrarische doeleinden zonder bebou- wing" heeft. In de gemeenten Giessenlanden, Leerdam en Lingewaal hebben enkele dijkvakken naast een van bovenstaande bestemmingen,

tevens de bestemming "waterstaatsdoeleinden" over een strook van 40 meter vanuit de kruin van de dijk.

Delen van het natuurmonument liggen thans binnen de blokgrenzen van de ruilverkavelingen Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. In het kader van de ruilverkaveling Vijfheerenlanden zijn de buitendijkse gronden langs de Linge aangeduid als te handhaven natuurterrein.

6. Beheer en rechtsgevolgen

Het beheer van een staatsnatuurmonument is gericht op het behoud of het herstel van het natuurschoon of van de natuurwetenschappelijke betekenis (art. 21, lid 3 van de Natuurbeschermingswet).

Het beheer van het als staatsnatuurmonument aan te wijzen gedeelte van de "Oeverlanden langs de Linge" geschiedt op basis van een door de directeur Staatsbosbeheer vastgesteld beheersplan voor de periode 1983-1993 en wordt uitgevoerd door het Staatsbosbeheer.

Incidentele maatregelen ten behoeve van het beheer, welke niet in het beheersplan zijn geregeld, zullen getoetst dienen te worden aan de eventuele schadelijkheid voor het natuurmonument.

* Beheer in relatie met terreintypen en wateren.

Het beheer komt - in relatie tot voorkomende begroeiingstypen - in hoofdlijnen neer op het volgende:

- Open water en oeverzones:

Voor de vegetatie in open water wordt geen speciaal beheer gevoerd. De vegetatie van oever- en verlandingszone wordt doorgaans gelijktijdig met de aangrenzende riet- en ruigtevegetaties gemaaid.

- Rietvelden:

De rietvelden worden grotendeels jaarlijks gemaaid, waarna het maaisel wordt afgevoerd.

- Grienden:

De grienden worden éénmaal in de drie tot vijf jaar gehakt en (veelal) ingeboet. Ter bescherming van aanwezige grienden is in de afgelopen jaren een aanzienlijke lengte aan oevers versterkt. Het ligt in het voornemen om de toegepaste constructie de komende jaren op meer plaatsen aan te leggen.

- Graslanden:

Het merendeel van de graslanden is in gebruik voor beweiding en ruwvoerwinning. Beweiding geschiedt voornamelijk met jong vee en vetweiders.

- Dijken:

De dijkhellingen worden gemaaid (ingevolge de Keur is het "bloten" verplicht) of - met name met schapen - beweid. Enige zomerkaden zullen beter beschermd worden. Voor een betere ontsluiting van diverse percelen worden plannen ontwikkeld voor de aanleg van enkele op- en afritten.

* Beheer in relatie met (recreatief) medegebruik

Binnen het natuurmonument wordt op de daartoe verhuurde percelen gejaagd. Beroepsvisserij wordt door één visser uitgeoefend, die het aalrecht in het gehele Linge-gebied heeft gehoord.

De Linge wordt druk bevaren en wordt gebruik voor diverse vormen van (meestal watergebonden) recreatie. Om het recreatief medegebruik in goede banen te leiden is door Staatsbosbeheer een aantal maatregelen getroffen.

Bij een drietal aanlegplaatsen wordt afmeren toegestaan, te weten bij de (tot passantenaanlegplaats om te bouwen) vissteiger bij het Spijkse Veer, bij de passantenaanlegplaats in de Broekse Uitlaat, en bij een gedeelte van de zomerkade langs de Eng. Bij de passantenaanlegplaats bij het Spijkse Veer mogen maximaal acht boten afmeren voor een verblijfsduur van ten hoogste 2 x 24 uur. De Broekse Uitlaat is toegankelijk voor boten in de periode van 15 juli tot 1 maart. Bij de passantenaanlegplaats is afmeren voor maximaal tien boten toegestaan. Er geldt een verblijfsduur van ten hoogste 2 x 24 uur. Tevens is het toegestaan een gedeelte van de zomerkade langs de Eng te gebruiken als passantenaanlegplaats voor maximaal tien boten. Ook hier geldt een maximale verblijfsduur van 2 x 24 uur. Op overige plaatsen in het staatsnatuurmonument is het afmeren langs de oevers niet toegestaan, met uitzondering van enkele plaatsen (tegenover het dorpje Spijk en bij de Eng) waar het afmeren ter plaatse voor een beperkt aantal roeiboten als sinds jaar en dag bestaand gebruik wordt gedoogd.

Een aantal wateren binnen het natuurmonument wordt door sportvissers gebruikt. Voor de Broekse Uitlaat geldt een vishuurovereenkomst voor zes jaar voor het schubvisrecht in de periode 1 juli tot 1 maart. Een gedeelte van de oever langs de Linge ter hoogte van de Koornwaard wordt incidenteel gebruikt ten behoeve van de wedstrijdvisserij. Indien er geen alternatieve wedstrijdlocatie langs de Linge gevonden kan worden, is het houden van een beperkt aantal wedstrijden hier toegestaan.

Het viswater van de Koornwaard wordt door de beheerder van het staatsnatuurmonument, Staatsbosbeheer, uitgegeven aan een beperkt aantal sportvissers door middel van privaatrechtelijke seizoens- en dagvergunningen. Het vissen vindt alleen vanaf een roeiboort plaats. Voor het houden van vijf viswedstrijden in de Put van Looyen wordt jaarlijks vergunning verleend.

Perceel Heukelum E 138 is voor zes jaar verhuurd voor visserij. De aanwijzing zal over het algemeen geen wijziging teweeg brengen in het bovenstaand beleid.

* Rechtsgevolgen van de aanwijzing

Volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden een natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen, of takken uit te steken, te plukken of af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen.

Dit artikel is met name gericht op bezoekers van het natuurmonument. Op grond van dit artikel is het ondermeer verboden de oevers te betreden. Tevens zijn activiteiten als het crossen met motorvoertuigen en/of (brom)fietsen, alsmede het betreden van het staatsnatuurmonument met (al dan niet aangeliijnde) honden niet toegestaan. Dit laatste verbod geldt niet voor de Vrouwenhuiswaard, waar het betreden met aangeliijnde honden op wegen en paden is toegestaan. Het verbod van artikel 16 geldt niet voor personen, voorzover zij handelingen verrichten, die het gevolg zijn van de uitvoering van een overeenkomst, welke de eigenaar of gebruiker met hen heeft aangegaan vóór de aanwijzing als staatsnatuurmonument, alsmede voor zover zij handelingen verrichten waarvoor de Minister ontheffing heeft verleend. Ontheffingen kunnen schriftelijk worden aangevraagd bij het Ministerie van Landbouw en Visserij, directie Natuur, Milieu en Faunabeheer te 's-Gravenhage.

Artikel 17 van de Natuurbeschermingswet biedt de mogelijkheid om (delen van) wateren, al dan niet voor bepaalde perioden af te sluiten, ten behoeve van het behoud of herstel van natuurwaarden.

In ieder geval zijn de volgende wateren, al dan niet voor bepaalde perioden, afgesloten;

- De Broekse Uitlaat in de periode van 1 maart tot 15 juli;
- De Koornwaard het gehele jaar, met uitzondering van roeiboten in gebruik bij houders van visvergunningen;
- De Put van Looyen het gehele jaar.

Deze maatregelen vloeien mede voort uit het door de Directeur Staatsbosbeheer vastgestelde beheersplan. Van deze maatregelen zullen gebruikers worden uitgezonderd voor zover zij van het water gebruik moeten maken ten behoeve van het beheer.

nb-wet/rolinge

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu
Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345-517710, Fax 0345-519849
E-mail info@buwa.nl, www.buwa.nl

